

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

58'nci Birleşim
24 Şubat 2022 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, 28 Şubatın yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, emeklilerin yaşadığı sorunlara ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, üniversiteye giriş için uygulanan Temel Yeterlilik Testi ve Alan Yeterlilik Testi baraj puanının kaldırılmasına ilişkin gündem dışı konuşması

IV.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, Hocalı katliamına ilişkin açıklaması
- 2.- Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması
- 3.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, Türkiye'nin savunma sanayisinde elde ettiği ilerlemeye ilişkin açıklaması
- 4.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, Karayolları bünyesinde çalışan müşavir ve danışmanların özlük haklarına ilişkin açıklaması
- 5.- Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, cezaevlerindeki hak ihlalleri ve işkencelere ilişkin açıklaması
- 6.- Çanakkale Milletvekili Jülide İskenderoğlu'nun, Rusya ile Ukrayna arasındaki savaş ihtimaline ve Çanakkale'ye yapılan yatırımlara ilişkin açıklaması
- 7.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, şeker fabrikalarındaki ve belediyelerdeki geçici işçilerin kadro sorununa ilişkin açıklaması
- 8.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması
- 9.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, İklim Şûrası'na ilişkin açıklaması
- 10.- Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Ukrayna-Rusya savaşına, EYT'lilere, emekli maaşlarına ve sağlık sistemindeki sorunlara ilişkin açıklaması
- 11.- Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, Ukrayna-Rusya savaşına ve doktor maaşlarına ilişkin açıklaması
- 12.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması
- 13.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması
- 14.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Ukrayna-Rusya savaşına ve Seyfi Alanya Kış Atmalar Şampiyonası'nda Türkiye şampiyonu olan Ali Peker ve antrenörü Çağrı Oflaz ile 2022 Uluslararası Kodlama Yarışması'nda dünya şampiyonu olan Yüksel Avcı ve öğretmeni Bayram Yiğit'i tebrik ettiğine ilişkin açıklaması
- 15.- Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması
- 16.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bertelsmann Vakfının yeni raporuna ilişkin açıklaması
- 17.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması
- 18.- Mersin Milletvekili Zeynep Gül Yılmaz'ın, 28 Şubat postmodern darbesine ve 15 Temmuz darbe girişimine ilişkin açıklaması
- 19.- Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması
- 20.- İzmir Milletvekili Ali Keven'in, emeklilerin, engelli aylığı ve 65 yaş aylığı alan yurttaşların geçinemediğine ilişkin açıklaması
- 21.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Eşik Platformunun taleplerine ilişkin açıklaması
- 22.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması
- 23.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması

- 24.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması
- 25.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması
- 26.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Ukrayna-Rusya krizine ve Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ile İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerle ilişkin açıklaması
- 27.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 28.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 29.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Engin Altay ile Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerle ilişkin açıklaması
- 30.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 31.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Engin Altay ile Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerle ilişkin açıklaması
- 32.- İzmir Milletvekili Aytun Çıray'ın, Ukrayna-Rusya çatışması konusunda konuşurken "savaş" teriminin kullanılmasının doğru olmadığına ilişkin açıklaması
- 33.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Gülistan Doku'nun ailesinin Adalet Bakanıyla görüşmesinin sağlanması ve fiili gözaltının bitirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

V.- ÖNERİLER

A) Danışma Kurulu Önerileri

- 1.- Danışma Kurulunun, Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan 292 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin bu kısmın 1'inci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine ilişkin önerisi

VI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

- 1.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İş Birliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2756) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 292)
- 2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 178)

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

- 1.- Kocaeli Milletvekili Fikri Işık'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın 292 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması
- 2.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Kocaeli Milletvekili Fikri Işık'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması
- 3.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın 292 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması
- 4.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

VIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

- 1.- İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'ın, İzmir'in Konak ilçesindeki bazı maddi durumu yetersiz öğrencilerin okula devam etmediği iddiasına,
- İzmir Milletvekili Tacettin Bayır'ın, İzmir'in Konak ilçesindeki bazı maddi durumu yetersiz öğrencilerin okula devam etmediği iddiasına,
- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, sözleşmeli olarak çalışan PİKTES öğretmenlerine,
- İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/58504), (7/58506), (7/58511)
- 2.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, yatılı bölge ortaokul sayılarındaki azalmaya ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/58512)

BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.01
BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ
KÂTİP ÜYELER: Şeyhmus DİNÇEL (Mardin), Necati TİĞLİ (Giresun)
-----0-----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 58'inci Birleşimini açıyorum.^(x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce, 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, 28 Şubatın yıl dönümü hakkında söz isteyen Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'a aittir.

Buyurunuz Sayın Çakır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, 28 Şubatın yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 28 Şubat tarihiyle ilgili olarak gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Konuya giriş yapmadan önce, Rusya'nın Ukrayna'ya karşı başlattığı saldırının kabul edilemez olduğunu ifadeyle, silahın ve silahlı gücün etki sahasının çepeçevre sardığı bir dünyaya doğru hızla yol alırken Amerika-Rusya eksenli emperyalizmin dünyayı öncelikle askerî, sonra ekonomik bir paylaşım sürecine sürüklediğini görmek mecburiyetindeyiz ve "Savaş çözümdür."

Değerli milletvekilleri, 28 Şubat tarihi içimizde ve ruhumuzda bir şubat soğuğu gibi yaşadığımız, insan ve insanın düşünce, inanç, anlayış, yaşam ve yaşama değerlerini tankların ve silahların gölgesinde yok etme, baskı altına alma adına "postmodern" denilen yeni model bir darbe versiyonuydu. Senaristler ve uygulayıcılar "Bin yıl sürecek." iddiasıyla beyinlerimizi bloke etme propagandası da yaparak süreçte kişi hak ve hürriyetlerinin nasıl tarumar edilebileceğini göstermişlerdir. Allah'a hamdolsun ki kurdıkları hayal şubat ayı gibi kısa sürmüş, tarihin derin ve küflü mahzenlerinde kaybolup gitmiştir. Bu milletin inancı ve özgür yaşamak için verdiği mücadeleler, tarihin muhtelif dönemlerinde yine tarihin ders alacağı nitelikte örneklerle doludur. Bu millet sustuğu zaman bile cevap vereceği zamanı beklemeyi bilmiştir. 28 Şubatı yaşarken gördüklerimiz, göremediklerimiz, bizi geçmişe götürürken bir taraftan da bu anlayış ve zihniyetin var olmaya devam edeceğini de göstermiş oluyordu. Aslında, o gün, toplumun her kesiminde olması gerektiği gibi bir duruş sergilenbilseydi ne 27 Nisanı ne de 15 Temmuz yaşamayabilirdik denilebilir mi, bilmiyorum. Temel felsefe olarak darbe kültürünün kalıtsal ve kalıntılarının yerleşik bir düzen aldığı bir toplumun kodlarını bu anlayışa uyarlamaya çalışmaları, içeriden ve dışarıdan desteklediği o günün acı bir gerçeğidir. Oluşturulan kaotik ortamda yaşananların detayı, teferuatı üzerine o günden beri çok şey yazıldı, çizildi. Ben burada o konulara daha fazla girmek istemiyorum ama yaşanan zorlukların, çekilen çilelerin, paylaşılmayan acıların müsebbipleri elbette maşerî vicdana cezalandırılmış olmakla birlikte, filhakika, asıl ceza yerinin mahşerde olacağını bilincindeyiz. Öğretim hayatının alabora edildiği, küçük esnaftan büyük esnafa fişlendiği, derneklerin ve vakıfların dümdüz edildiği, gözyaşının sel olduğu, ne adına, niçin yapıldığı eminim, yapanlar tarafından bile bir mantık temeline dayandırılmadığı bir süreç. Toplum ve siyaset üzerinde sivil destekli postal izleri bırakan dönemin Başbakanı rahmetli Necmettin Erbakan'ın istifa ettirilmesiyle sonuçlanmış gibi gözükse de "Demokrasiye balans ayarı." olarak tarif edilse de bir darbe dinamiği çerçevesinde belirlenmiş bir kesim üzerinden silindir gibi geçmişti. Şaşırdığım konulardan biri, acı dolu günler yaşanırken bu işin içinde bizatihi bulunanların bugün demokrasi havarisi kesilmeleri, sanki o gün darbeye alkış tutan onlar değilmiş gibi hareket etmeleri. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bravo!

SAMİ ÇAKIR (Devamlı) – Dedim ya, teferuata girmeyeceğim. Yaygaralar, yalanlar, sahte kimlikler üzerinden üretilen senaryolar, üst üste konmuş tezgâhlarla algı tutmuş, Refah Partisi kapatılmış, aslında hep gözden kaçırılan ekonomik kayıplar zirve yapmış, milyarlarca dolar zarar, gayrisafi millî hasılanın -en iyimser tahminle- üçte 1'i heba olmuş, korkunç bir yıkım gerçekleşmişti. Bir emrivaki, bir oldubittiye getirilerek dayatılan bir süreç. Kılıfını nereye uydurmaya çalışırsanız çalışın, aslında, hiçbir kılıfın örtemeyeceği kadar pervasız, gereksiz, baştan aşağıya yanlış ve gücü zulme çevirmenin adıydı 28 Şubat. "İrtica, şeriat geliyor." çığırtkanlığı çoğu zaman kavram olarak arkasına sığınılan, onun üzerinden kendi ikbal ve geleceklerini kurgulamanın adı olarak önümüze konulmuş gerçek irticanın tam da kendisiydi 28 Şubat. Anayasa'nın verdiği tüm hakları bir "ama"yla geri almanın, bu hakların bazıları için fazla olduğuna inanmanın, fazlalıkları törpülemenin gerektiği safatasına inanmanın ve bunu da toplum adına, toplum için yaptığını söyleyerek yapmanın adıydı aslında 28 Şubat.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

SAMİ ÇAKIR (Devamlı) – Teşekkür ederim Başkanım.

28 Şubat tarihi zihnimize kazınmış, hafıza belleğimizde yer edinmiş, şekli böyle bir kara tabloyu var olarak önümüze koymuş ve yarınlar için de yarınlarda da anılmaya devam edecek bir gündü. "Hafızayıbeşer nisyan ile maluldür." derler; oysa insan hafızası kendisi için unutsa bile yarına ve çocuklarına bir ibret dünyası olarak aktarması gerekenleri unutmamayı başarabilmeli. Bu, onun için insani bir görevdir. Zira, yolun dikenini, çayırını, çimenini, çilesini, belasını anlatmadığın, tanıtmadığın bir gelecek geçmişini hayırla yâd edebilir mi veya niçin yâd etsin? Arşivler, kayıtlar o gün, o darbeye zemin hazırlayanları, yakın duranları, menfaat elde edenleri birebir kaydetmiş, gelecek nesillerin ve meraklıların emrine amade, muhafaza etmeye devam ediyor. 28 Şubatın derin izlerini silme mücadelesinde emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, emeklilerin yaşadığı sorunlar hakkında söz isteyen Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'e ait.

Buyurun Sayın Gürer. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, emeklilerin yaşadığı sorunlara ilişkin gündem dışı konuşması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; güne Rusya ile Ukrayna arasındaki savaşla başladı, dünya ve ülkemizde yansımalarını bugün burada çok yönlü de konuşacağız. Rusya ve Ukrayna arasında yaşanan savaşın ülkemize olumsuz yansımalarının önüne geçmek için tarımda acil eylem planı geliştirilmelidir. Hububat ve bitkisel yağ

^(x) 7/4/2020 tarihli 78'inci Birleşimden itibaren, coronavirüs salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu'ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

ithali yanında farklı ürün ihracı yaptığımız 2 ülkeyle ilişkilerde savaş süresince oluşacak risklerin olumsuz yansımalarının en aza indirilmesi olasıdır. Hâlen ekilmiş ve bu yıl hasat edilecek hububat ürününde yeterli taban gübre atılamamıştır, üst gübre zamanı geliyor, verimi artırmak için gerekirse üst gübre çiftimize derhâl ücretsiz dağıtılmalıdır. Bitkisel ham yağda, farklı ürünlerde açık gidermek için hemen devreye girilmeli, yüzde 40'ı aşan bitkisel ham yağ açığımıza yönelik önlemler alınmalıdır, ihraç ürünler için de yeni pazar arayışlarına derhâl gidilmelidir. İktidar, laf değil, uygulamalı çözümlere derhâl yönelmelidir, tarımda kendi kendine yeten ülke olmamanın acısını bu süreçte de yaşamamak için gerekli düzenlemeler sağlanmalıdır.

Bu bölümü Mustafa Kemal Atatürk'ümüzün güzel, önemli, değerli sözüyle bitirmek istiyorum: "Yurtta barış, dünyada barış." temel ilkimiz olmalıdır. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, ülkemizde emekliler gerçekten büyük sorunlar yaşıyorlar. Hâlihazırda asgari ücretin yarısı tutarında bir emekli maaşı veriliyor, 1.500 liradan 2.500 liraya çıkarılmış olması, emeklilerin sorunlarını çözmedi. Eğer 2008 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi aylık bağlama oranı kat sayısını yüzde 70'den 40'a düşürmeseydi bugün en düşük emekli maaşı asgari ücret düzeyinde olacaktı. Emekliler için mutlak suretle bir intibak düzenlemesi yapılması, emekli maaşlarının en az asgari ücret düzeyine çıkarılması, emeklinin yaşadığı sorunlara kısmen de olsa bir çözüm üretecektir. Emeklinin yüzde 90'ı açık sınırı altında maaş almaktadır.

Ayrıca, Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun önermesiyle, Ramazan'da ve Kurban'da verilen bayram ikramiyeleri, 1.100 lira artık çok düşük kalmıştır. Bunun için kanun teklifi verdim. Emeklilere en az 4.253 lira yani bir asgari ücret tutarında Ramazan ve Kurban Bayramı'nda ikramiye verilmelidir. Ayrıca, banka, oda, sigorta, vakıflardan emekli olanlar bayram ikramiyesi alamamaktadır. Bu arkadaşlarımızın da mağduriyeti giderilmeli, tüm emekliler için bayram ikramiyesi uygulaması gerçekleştirilmelidir. Neden onlar bayramlarda, Ramazan ve Kurban'da bir emekli ikramiyesinden mahrum bırakılıyorlar?

Değerli arkadaşlar, yine verdiğim bir kanun teklifiyle emeklilere aile yardımı sağlanmasını da talep ettim. Emeklilerin içinde bulunduğu koşullarda aile yardımı da emekli için en azından bir destek gerçekleştirmiş olacaktır. Emeklilerin yaşamını iyi kılmak, yıllarca bu ülkede fedakârca çalışmış, emekliliği hak etmiş insanlar için bir lütf değildir, onların yaşamlarının son bölümünü daha iyi yaşamalarının yolunu açacak düzenlemeler yapmak bu Meclisin de asli görevi olmalıdır.

Bunun yanı sıra, emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili de mutlak surette gasbedilen haklarının iadesi gerekir. Emeklilikte yaşa takılanlar sık sık kamuoyu gündemine gelmekte ama yirmi yıldır Adalet ve Kalkınma Partisi bu konuda bir düzenleme yapmadığı gibi, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizim getirdiğimiz önerileri de reddetmektedir. Emeklilikte yaşa takılanlar bu ülkede sayıları 4,5 milyona erişen sorunlu, önemli bir kesimdir. O arkadaşlarımızın da beklentileri Meclis tarafından bir an önce karşılanmalı ve emeklilikte yaşa takılanların gasbedilen hakkı verilmelidir. Sigortasını yatırmış, primini ödemiş, emeklilik için yaş uygulaması nedeniyle mağdur ediliyor. Adalet ve Kalkınma Partisi 58 yaşına gelen yaşla yetinmemiş, 2008 yılında çıkardığı yasayla bunu 65 yaşına kademesi olarak getirmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) – Bu mağduriyeti de sonlandırmak gerekiyor. Emekli olmak da emekli olarak yaşamak da bu ülkede sorun. Ne emekli olmanızın yolu açılıyor ne emekli olduktan sonra da hak etikleriniz size sağlanıyor. Bunları göz önünde bulundurup 10 milyonun üzerinde emekli için Meclisimize sunduğumuz kanun tekliflerinin bir an önce gündeme alınmasının, emeklilerin yaşam refahını yükseltecek önlemlerin sağlanmasının tüm Meclisin, tüm siyasi partilerin görevi olduğunu düşünüyör yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz, üniversiteye giriş için uygulanan Temel Yeterlilik Testi ve Alan Yeterlilik Testi baraj puanının kaldırılması hakkında söz isteyen Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'e aittir.

Buyurunuz Sayın Filiz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

3.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, üniversiteye giriş için uygulanan Temel Yeterlilik Testi ve Alan Yeterlilik Testi baraj puanının kaldırılmasına ilişkin gündem dışı konuşması

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; TYT ve AYT baraj puanlarının kaldırılmasının üniversitelerimizde öğrenci profilini nasıl etkileyeceği konusunda gündem dışı konuşma yapmak üzere söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve Türk milletini saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, YÖK Başkanının verdiği bilgilere göre geçen yıl 2 milyon 607 bin 715 aday sınava alındı. Aralarından sıfır alanlar ve kopya nedeniyle 215 bin civarında elenen var. Eğer baraj puanı olmasaydı 2 milyon 393 bin kişinin puanı hesaplanacaktı ancak 1 milyon 627 bin 539 kişinin puanı hesaplandı yani 700 bini aşkın kişi sistem dışına itildi. Bu sorunu gerekçe göstererek YÖK Başkanı üniversiteye girişte TYT'de 150 ve AYT'de 180 olan baraj puanlarının kaldırıldığını ifade etmiştir. Böylece, daha fazla sayıda öğrencinin tercihte bulunabilme imkânına kavuşturulacağını, tercih havuzunda çok daha fazla sayıda öğrencinin olmasının sağlanacağını, adayların kontenjan tespitinde başarı sırasına göre yerleştirileceğini, öğrencilerin baraj sebebiyle psikolojik baskı altında kalmalarının önüne geçileceğini, öğrenciler arasında daha fazla rekabet sağlanacağını ifade ediyor.

Şimdi, belirtmek gerekir ki Türkçe ve matematik testlerinden 0,5 ham puan alan yani matematik ya da Türkçe sorularından sadece 1 net yapması istenen öğrenciler kimlerle rekabet edecekler? Bu durumda, yüksek atlama spor yarışması bir düşünün, çıta her turda aşağıya çekiliyor. Böyle bir yarışma, böyle bir rekabet olabilir mi? Tercih havuzunda daha fazla öğrencinin bulunacağı iddiası doğrudur ama üniversiteye girip giremeyecekleri belli değildir çünkü puan hesaplamaları önceki senelerdeki gibi yapılacak. Ön lisans ve lisans programlarının yerleştirme puanlarında düşüş, indirme söz konusu olmayacak ve başarı sırası şartı getirilen mesela tıp fakültesinin en az 50 bininci sırada, diş hekimliğinin en az 80 bininci sırada, mühendisliğin en az 300 bininci sırada, öğretmenliğin en az 300 bininci sırada olması isteniyor yani bu programların puanlarında, başarı sıralamasında hiçbir değişiklik yok. Dolayısıyla üniversite okuma donanımına sahip olmamış öğrencilerin tercih havuzunda yer almış olmalarının akademik dünyaya ve gençlerimize ne gibi katkılar sağlayacağını anlamak mümkün değildir.

Peki, ne olacak? Birçok devlet ve vakıf üniversitesinin boş kalan kontenjanları üniversiteye giriş donanımı olmayanlarla doldurularak liyakatsiz mezunlar ve diplomalı işsizler gibi birtakım ciddi olumsuzluklara yol açılacaktır. Bu arada, vakıf üniversitelerine maddi katkıda bulunulacak, para kazandırılacaktır.

Değerli milletvekilleri, aslında, sormamız gereken şey, on iki yıl okuduktan sonra matematik veya Türkçe testlerinden 1 soru dahi yapamayacak olan ortaöğretim mezunlarımızın olmasıdır. Bu noktaya nasıl geldik sorgulamalıyız. Bu öğrenciler hangi üniversitelere girecekler, nasıl bir eğitim alarak mezun olacaklar? Bu mezunların niteliği tartışılır olacak ve beş yıl sonra diplomalı işsizlere yüz binlerce genç katılmış olacak.

Değerli milletvekilleri, üniversitelerde kontenjanlar sorun olmaya devam ediyor. Kontenjan sorununu çözmek için mezunları istihdam etmesi beklenen devlet kuruluşlarının, Millî Eğitim Bakanlığının, tüm meslek kuruluşlarının, sanayici ve iş insanları örgütlerinin görüşleri yönünde beş yıllık programlarla talepler tespit edilerek arz dengesi kurulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ'nin yirmi yıllık uygulamalarında üniversiteler konusu hep sürüncemede kalmış, öğrencilerin ve üniversitelerin sorunları katlanarak devam etmiştir. Kontenjanlar bir nevi işsizliği dört beş yıl öteleme anlayışıyla tespit edilmiştir. Son yıllarda atanan rektörlerin liyakat yerine sadakati esas alarak akademik makamlara yaptıkları atamalar büyük ölçüde sorun olmaya devam etmiştir.

Değerli milletvekilleri, burada, çok önemli gördüğüm bir konu üzerinde daha durmak istiyorum. Öğretmenlik programlarındaki başarı sırası, biraz önce söylediğim gibi, en düşük 300 bindir, tıp fakültesindeyse en düşük 50 bin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Devamla) - Konuşmaya başladık mı öğretmenlik mesleğinin çok kutsal olduğunu söyleyip Hazreti Ali'yi referans göstererek “Bana bir harf öğretmenin kırk yıl kölesi olurum.” diyoruz ama öğretmenlik mesleğine gereken önemi vermiyoruz. Eğitimin düzelmesi nitelikli öğretmenlerle sağlanır. Nitelikli öğretmen yetiştirmek istiyorsak diğer tedbirlerin yanında en düşük başarı sırasını en azından 50 bine çekmeliyiz diyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi sisteme giren milletvekillerimize yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Kaya...

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, Hocalı katliamına ilişkin açıklaması

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ermenistan birliklerinin otuz yıl önce Yukarı Karabağ bölgesindeki Hocalı şehrine düzenledikleri saldırıda 613 Azerbaycan vatandaşı; çocuk, kadın, yaşlı ayrımı gözetilmeden zalimce katledildi. Türkiye olarak Hocalı'daki bu insanlık dışı katliamın acısını her zaman yüreğimizde hissettik. Hocalı katliamı, tüm insanlığın dersler çıkartması ve bir vicdan muhasebesi yapması gereken önemli bir olaydır, vicdanlarımızda en ağır cezaya mahkûm ettiğimiz bir katliamdır. Bu vesileyle, Ermenistan'ın çeyrek asra yakın bir süredir işgal ettiği toprakların Azerbaycan toprakları olduğunu, Azerbaycanlı kardeşlerimizin yanında olmaya devam edeceğimizi ifade ederek Azerbaycan'daki şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyor, kederli ailelerine ve tüm Azerbaycan halkına başsağlığı dileklerimizi ileterek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaçmaz...

2.- Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ukrayna'da yaşanan gelişmeler NATO ve Rusya arasındaki hegemonya savaşının yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla, bu hegemonya savaşlarının halklar lehine sonuçlar yaratmadığını, halklara savaş, yıkım, yoksulluk ve ölümden başka bir şey getirmediğini biliyoruz. Uluslararası güçlerin ve Birleşmiş Milletlerin, Ukrayna'da yaşanan gelişmelerde barışçıl yöntemlerin hâkim olabilmesi için devreye girmelerini; müzakereyle, diplomatik yöntemlerle ve diyalogla sorunların çözülebilmesi için üzerlerine düşeni yapmaları gerektiğini ifade etmek isteriz.

Bağımsızlık isteyen bölgelerde de yine Birleşmiş Milletler ve AGİT devreye girerek o bölgede yaşayan halklara sormalıdır. Esas alınması gereken, halkların iradesidir, halkların kendi kaderini tayin hakkı halklara bırakılmalıdır. Savaşa “Hayır.” diyoruz.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

3.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, Türkiye'nin savunma sanayisinde elde ettiği ilerlemeye ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliğinde, AK PARTİ iktidarında yirmi yıl içerisinde gerçekleştirdiği savunma sanayisi yatırımları sayesinde bölgesinde oyun kuran ve oynanan kirli oyunları bozan bir ülke konumuna geldi. Bugün insansız hava, kara ve deniz araçlarından helikopterlere, silah ve mühimmatlardan füzelere, hava savunma sistemlerinden elektronik harbe kadar çok geniş bir yelpazede ihtiyaç olan sistemler yerli ve millî olarak tasarlanıyor, geliştiriliyor ve üretilip kullanılıyor.

Türkiye, açık-gizli bütün ambargolara rağmen, terörle mücadeleden sınır ötesi harekâtlarına kadar her alanda millî çıkarların gerektirdiği tüm hamleleri yapabilmesini savunma sanayisinde elde ettiği ilerlemeye borçludur diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaya...

4.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, Karayolları bünyesinde çalışan müşavir ve danışmanların özlük haklarına ilişkin açıklaması

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Karayolları Genel Müdürlüğüne bağlı müdürlüklerde müşavir ve danışman olarak çalışan kardeşlerimiz maruz kaldıkları kadro adaletsizliğine çare arıyorlar. İhale usulüyle müteahhitlere yaptırılan tünel, köprü, viyadük ve kara yolları inşaatlarında Genel Müdürlük adına kalite ve kontrolden sorumlu olarak laboratuvarlarda, bürolarda, şantiyelerde, kısacası Karayollarının çalışma alanlarının hepsinde görev alan bu kardeşlerimiz, kadrolu Karayolları çalışanlarıyla aynı işleri yaptıkları hâlde âdeta üvey evlat muamelesi görmektedirler. 2017 yılında yapılan taşeron düzenlemesindeki tüm şartları sağlamalarına rağmen ihalede “danışmanlık” ibaresi geçtiği için bu kardeşlerimiz kadro haklarını alamamışlardır. Bununla birlikte, maaşlarında gecikmeler ve ücret adaletsizlikleri de yaşamaktadırlar. Ulaştırma Bakanlığı ve Karayolları Genel Müdürlüğü yetkililerine sesleniyorum: Karayolları bünyesinde müşavirlik, danışmanlık statüsünde çalışan bu kardeşlerimize kadro haklarının verilmesini ve yaşadıkları tüm haksızlıkların son bulmasını diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Sürücü...

5.- Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, cezaevlerindeki hak ihlalleri ve işkencelere ilişkin açıklaması

AYŞE SÜRÜCÜ (Şanlıurfa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Cezaevlerinde hak ihlalleri ve işkenceler âdeta rutin hâle gelmiş durumda. Urfa Hilvan Cezaevinde oksijen tüpüyle hayatını sürdüren ve 2009 yılında Urfa-Halfeti-Yukarıgöklü belde Belediye Başkanlığını yapmış olan KOAH hastası Bazo Yılmaz cezaevinde kalamayacak durumdadır fakat ısrarla tahliye edilmeyip cezaevinde tutuluyor.

Yine, yüzde 94 engelli olan Emin Güler'in de derhâl tahliyesi gerekiyor. Cezaevinden her gün tabutlar çıkarken bu ağır hasta mahpusları daha ne kadar cezaevinde tutacaksınız? Ağır hasta tutuklu Bazo Yılmaz ve Emin Güler'i derhâl tahliye edin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın İskenderoğlu...

6.- Çanakkale Milletvekili Jülide İskenderoğlu'nun, Rusya ile Ukrayna arasındaki savaş ihtimaline ve Çanakkale'ye yapılan yatırımlara ilişkin açıklaması

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Rusya ile Ukrayna arasındaki savaş ihtimali bile çok üzücü. Neticede bunlardan en çok kadın, çocuk ve sivil halk mağdur olacak. Savaşın her türlüsüne "Hayır." diyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Cumhuriyetin ön sözünün yazıldığı Çanakkale'miz hükümetlerimiz döneminde hak ettiği yatırımlara kavuşmaya devam ediyor. Yüzyılın sadece hayali kurulabilen 1915 Çanakkale Köprümüz dört yıldan kısa bir sürede tamamlandı, hizmete alınıyor. Bölgemizde ulaşımın önemli sorunlarından Ayvacık-Küçükkuyu yolunda 2017 yılında çalışmaları başlatılan tünellerimizde geçtiğimiz günlerde Işık Göründü Töreni düzenlendi. Üstyapı çalışmalarının ardından yakında hizmete girecek her iki yatırım bölgemizin turizm, ticaret ve sosyoekonomik gelişmesine olumlu etki sağlayacak.

Vizyonuyla şehrimizin gelecek profilini çizen ve âdeta yeniden inşasını sağlayan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a teşekkürlerimizi sunuyoruz.

BAŞKAN – Sayın Gürer...

7.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, şeker fabrikalarındaki ve belediyelerdeki geçici işçilerin kadro sorununa ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Şeker fabrikalarında, belediye ve il özel idare gibi kurumlarda geçici işçiler çalıştırılmaktadır ve bu işçilerimize yıllardır kadro verilmemektedir. Yirmi üç senedir geçici işçi olarak kamu şeker fabrikasında çalışan emekçi arkadaşlarımızdan birisi diyor ki: "Kadro da bizim anamızın ak sütü gibi helaldir. Sendika ile Bakanlık arasında imzalanan protokolde geçici işçilere de kadro alınması bir an önce sağlanmalıdır. 22 yaşında girdim, 45 yaşına geldim, hâlâ kadro alamadım. Bizler de bu fabrikaların tozunu, yükünü çekenleriz. Bizim de kadro hakkımız verilsin." istemektedir. Alın terlerinin, emeklerinin hiç sayılması ailelerini ve kendilerini de yaralamaktadır. Bu nedenle, şeker fabrikasındaki geçici işçilerin, belediyelerdeki geçici işçilerin kadroları verilmeli, onların da mağduriyetleri giderilmelidir diyor, teşekkür ediyor.

BAŞKAN – Sayın Şeker...

8.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Karadeniz'in güvenlik ve istikrarını tehdit eden, Rusya'nın haksız ve hukuksuzca başlattığı Ukrayna-Rusya savaşı daha fazla büyümeden diplomasi ve diyalog yoluyla çözülmelidir. Ülkemizin Ukrayna'nın toprak bütünlüğüne verdiği önemi Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan her ortamda dile getiriyor. Temennimiz, Rusya ve Ukrayna'nın bir an önce müzakere masasına dönmeleridir.

Dünyada yaşayan tüm canlılar savaş olmadan, huzur içinde yaşamak istiyorlar. Üzülerek görüyoruz ki geçmişte olduğu gibi bugün de bazı ülkeler çeşitli bahanelerle huzursuzluk çıkarmaya ve sömürmek istedikleri ülkeleri kaos ortamına sürüklemeye çalışıyorlar. İnsanoğlu ve tüm canlılar hukukun, vicdanın, merhametin, umudun var olduğu bir dünyada yaşamak istiyor diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Çakır...

9.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, İklim Şûrası'na ilişkin açıklaması

SAMI ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca organize edilen İklim Şûrası'nın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Bu Şûra'da Türkiye'nin 2053 yılı net sıfır emisyon ve yeşil kalkınma hedefleri doğrultusunda, stratejik hedefleri belirlenecek, iklim kanunu başta olmak üzere iklim konusunda geliştirilecek mevzuata katkı sağlanacak, sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum bağlamında temel politikalar ile öncelikli eylemleri içeren bir yol haritası oluşturulması hedeflenmektedir. Dünyanın değişen iklim ve beraberindeki yaşam koşullarının iyileştirilmesi adına atacağı her adımı sonuna kadar desteklemek insanlık görevimizdir. Dahası, tüm dünyanın bu konuda durması gerektiği yerle ilgili insanlığın tereddütlerini giderecek bir fikir ve eylem birliğine ihtiyaç olduğunu kabulden geçmektedir. Yoksa geline yer daha kötü geleceğin habercisi olmaktan öteye geçmeyecek, acı gelecek önümüze çıkacak tek gerçektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Zeybek...

10.- Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Ukrayna-Rusya savaşına, EYT'li'lere, emekli maaşlarına ve sağlık sistemindeki sorunlara ilişkin açıklaması

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkanım, savaş bir insanlık suçudur, barbarlıktır. Şu anda savaşı çıkaranlar ve savaşın olmasını sağlayanları ve destekleyenleri de buradan kınıyoruz.

Emeklilikte yaşa takılanların sorunlarının çözülmesini ve sağlık hizmetlerinden yararlanmasını istiyoruz.

Öğretmenlerimize, polislerimize, hemşirelerimize, din görevlilerine 3600 ek gösterge sözü verilmesine rağmen yasaının çıkarılmasını da talep ediyoruz.

Emeklilerimizin en düşük ücretlerinin asgari ücret dolayında olmasını istiyor ve talep ediyoruz.

Hastanelerimizdeki insanlarımız günlerce randevu alarak tedavilerini yaptırmak istiyorlar, randevularını alsalar dahi tetkiklerini ve tahlillerini yaptırmak için günlerce bekliyorlar. Hastalarımızı psikolojik olarak daha çok hasta ettiniz, hastalandırıyorsunuz.

Bu özel hastanelere de bir yaptırım uygulanmasını talep ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Ok...

11.- Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, Ukrayna-Rusya savaşına ve doktor maaşlarına ilişkin açıklaması

İSMAİL OK (Balıkesir) – Teşekkür ederim.

Emperyalist emellerle, uluslararası hukuku çiğneyerek, Ukrayna topraklarını işgal ederek masum insanları vahşice katleden Rusya'yı nefretle kınıyorum. Bu kirli savaşı seyreden başta Birleşmiş Milletlerin ve uluslararası kurumların derhâl harekete geçerek daha fazla masumun kanının akıtılmaması için gerekli tedbirleri alması gerektiğine inanıyorum.

Öte yandan, doktorlarımızın maaşlarının artırılmasına yönelik "Daha iyisini yapacağız." denilerek iptal edilmesi ancak hiçbir şey yapılmaması tam bir skandaldır. Derhâl beklenen düzenleme en hızlı şekilde yapılmalı ve doktorlarımızın istifalarının ve beyin göçünün önüne geçilmelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Çepni...

12.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Teşekkürler Başkan.

Emperyalistler bir kez daha sistem krizlerine savaşıla çare bulma hesabındalar, bedelini ise tüm emekçi halklar ödeyecekler. Ukrayna savaşı işgalci emperyalistlerin paylaşım savaşıdır. ABD, NATO ve Rusya tüm ikiye bölünmüşlükleriyle sahneler. Suriye'de başka, Kürtler söz konusu olunca başka, Ukrayna'da başka. NATO, ABD dünyaya savaş ihracını, Rusya işgal ve genişleme siyasetini, Türkiye de gerilimleri fırsata çevirme siyasetini terk etmelidir. Ulusların kendi kaderini tayin hakkı dün olduğu gibi bugün de geçerlidir. Donetsk ve Lugansk halklarının talepleri son derece meşrudur.

Yaşasın dünya işçi sınıfı ve ezilen halklarının enternasyonalist birliği.

BAŞKAN – Sayın Kenanoğlu...

13.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, savaş, kan ve gözyaşı demektir. Savaşı zenginler çıkarır; çıkar grupları, diktatörler, emperyalistler yayar ama bedelini halk öder; emekçiler, fakir halk, açlık ve sefalet içerisinde ölür.

Ukrayna'da halklar geleceğini kendileri belirlemelidir, kaynaklar savaş için değil insanca yaşam için kullanılmalıdır. Emperyalist saldırganlığa da NATO'nun yayımları politikalarına da tek adam rejimiyle yönetilen Rusya'nın işgaline de "Hayır." diyoruz. Bu savaş, Rusya ve NATO arasındaki egemenlik savaşıdır. Savaş, bir insanlık suçudur ve derhâl durdurulmalıdır. Bu konuda Birleşmiş Milletler ve AGİT inisiyatif almalıdır.

BAŞKAN – Sayın Güneş...

14.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Ukrayna-Rusya savaşına ve Seyfi Alanya Kış Atmalar Şampiyonası'nda Türkiye şampiyonu olan Ali Peker ve antrenörü Çağrı Oflaz ile 2022 Uluslararası Kodlama Yarışması'nda dünya şampiyonu olan Yüksel Avcı ve öğretmeni Bayram Yiğit'i tebrik ettiğine ilişkin açıklaması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; savaş demek; gözyaşı demek, kan demek, mağduriyet demek, can kaybı demektir. Rusya'nın Ukrayna'ya başlattığı savaşı en kısa zamanda sonlandırmasını dilerim.

19-20 Şubat 2022 tarihlerinde Mersin'de gerçekleştirilmiş olan Seyfi Alanya Atmalar Kış Şampiyonası'nda Uşak ilimizi temsil eden sporcumuz Ali Peker gülle atma kategorisinde 20,76 metrelik derecesiyle kendine ait Türkiye rekorunu kırarak Türkiye şampiyonu olmuştur. Sporcumuz Ali Peker'i ve antrenörü Çağrı Oflaz'ı tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyorum.

2022 Uluslararası Kodlama Yarışması'nda Uşak ilimiz Bilişim Öğretmeni Bayram Yiğit'in danışmanlığında Mahmut Özgöbek İlkokulu öğrencimiz Yüksel Avcı dünya şampiyonu olmuştur. Öğrencimizi ve danışman öğretmenimizi tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Peköz...

15.- Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Rusya ve Ukrayna arasında uzun süredir devam eden gerginlik çatışmaya ve savaşa dönüşmüş durumda. Hiçbir savaşın kazanılmasının olmadığını, özellikle sivillerin çokça zarar gördüğünü biliyoruz. Her iki ülkenin de uluslararası sözleşmelere bağlı kalarak savaşın daha da ileri boyutlara taşınmaması gerekir. Türkiye'nin de Montrö Sözleşmesi'ni tam uygulayarak taraf olmaktan kaçınması gerekir.

Savaş acı ve gözyaşı olduğu gibi sivillerin ve halkın bu savaştan hiçbir çıkarı yoktur. Savaş sadece patronlara ve emperyalistlere yarayabilir, onun dışında halkın bir çıkarı yoktur. Bu savaş derhâl durdurulmalıdır.

BAŞKAN – Sayın Gergerlioğlu...

16.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bertelsmann Vakfının yeni raporuna ilişkin açıklaması

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Uluslararası kuruluşların nitelikli raporları bizim, Cumhuriyet İttifakı'na yönelik muhalefetimizi destekliyor. Merkezi, Almanya'nın başkenti Berlin'deki Bertelsmann Vakfının yeni raporuna göre daha otoriter bir yönetim anlayışının yerleştiği, ekonomisi daha da kötüleşen Türkiye son on yılda demokrasi ve hukuk devletinin en çok gerilediği ülke oldu. Raporda Türkiye; hukuk devleti, demokratik kurumların istikrarı ve devletin temel işlevini yerine getirme kapasitesi bakımından 137 ülke arasından 74'üncü sırada yer aldı. Raporda 3 temel sorun gösterildi. Bunlar: "Otoriterleşmenin belirginleşmesi, ekonomik kırılganlık ve artan oranda ihtilafların hâkim olduğu bir dış politika." denildi. Yeni Türkiye'de güçlü bir yürütme sistemi kisvesi altında otoriter eğilimler konsolide oldu. Popülist milliyetçiliği kullanan Erdoğan'ın politikaları Meclis ve kamu yönetimi dâhil tüm demokratik kurumlarda artan oranda denetlenmeye yol açtı.

BAŞKAN – Sayın Özen...

17.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Teşekkürler Başkan.

Biz Halkların Demokratik Partisi olarak savaşa, silahlanmaya, askerî anlaşmalara her zaman karşı olduk çünkü savaşın kazanılma olma. Savaş ölüm demek, yokluk demek, yıkım demek. Biz bölgemizde bunu en iyi bilenlerdiz. Onun için Rusya'nın bu saldırısı derhâl durdurulmalı ve Türkiye de İHA'lar, SİHA'lar satacağız diye bu savaşın bir tarafı olmamalı, bundan sakınmalı. Diğer taraftan Montrö Anlaşması esnetilmeden eksiksiz olarak uygulanmalı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Gül Yılmaz...

18.- Mersin Milletvekili Zeynep Gül Yılmaz'ın, 28 Şubat postmodern darbesine ve 15 Temmuz darbe girişimine ilişkin açıklaması

ZEYNEP GÜL YILMAZ (Mersin) – Darbeler; insanlık onurunu zedeleyen, milletin iradesini hiçe sayan, işkencelerle, zulümlerle, tehdit ve baskılarla sürdürülen antidemokratik uygulamalardır.

1997, 28 Şubat postmodern darbesiyle de sözde irtica tehdidi bahanesiyle antidemokratik MGK kararları alınmış, dönemin iktidarına darbe vurulmuştur. "Bin yıl sürecek." denen 28 Şubat darbesiyle birlikte başörtülü kızlar üniversitelere giremez olmuş, siyasi görüş ve inancından dolayı insanların çalışma, eğitim, ibadet, düşünce ve ifade özgürlükleri gibi temel hakları elinden alınmıştır. 28 Şubat'ta siyasete, demokrasiye ve insan haklarına balans ayarı yapmaya çalışanlar aziz milletimiz tarafından kısa sürede balans ayarına uğramışlardır.

Son olarak da 15 Temmuz darbe girişiminde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde milletimizin inancı ve ferasetiyle darbelerle son bir darbe daha vurulmuştur. Yirmi yıldır her şartta ve koşulda darbeler karşısında yanımızda

olan milletimize şükranlarımızı sunuyoruz.

BAŞKAN – Sayın Bulut...

19.- Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Diplomatik girişimler, diyalog çabaları sonuçsuz kaldı ve Rusya ile Ukrayna arasında hiç istemediğimiz bir savaş yaşanmaya başlandı. Bugüne kadar çıkan hiçbir savaş insanlığın lehine olmamıştır, bu savaş da olmayacaktır. Çocukların, masum insanların öldüğü savaşın karşısında barışın yanındayız. Krizin daha da derinleşmeden müzakere ve diplomasiyle çözülmesi, sağduyunun galip gelmesi en büyük dileğimizdir.

Bombardıman altındaki Ukrayna'da bulunan vatandaşlarımız hava sahası kapalı olduğu için tahliye edilememektedir. Vatandaşlarımızın bir an önce güvenle tahliye edilmesi için gerekli adımlar atılmalıdır.

Nazım Hikmet'in dediği gibi, savaş korku ve sefaletten başka bir şey getirmez; yakar, yıkar, öldürür, yok eder.

BAŞKAN – Sayın Keven...

20.- İzmir Milletvekili Ali Keven'in, emeklilerin, engelli aylığı ve 65 yaş aylığı alan yurttaşların geçinemediğine ilişkin açıklaması

ALİ KEVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

8 milyon emeklimiz asgari ücretin altında emekli maaşı alıyor, 3 milyondan fazla emeklimiz iş arıyor. Verilen sefalet zamlarıyla geçinemeyen emeklimiz bizlere soruyor: 2.500 lirayla kirasını mı ödeyecek, doğal gaz faturasını mı ödeyecek, elektrik faturasını mı ödeyecek, yoksa pazar alışverişine mi çıkacak? Bir sosyal devlet düşünün ki emeklisine bu kısacık hayatında rahat bir gün yüzü gösteremiyor.

Aynı şekilde, engelli aylığı ve 65 yaş aylığı alan yurttaşlarımız da geçinmiyor. En düşük engelli maaşı olan 842 lirayla, bu hayat pahalılığında, bırakın geçinmeyi, bu ücret gıda harcamasına bile yetmez. Eğer gerçekten sosyal devlet olmak istiyorsak yurttaşlarımıza asgari bir geçim ücretini sağlamak zorundayız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Coşkun...

21.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Eşik Platformunun taleplerine ilişkin açıklaması

ŞEVİN COŞKUN (Muş) – Teşekkürler Sayın Başkan.

EŞİK bugün Grup Başkan Vekilimiz ve milletvekillerimizle birlikte Mecliste bir basın toplantısı düzenledi. 300 kadın örgütünün bir araya gelmesiyle oluşan EŞİK Platformu kadın kazanımlarını korumak, şiddetsiz bir yaşamı savunmak ve kadınların eşit hakları için mücadele ediyor. Bugün kadınların nafaka hakkını gasbetmek isteyen iktidara karşı buradaydılar. Bizler de kadınların nafaka hakkının gasbedilmesine izin vermeyeceğiz. Kadınların nafaka hakkını gasbeden değil, kadınların yoksulluğuna çözüm üreten politikalar üretin.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Dursun Müsavat Dervişoğlu.

Buyurunuz Sayın Dervişoğlu.

22.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum.

Dün Türkiye Büyük Millet Meclisinde yaptığım konuşmada, tarihe not düşmek adına, Rusya ile Ukrayna arasında gelişen olaylarda Türkiye olarak bizi bekleyen tehlike ve tehditlerin değerlendirilmesi hususuna işaret etmiştim. Üzerinden yirmi dört saat geçmedi ki Putin, Rus ordusuna Ukrayna topraklarına girme talimatı verdi. Mevcut tablo Rusya'nın başlattığı askerî harekâtın yalnızca Donbas bölgesiyle sınırlı kalmayacağını ortaya koymaktadır. Rusya, Belarus sınırından Kiev'e, güneyden de Ukrayna'nın Karadeniz'e çıkışını kesecek şekilde Odessa'ya yönelik bir çevreleme harekâtı gerçekleştirebilir. Bölgede topyekûn bir savaşla karşı karşıya kalma ihtimali de maalesef söz konusudur. Avrupa'nın güvenlik mimarisinin temel belgesi olan Helsinki Nihai Senedi ve o zamandan bu yana varılmış olan diğer mutabakatların tamamı Rusya tarafından yok sayılmaktadır. Rusya'nın "askerî harekât" adı altında Ukrayna'nın Donbas bölgesinde yürüttüğü, ülkenin diğer bölgelerine de yaymış olduğu bu saldırı hem Ukrayna'nın altyapısı ve ekonomisini hem de dünya ekonomisini olumsuz yönde etkileyecektir. Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener'in ifade ettiği gibi, biz İYİ Parti olarak her şeyden önce devletlerin toprak bütünlüğüne ve tam egemenliğine saygı duyulması gerektiğini düşünüyoruz. Bir ülkenin egemenlik sahasının başka bir egemen devlet tarafından ihlal edilmesini de asla kabullenmiyoruz. Bu çerçevede saldırıya uğrayan devlet olan Ukrayna'nın uluslararası hukuktan ve Birleşmiş Milletler Şartı'nın 51'inci maddesinden doğan meşru müdafaa hakkını tanıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Tüm bunlarla birlikte, bizim için asıl olan, yalnız ve ancak Türk milletinin çıkarlarıdır. İleriye dönük olarak atılacak her adımda önceliğimiz, Türkiye'nin stratejik ve jeopolitik çıkarları olmalıdır. Doğrudan Türkiye'ye bir saldırı olmadığı müddetçe geleneksel Türk dış politikasının "aktif tarafsızlık" ilkesinin muhafaza edilmesi, bu noktada ülkemizin yüksek çıkarları açısından fevkalade önemlidir.

Ekonomimizin mevcut kırılganlığı da dikkate alındığında, öncelikle yapılması gereken, krizin ülkemize olabilecek yansımalarının asgari düzeyde tutulmasını sağlayacak tedbirlerin alınmasıdır. AK PARTİ iktidarının yanlış tarım politikaları neticesinde Türkiye, buğday ihtiyacının büyük kısmını Rusya ve Ukrayna'dan karşılamak zorunda kalmıştır. Buğday ithalatının yüzde 64,6'sı Rusya'dan, yüzde 13,4'ü ise Ukrayna'dan yapılmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bu özel durum, bu ithalatı etkileyeceği için bazı gıda ürünlerindeki fiyatlarda da hızlı artışlar söz konusu olabilir.

Öte yandan, Rusya'nın önemli gelir kaynağı olan ve Karadeniz'de bulunan TürkAkım ve Mavi Akım Doğal Gaz Boru Hatlarının saldırıya uğraması ihtimali üzerinde de hassasiyetle durulmalıdır. Böyle bir durumda Türkiye ciddi bir doğal gaz tedariki sorunuyla karşı karşıya kalabilir. İktidarın ivedilikle bu hususlarda gerekli tedbirleri alması gerekmektedir. Günümüzdeki durum iktidarın değil, ülkemizin sorunudur. Bu sorunun aşılması ise ulusal çıkarlarımızın gereği olarak atılacak adımlara bağlıdır. İstisare ve ortak akıl çerçevesinde belirlenecek bir stratejiye ihtiyaç vardır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konuyu ele alacak olmasını memnuniyetle karşılıyor ve kriz yatışınca kadar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - ...Türkiye Büyük Millet Meclisinin tüm siyasi parti liderlerinin düzenli bir şekilde bilgilendirilmeleri ve gerekiyorsa bir araya gelmeleri çağrısında bulunuyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum efendim.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Erkan Akçay.

Buyurunuz Sayın Akçay.

23.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Muhterem milletvekilleri, küresel ve bölgesel istikrar, barış ve huzur ortamı önemli bir tehdit altındadır. Rusya-Ukrayna krizi tarihsel süreçteki kırıma noktalarıyla analiz edilmeli ve bütünlük arz eden bir perspektifle ele alınmalıdır. Rusya ve Ukrayna arasında Donbas Bölgesi'nde 6 Nisan 2014'te başlayan çatışmalar, 11 Mayıs 2014'te "Donetsk Halk Cumhuriyeti" ve "Lugansk Halk Cumhuriyeti" isminde iki ayrı yönetimin kurulmasıyla sonuçlanmıştı. Gerilim, Rusya'nın 16 Mart 2014'te Kırım'ı uluslararası hukuka aykırı olarak ilhak etmesiyle devam etmiş ve çatışmalar 6 Nisan 2021'de yeniden başlamıştır. İki ülke arasında Aralık 2021'de Ukrayna'nın doğusunda yeniden tırmanan gerilim krizin son perdesini aralamış ve Rusya 21 Şubat 2022'de Donetsk ve Lugansk bölgelerini bağımsız cumhuriyet olarak tanıdığını açıklamıştır. Ukrayna ve Rusya krizi 24 Şubat 2022'de fiilî saldırılarla yeni bir boyuta ulaşmış, süregelen gerilim çatışma ortamına evrilmiştir. Krizin tetikleyici unsurlarından biri de son yıllarda mutasyon geçiren küresel belirsizlik ortamıdır. Covid-19 salgınıyla imve kazanan küresel belirsizlik; sınır anlaşmazlıkları, enerji krizleri, göçmen meselesi gibi önemli sorunlarla başka bir boyut kazanmıştır. Dünyada ve bölgemizde yaşanan son gelişmeler bu durumun açık bir göstergesidir. 27 Eylül 2020'de Ermenistan'ın Azerbaycan'a düzenlediği saldırılar, Kasım 2021'de Polonya-Belarus sınırında meydana gelen mülteci krizi, ocak ayının ilk haftası Kazakistan'da başlayan olaylar küresel gerilim hatlarının en yakın örnekleridir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Meydana gelen hadiseler domino etkisi yaratmış, organize ve senkronize bir bütünlük hâlinde Ukrayna-Rusya krizinin altyapısını da hazırlamıştır diyebiliriz.

Muhterem milletvekilleri, Rusya'nın 21 Şubat 2022'de Donetsk ve Lugansk bölgelerini bağımsız cumhuriyet olarak tanıması krizin önemli bir dönüm noktası olmuştur. 24 Şubat 2020'deki fiilî çatışmalara giden sürecin kilometre taşı 21 Şubat tarihli kararlar döşenmiştir. Rusya, bu kararlar yangına körükle gitmiş, Ukrayna'nın siyasi birliğini ve egemenlik haklarını açıkça ihlal etmiştir.

Rusya-Ukrayna krizinin derinleşmesinin diğer bir boyutunu da uluslararası çatışmaların çözümü noktasında yetersiz kalan Batılı ülkeler ve uluslararası örgütler oluşturmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Başta ABD olmak üzere, Avrupa Birliği ülkeleri, AGİT ve Birleşmiş Milletler, üzerlerine düşeni yapmamış, krizin çözümü noktasında tahrikçi bir tutum almışlardır. Söz konusu ülkeler ve uluslararası örgütler, yapıcı bir tutumla sorunları çözmekten ziyade, krizi daha da derinleştirmişlerdir. Bu duruma Kosova'da, Bosna'da, Kıbrıs'ta, Kırım'da ve son olarak Karabağ'da defalarca şahit olduk. Batılı ülkeler medya organları aracılığıyla âdeta bir savaş borsası yaratmış, uluslararası medya baronları savaş çığırtkanlığı yapmıştır. Batılı ülkeler, hiçbir çıkar gözetmeden Ukrayna'nın egemenliğini ve toprak bütünlüğünü savunmak yerine Ukrayna'yı pazarlık konusu hâline getirmişlerdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ukrayna, bağımsız ve egemen bir devlettir, hiçbir küresel güç mücadelesinin piyonu yapılamaz. Söz konusu ülkeler, Ukrayna'yı satranç tahtası olarak görmekten vazgeçmeli, krizin çözümü için yapıcı ve somut adımlar atmalıdırlar.

Ukrayna-Rusya krizi jeopolitik konumu itibarıyla ülkemizi de çok yakından ilgilendirmektedir. Çatışmaların sona ermesi, Ukrayna'nın siyasi ve toprak bütünlüğünün korunması Türkiye'nin güvenliği ve bölgenin istikrarı açısından kaçınılmaz bir mecburiyettir. Karadeniz'in güvenliği Türkiye'nin güvenliği demektir. Orta Asya'nın istikrarı Türkiye'nin istikrarıdır. Orta Doğu'nun huzura kavuşmasının yolu da Türkiye'den geçmektedir. Türkiye, diplomasi birikimiyle, hiçbir çıkar gözetmeksizin küresel ve bölgesel istikrarın korunması amacıyla krizin çözümü noktasında gerekli çalışmaları yürütmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bu kapsamda Türkiye, gerilimin sonlandırılması ve bölgesel barış ortamının yeniden tesis edilmesi amacıyla iki ülke de diplomatik temaslarda bulunmuştur. Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan'ın 3 Şubat 2022 tarihli Ukrayna ziyareti, Türkiye'nin krizin çözümü için gösterdiği samimiyetin en açık göstergesidir. Diğer yandan, bugün Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan'ın başkanlığında gerçekleştirilen bir güvenlik zirvesi yapılmıştır ve Türkiye, hadiseleri ve gelişmeleri dikkatle, ciddiyetle ve soğukkanlılıkla takip etmektedir. Türkiye, millî birlik ve bütünlük içinde kendi gündemine hâkim bir ülkedir. Yine, bu güvenlik zirvesi sonrası yapılan açıklamada da Sayın Cumhurbaşkanı, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırısının uluslararası hukuku ihlal ettiğini ve kabul edilemez olduğunu da ifade etmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Başkan.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Türkiye'nin, Ukrayna'nın siyasi birliğine, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne desteğini sürdüreceği de vurgulanmıştır. Türkiye, uluslararası düzlemde meselenin çözümü noktasında çok olumlu bir tutum almaktadır. Türkiye "Yurtta barış, dünyada barış." parolasıyla, barışın ve istikrarın tesis edilmesi için gereken bütün adımları başarılı ve kararlı bir şekilde atacaktır.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Meral Daniş Beştaş.

Buyurunuz Sayın Daniş Beştaş.

24.- Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Maalesef Rusya-Ukrayna savaşı bütün hızıyla, eziciliğiyle ve yıkımıyla devam ediyor ve en çok etkilenen ülkelerin başında da tabii ki Türkiye geliyor. Türkiye hem bir NATO üyesi hem de Rusya'yla doğrudan ekonomik, siyasal ilişkileri olan bir ülke konumunda. Maalesef bugüne gelinceye kadar Türkiye'nin "Bu savaştan nasıl daha az etkilenirim?" ya da "Bu savaşı nasıl önlerim?" noktasında yeterli bir irade ortaya koymadığını görüyoruz. "Ara buluculuk yapacağız." sözleri ortalıkta dolaştı ancak Cumhurbaşkanı Afrika'daydı ve Dışişleri Bakanı hâlâ Türkiye'de değil. Bugün güvenlik zirvesi toplandı ama Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu Kazakistan'da geziyor. Acaba Kazakistan'daki ziyaretler bu savaştan çok daha mı önemli? Bunu bütün Türkiye kamuoyunun takdirine sunuyorum. Ve bu savaştan hem siyasal hem sosyal hem toplumsal hem de ekonomik olarak en çok etkilenen ülkelerin başında Türkiye'nin geldiğini ve bugünden bunun sonuçlarını yaşadığımızı önemle ifade etmek istiyorum.

Şimdi ne oluyor? Bugün güvenlik zirvesi toplanmış -bütün basın yayın organlarına bir saat kırk beş dakika sürdüğü ifade ediliyor- fakat salı günü buradan HDP Grubu adına açık çağırımızı yapmıştık; Dışişleri Bakanının Türkiye Büyük Millet Meclisine gelerek bir bilgilendirme yapmasının ve bütün grupların bu konudaki önerilerini, düşüncelerini ifade etmelerinin en önemli gündem olduğunu söyledik ve çağırımızı yaptık. Aradan üç gün geçti, Türkiye Büyük Millet Meclisinde hâlâ bu gündemle bir toplantı yapamadık, bir bilgilendirme alamadık. Tamam, Beştepe'de güvenlik zirvesi yapılsın ama halk iradesini temsil eden en önemli organ burasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Bu savaşın sonuçları 85 milyon yurttaşı doğrudan etkiliyor ve burada Türkiye yurttaşlarının yüzde 90 iradesi temsil ediliyor. Biz, Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı bu tutumu kesinlikle kabul edilemez bulduğumuzu ve sarayın bu meselenin üstesinden tek başına gelemeyeceğini, hele hele Kazakistan'da dolaşan ve hâlâ Türkiye'ye dönmeyen bir Dışişleri Bakanına teslim edilemeyeceğini önemle söylüyoruz ve bir kez daha çağrı yapıyoruz: Meclis kapanmamalı; yarın da çalışmalı, gerekirse hafta sonu da çalışmalı ve bu savaşın bize etkileri, sonuçları ve bu savaşın bitmesi için üzerimize düşen rolü nasıl yerine getirebiliriz konuşmamız ve tutum almamız gerektiğini özellikle ifade ediyorum.

Çok önemli ve insani bir mesele daha var: Ukrayna'da çok sayıda öğrenci var Türkiye yurttaşı, bu sabah bana da çok sayıda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Başkan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Çok sayıda öğrenciyle telefonla konuştum -konum gönderenler bile var Ukrayna'daki konumlarını- uçak biletlerinin çok pahalı olduğunu, bazıları -mesela bir tanesi, ismi bende- uçak biletlerinin iptal edildiğini, havaalanına ulaşamadıklarını ve bombardıman altında olduklarını ifade ettiler. Bu konuda da derhâl bir girişim başlamalı tabii ki; Ukrayna'da bulunan Türkiye yurttaşları...

Yine, ekonomiye yansımaları kısaca söylemek istiyorum. Son yirmi dört saat itibarıyla Türk lirasının dolar karşısındaki kaybı rublenin dolar karşısındaki kaybıyla aynı orana ulaştı. Rusya'da dolar rezervi olduğu için piyasaya müdahale ettiler ve doları düşürdüler tabii, Türkiye'de döviz rezervi olmadığı için dolar düşürülemez. Rusya, savaşa girip onlarca yaptırımla karşı karşıyayken bizde, Türkiye'de dolar değer kaybediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Biraz sonra konuşmacılarımız ekonomik, tarım alanında, diğer bütün alanlardaki etkilerini tabii ki paylaşacak ama biz bu meselenin çok çok önemli olduğunu, herkesin yaşamını doğrudan ilgilendirdiğini ifade etmeye devam edeceğiz ve Rusya ile NATO arasındaki egemenlik, hegemonya savaşının bedelinin halklara ödetilmesine karşıyız, daha önce de Libya ve Afganistan'dan biliyoruz. Orada hâlâ yaratılan yıkımın bedelini Afganistan ve Libya yurttaşları ödüyor. Birleşmiş Milletler ve ilgili uluslararası kuruluşlara açık çağrı yapıyoruz: Oradaki halkın görüşlerine başvurulmalı ve halkın iradesi doğrultusunda tabii ki adım atılmalıdır. Askerî müdahalenin kabul edilebilir, izah edilebilir, desteklenebilir hiçbir yanı yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bu konuda bugün itibarıyla partimizin merkez yürütme kurulunun bir açıklaması var, onu da paylaşarak sözlerimi bitireceğim: Ukrayna'da yaşananlar NATO ile Rusya arasındaki egemenlik mücadelesinin son halkasıdır. 2014 yılından bu yana Ukrayna-Rusya arasında yaşanan gerilim, bugün yaşanan gelişmelerle birlikte büyük bir savaş ve felaketin kapısını aralamıştır. Ukrayna'da olanlar sadece iki komşu ülke arasında yaşanan bir gerilim değil, aynı zamanda NATO ve Rusya arasındaki egemenlik mücadelesinin son halkasıdır. Rusya'nın uluslararası hukuku ihlal ederek başlattığı askerî müdahaleyi kesin bir şekilde reddediyoruz. Rusya Hükûmetini, Minsk Anlaşması'na sadık kalarak askerî operasyonları durdurmaya ve müzakere kanallarını yeniden açmaya çağırıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayınız Sayın Başkan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ukrayna Hükûmetini, iki blok arasında gerilimi artıracak tutumdan vazgeçmeye çağırıyoruz, Rusya'yla diyalog kurma girişimlerini destekliyoruz. AKP Hükûmetini de Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nden doğan tüm yetki ve sorumluluklarını hiçbir biçimde esnetmeden yerine getirmeye çağırıyoruz. Sivillerin korunması ve insani trajedilerin önlenmesi için başta Birleşmiş Milletler ve AGİT olmak üzere uluslararası kurumları inisiyatif almaya çağırıyoruz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Engin Altay.

Buyurunuz Sayın Altay.

25.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Ukrayna-Rusya krizine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Rusya, Ukrayna'yı uluslararası hukuku ve Minsk Protokolünü de ihlal ederek işgal etti. Bu, kabul edilebilir bir durum değildir. Ukrayna'nın yani Karadeniz'in karşı kıyısındaki komşumuzun toprak bütünlüğü, egemenliği ve bağımsızlığı çöğnenmiştir; bunu kabul etmemiz mümkün değil, ilaveten, şiddetle kınıyoruz.

Sayın Başkan, geline bu noktada Türkiye'nin bu süreçle ilgili tavrı, tutumu, tedbiri özenle ama mutlaka Türkiye Büyük Millet Meclisi onayıyla belirlenmelidir. Yürütme organına, bu süreçle ilgili tavrı, tutum ve eylemleri noktasında Türkiye Büyük Millet Meclisinin işin asıl sahibi olduğunu hatırlatmayı bir görev sayıyorum.

Şimdi, gelişmeleri izliyoruz, güvenlik zirvesi toplandı, bitti; sonucu merak ediyoruz. Sayın Cumhurbaşkanının biraz önce elime ulaşan bir açıklaması var, çünkü açıklamalarıyla da bayağı terslikler, zıtlıklar gösteriyor, biraz sonra görüşeceğimiz kanunda

yapacağım konuşmada bunlara değineceğim. Ancak, benim şimdi söylemek istediğim şudur Sayın Başkan: Sayın Cumhurbaşkanını bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisinin gücünü ve desteğini arkasına almak istiyorsa -ki almalı, alabilmeli- bu sebeple, bu meselenin ekonomik, siyasal sonuçları ve riskleri bakımından ister bu gece ister yarın sabah kapalı özel bir oturumla Türkiye Büyük Millet Meclisini Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasının, özelde de Rusya-Ukrayna krizi süreci bakımından bu sürecin sahibi ve paydaşı yapmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Anayasa'mızın 87'nci maddesini Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan bütün milletvekillerimizin bildiğini biliyorum ama hassaten Anayasa'nın 87'nci maddesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisine verilen görevleri bir kere daha hatırlamamızda ülkemizin ali menfaatleri bakımından fayda görüyorum. İşin sahibi yürütmeden önce Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Çağrımız çok açık, çok net: Sayın Cumhurbaşkanının bizatihi kendisini -çünkü yeni sistem tek adam yönetimidir, süreci tek başına yürütmektedir- bu gece, olmadı yarın, cuma günü Türkiye Büyük Millet Meclisini bir kapalı oturumla bilgilendirmeye ve istişareye davet ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Doğru olan budur, yapılması gereken budur. Bu süreçte Türkiye bakımından olası ekonomik ve siyasal riskler, askerî riskler bakımından işin sahibinin Türkiye Büyük Millet Meclisi olduğunu, Anayasa'nın 87'nci maddesini yürütme organına tekrar tekrar hatırlatıyorum.

Biz, Parlamentodaki bütün siyasi parti grupları, biraz sonra görüşeceğimiz bir uluslararası anlaşmayla konuyla ilgili fikirlerimizi ortaya koyacağız ancak konunun kapalı oturumda görüşülmesinin özel bir ehemmiyet ve öneminin olduğu aşikârdır.

Bu vesileyle, yürütme organına şu sitemimi de belirtmek isterim: Ukrayna'da çoğunluğu öğrenci olmak üzere 20 bini aşkın Türk vatandaşımız, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Biraz önce arkamdaki milletvekili arkadaşımıza sanıyorum Odessa'dan telefon geldi; bizi arıyorlar, vatandaşlarımızın mağdur edilmemesi gerekir. Bu noktada, Türkiye Cumhuriyeti devleti Dışişleri Bakanlığı keşke -birçok ülkenin yaptığı gibi- günler önceden oradaki vatandaşlarımızı uyarabilirdi. Bunu da bir eksik...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Uyardı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hayır, “Seyahat etmeyin.” dendi ama “Ukrayna'dan ayrılın.” uyarısı yapılmadı bildiğim kadarıyla, yapılmadı.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Yapıldı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – “Seyahat etmeyin.” başka bir şey; “Ukrayna'ya gitmeyin.” başka bir şey, “Ukrayna'dan ayrılın.” başka bir şey.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Yapıldı efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Gösterin efendim bana belgesini. Yapılmadı. Neyi tartışıyoruz ki? Ben burada samimi bir şekilde 20 bin insanımızın can ve mal güvenliğiyle ilgili endişemi ortaya koyuyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yani bu Meclisin yürütmenin her yaptığına böyle kayıtsız şartsız destek vermesini, her vesileyle yürütme organını arkalamasını bir siyasi parti aidiyeti bakımından anlamaya çalışıyorum ama arkadaş, 20 bin gencin hayatı söz konusuysa da yürütmenin yanlısına “Evet.” denmez canım. Bu kadar olmaz Sayın Başkan, bu kadar olmaz! (CHP sıralarından alkışlar)

Ve bu bir şeyi daha göstermiştir ki Montrö Sözleşmesi, Karadeniz havzası bakımından, Karadeniz'e kıyısı bulunan ülkeler bakımından, bu ülkelerin barış, huzur, refah içinde yaşamaları bakımından ne kadar hayati bir önem taşıyor. Bunu da bu vesileyle gördük. Biraz sonra konuşmamızda değineceğiz ama Hükümetin Montrö konusunda yüksek hassasiyetini ve işin gereğini yapma noktasında, anlaşmaya, sözleşmeye harfiyen uyması noktasında yürütme organını sıkı bir takip ve denetim içinde tutacağımızı da yüce Meclisin bilgilerine ve aziz milletimizin bilgi ve takdirlerine sunuyorum.

Teşekkür ederim efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Muhammet Emin Akbaşoğlu.

Buyurunuz Sayın Akbaşoğlu.

26.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Ukrayna-Rusya krizine ve Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ile İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelere ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi selamlıyorum.

Öncelikli olarak hakikaten, bütün insanlığın huzuru, barışı, güvenliği asıldır; uluslararası hukuk ve Birleşmiş Milletler gibi küresel teşkilatlar bunu sağlamakla mükelleftirler. Bununla beraber, özellikle bölgesel ve küresel güvenlikle birlikte Karadeniz'in güvenliği bizler için de çok önem arz etmektedir. Bu çerçevede, öteden beri bütün dünyaya ve Karadeniz'den komşularımız hem Rusya'ya hem de Ukrayna'ya Sayın Cumhurbaşkanımız itidal çağrısında, gerektiğinde ara buluculukla kucaklayıcı, kuşatıcı bir şekilde, hukuk içerisinde, barış içerisinde görüşmelerle meselelerin çözümüne dönük çağrılarda bulunmuş, bu konuda onarıcı, yapıcı bir dış politik yaklaşım kucaklayıcı, kuşatıcı ve uluslararası hukuku önceleyici durumu, yaklaşımı bütün ilgili muhataplarıyla ve dünyayla paylaşmıştır. Ancak ne yazık ki bu manada Rusya Ukrayna'yla ilgili bir savaşın başlangıcına düşmeye basmak suretiyle vesile olmuştur. Öncelikli olarak şunu ifade etmek isterim ki bu süreç içerisinde Dışişleri Bakanlığımız, gerek Kiev Büyükelçiliğimiz gerek Odessa ve buradaki konsolosluk çağrı merkezimizden 15 binin üzerindeki Ukrayna'da yaşayan vatandaşlarımıza bizzat...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Gerek merkezden, Dışişleri Bakanlığımızdan, çağrı merkezinden gerek Kiev Büyükelçiliğimiz ve Odessa Konsololuğumuzdan 15 binin üzerindeki vatandaşımıza bizzat telefonla arayıp veya SMS göndermek suretiyle bu konuyla ilgili süreç içerisinde bilgilendirmeler yapılmış, güvenliklerinin sağlanması, tahliyeyle ilgili hususlara ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Ve aynı zamanda resmî anlamda da Dışişleri Bakanlığımız 12 Şubat, 22 Şubat ve 24 Şubat tarihlerinde bunu açık bir şekilde hem buradan Ukrayna'ya gidecek vatandaşlarımıza hem de Ukrayna'dan Türkiye'ye gelecek ve orada güvenliklerini sağlamakla dönük vatandaşlarımıza gerekli açıklamalar, bildirimler mutaden yapılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Başkan.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bu, polemik konusu olacak bir husus değil, teknik bir konudur. Bu bilgiyi de yüce Meclisin ve kamuoyunun bilgisine sunuyorum. Bu konuda 5 bine yakın vatandaşımız da Türkiye'ye gelmiştir, dönmüştür.

Değerli milletvekilleri, bu konuyla ilgili Rusya Federasyonu Silahlı Kuvvetleri tarafından Ukrayna'ya yönelik olarak başlatılan askerî operasyonu asla kabul edilemez bir operasyon olarak reddettiğimizi beyan etmiştik. Bu saldırı, Minsk Mutabakatlarını ortadan kaldırmanın ötesinde, uluslararası hukukun ağır bir ihlali; bölgemizin ve dünyanın güvenliğine ciddi bir tehdit teşkil etmektedir. Ülkelerin toprak bütünlükleri ve egemenliklerine saygı duyulması gerektiğine inanan Türkiye, sınırların silah yoluyla değiştirilmesine karşıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Rusya Federasyonu'nu da bu haksız ve hukuksuz eylemini bir an önce durdurmaya çağırıyoruz. Ukrayna'nın siyasi birliği, egemenliği ve toprak bütünlüğünü bugüne kadar desteklediğimiz gibi bundan sonra da desteklemeye devam edeceğimizi yüce Meclisin huzurunda bütün milletimize ve bütün dünyaya ifade etmek isterim.

Bu konuda, barış, huzur ve istikrarı vurulmuş bir darbe olarak gördüğümüz Rusya'nın savaş kararını... Ukrayna'da yaşayan herkesin can güvenliğini sağlama noktasında bütün insanlığın da sorumlu olduğunu ve bütün uluslararası hukuk kuruluşlarının da teşekküllerinin de insanlığın can, mal, özgürlük ve bu konudaki emniyetini, güvenliğini sağlama konusunda da bir yükümlülük içerisinde olduğunu hatırlatmak isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Barış her zaman savaştan evladır, öncedir. Dolayısıyla, biz “Dünya 5'ten büyüktür.” derken küresel düzenin, bu konuda, insanlığın geleceğini tehdit eden küresel zulüm düzeninin de değiştirilmesi gerektiğini vurgularken işte tam da parmak bastığımız konu budur. Buradan hareketle, bu olaylarda -insanlığın geleceği ve güvenliği için- Birleşmiş Milletler teşkilatının da gerçekten fonksiyonel anlamda insanlığın geleceğine, barışına, huzuruna, güvenliğine, refahına katkı sağlayacak şekilde fonksiyon üstlenmesi gerektiğini hatırlatmak isterim.

Bugüne kadar her iki komşumuza da gerçekten kucaklayıcı, yapıcı bir şekilde, savaş olmadan, barış içerisinde sorunların çözümüne dönük yaklaşımımızı bundan sonra da devam ettirebileceğimizi hem Sayın Putin'le hem de Sayın Zelenski'yle bire bir görüşmeleri esnasında Sayın Cumhurbaşkanımız ortaya koymuşlardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Başkan.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Buradan, Türkiye Büyük Millet Meclisinden de milletimiz adına Parlamentodaki temsilciler olarak ifade ediyoruz ki bir an evvel barışa dönülmelidir. İnsanlığın selameti, bölgemizin selameti, Ukrayna ve Rusya'nın da selameti açısından bu zorunlu neticeyi bir an evvel almanın inşallah hep beraber şahidi olalım diyor, bu konuda bütün niyetlerimizin en kısa zamanda gerçekleşmesi niyetiyle, duasıyla hepinize selamlarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Altay...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Benim savaş bölgesinde kalan 20 bin vatandaşımızın hayatıyla ilgili duyduğum endişeyi sayın mevkidaşımın “bir polemik yapmak” olarak değerlendirmesini kendisine yakıştıramadım. Bu sebeple yerimden bir dakikalık söz talep ediyorum.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ben de söz istiyorum.

27.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Akbaşoğlu, bugün Meclisi, çalışma planı yokken karar verdik, birlikte topladık. Derdimiz, Türkiye'nin bu savaştan mümkünse sıfır hasarla, 20 bin vatandaşımızın da can güvenliğini sağlayarak Türkiye'ye getirmek ve komşu kıyımızdaki 2 komşu ülkenin savaşına da Türkiye'nin yapacağı, savaşın durmasına katkıları konuşmak. Bu savaşın durması lazım; bunun için bugün buradayız, Meclisteyiz.

Ben “20 bin vatandaşımızla ilgili endişem var.” diyorum, siz diyorsunuz ki: “Polemik yapıyorsun.” Niye polemik yapayım arkadaşım? Yani yasamanın görevi yürütmeyi denetlemek, yürütmeyi uyarmaktır, yürütmeyi ikaz etmektir arkadaşlar. Siz, bize diyorsunuz ki: “Görevinizi yapmayın; yürütmeyi alkışlayın, ne yaparsa yapsın alkışlayın.” Böyle bir şey yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ayrıca, bir şey daha söyleyeyim, Dışişleri Bakanlığı açıklaması bana da geldi, tam olarak şöyle: 22 Şubat'ta yapılmış ve ne denmiş biliyor musunuz değerli arkadaşlar? “Ukrayna'nın doğu bölgesinden ayrılın.” denmiş. “Yani oraya bomba, kurşun... Biraz kaçın, batıya kaçın.” Böyle şey olabilir mi? Bütün ülkeler “Ukrayna'yı terk edin.” demiş, birçok ülke; bizinkiler “Ukrayna'nın doğu bölgesinden ayrılın.” demiş. Buna dikkat çekiyorum, bunda ne var? Bunları da söyleyemeyeceksek biz çekip gidelim, siz kendiniz oturun burada ya. Hayret bir şey ya! (CHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu, lütfen, Sayın Daniş Beştaş'ın sizden önce söz talebi var efendim.

Buyurun Sayın Daniş Beştaş.

28.- Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de konuşmamda ağırlıklı orada öğrencilerin mahsur kaldıklarını, destek talep ettiklerini ve muhatap bulamadıklarını ifade etmiştim. Bunu öyle laf olsun diye söylemiyoruz, hakikaten burada bir propaganda yapmak gibi bir amacımız da yok. Önemli olan, şu anda var olan sorunları, sıkıntıları ve hayati meseleleri çözme iradesidir ve bu nedenle buradayız. Kendisi ısrarla ve inatla bunu reddediyor yani uzun uzun konuştu ancak konuşmasında ekonomik etkilerine, hangi politikalar ürettiklerine, öğrencilere nasıl katkı sağlayacaklarına, Türkiye'deki kayıtları nasıl engelleyeceklerine dair hiçbir somut ifade kullanmadı. Şu anda somut olarak şöyle bir sorunumuz var: Türk lirasının değer kaybını geçtim; o diğer ürünleri, ekonomik sıkıntıları geçtim; öğrenciler ve Türkiye yurttaşları orada, Türkiye'ye dönmek istiyorlar, uçak bulamıyorlar, bulundukları yerden ayrılamıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Dilerse, Sayın Akbaşıoğlu'na ben konum bilgilerini, kimlik bilgilerini de verebilirim yani bunu biz ezbere burada ifade etmiyoruz. Şu bir alışkanlığa dönüştü: Ne söylesek "Hayır, doğru söylemiyorsunuz, gerçeği budur." diyorlar. Böyle bir şey olamaz yani bizim kendi aklımızdan bir şüphemiz yok ya da elimizdeki verilerden de bir kaygımız yok. Burada derdimiz hakikaten bağcıyı dövmek değil, üzüm yemek, vatandaşların gelmesini sağlamak.

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Böyle ne kadar gidecek efendim? Ben de söz istiyorum tekrar efendim. Böyle olmaz ki.

29.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Engin Altay ile Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerle ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, bir bilgilendirmeye ilgili hem yüce Meclisi hem de kamuoyunu net bir şekilde aydınlatmak için...

Dışişleri Bakanlığının 12 Şubatta, 22 Şubatta, 24 Şubatta bu konuya ilişkin açıklamaları olduğunu ifade ediyorum, bir.

İkinci olarak, Ukrayna'da yaşayan 15 binin üzerinde vatandaşımıza telefonla ve SMS'le ulaşılacak suretiyle bizzat bu konuyla ilgili bilgilendirmelerin yapıldığını ve hâlen bu konuyla ilgili görüşmelerin devam ettiğini, kara, deniz ve hava yoluyla da tahliye imkânlarının söz konusu olduğunu bu süreç içerisinde, bugün itibarıyla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – ...hava sahasının kapalı olduğunu, bununla beraber, hava, deniz ve kara yoluyla...

AHMET KAYA (Trabzon) – Konsolosluka ulaşamıyor şu an, konsolosluka; çocuklar çare arıyor.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – ...5 binin üzerinde vatandaşımızın Ukrayna'dan Türkiye'ye döndüğünü bu çerçevede ifade ediyor; net, resmî, doğru bilgileri veriyorum.

"Şu anda niçin Kazakistan'da?" denmişti. Sayın Dışişleri Bakanımız ikili görüşmeler münasebetiyle bir takvim içerisinde Afrika'daki ikili görüşmelerde de bulundular, oradan da Kazakistan'da daha önceki tarih itibarıyla ikili görüşme söz konusu olduğu için oradalar ve bugün de Türkiye'ye dönmek suretiyle bu konunun üzerinde -orada da bu konunun üzerinde- bütün Dışişleri bürokratlarıyla, diplomatlarıyla görüşme içerisinde bu olaya nezaret etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Buyurunuz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Şunu ifade ediyorum Sayın Başkanım: Türkiye Cumhuriyeti devleti gerçekten bu konuda çok duyarlı, hukukun üstünlüğüne inanan ve kendi vatandaşlarının canını da her şeyden fazla önceleyen bir yaklaşım içerisinde olmuştur. Bu pandemi sürecinde sağlıkla ilgili yüz binlerce insanımızı dünyanın belki 100'ü aşkın ülkesinden kendi ülkemize getirme noktasındaki başarısı da hepimizin ortak bir başarısı olarak ortadadır. Dolayısıyla, bu konuda en ufak bir tereddüt olmadığını ve işlemlerin, münasebetlerin, ilişkilerin oradaki vatandaşlarımızla, ilgili kurumlarla, Dışişleri Bakanlığımız bünyesinde koordinasyonla devam ettiğini ifade etmemden de bir bilgilendirme olarak herhâlde Meclisimizin de memnun olması lazım geldiğini düşünüyorum.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Ya, vatandaşlar yayına katılıyorlar ve diyorlar ki: "Böyle bir şey yok." Siz burada laf söylüyorsunuz ya!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, vatandaşlar televizyon yayınına katılıyorlar ve "Kaldık burada." diyorlar.

Yani dediğiniz gibi değil bu işler.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Altay.

30.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Şimdi, Meclis çare müessesesi. Tabii, bu işleri konuşacağız, ben "Niye konuşalım?" da demem ama Sayın Akbaşıoğlu benim biraz önce söylediğim Bakanlığın duyurusunu, tarihini verdi ve içeriğini söylemedi yani beni yalanlamadı, yalanlayamaz da zaten.

Ben şimdi okuyorum Bakanlığın duyurusunu: "Ukrayna'nın doğu bölgelerine seyahat ve güvenlik durumu duyurusu, 22 Şubat 2022: Ukrayna'nın doğu bölgelerindeki son gelişmeler çerçevesinde vatandaşlarımızın Ukrayna'nın doğu bölgelerinden ayrılmaları kuvvetle tavsiye edilmektedir. Vatandaşlarımızın gerekli durumlarda Kiev Büyükelçiliğimizle temas etmeleri önerilmektedir." demiş ve bir telefon numarası vermiş Bakanlık, olan bu. Bu kötüdür demem ama bu eksik; niye eksik? Şimdi, efendim, Donetsk'teki ve Luhansk'taki bizim Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrencimizin; kıt kaynaklarla orada barınan, okuyan öğrencimizin Kiev'e kendi imkânlarıyla gitme şansı var mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Kaçının var? Ben diyorum ki: Dışişleri Bakanlığı bu konuda bu işi eksik yapmıştır, uyarıyı geç yapmıştır; uyarıyı "Ukrayna'dan ayrılın." şeklinde yapmak yerine "Ukrayna'nın doğusundan batısına kayın." şeklinde yapmıştır. Dışişleri Bakanına buradan soruyorum: Donetsk'te, Luhansk'ta okuyan öğrenci Kiev'e gidip nerede yatacak, nerede kalkacak kardeşim? Böyle bir şey olabilir mi? Bu kadar gayriciddi dış politika yapılabilir mi? Bunları söylemeyelim mi Sayın Başkan?

Ayrıca, deminki çağırımı -haberler geliyor mağduriyetle ilgili- tekrar tekrar söylüyorum: Burası Meclis; güvenlik zirvesinde konuşulanların Meclise aktarılması lazım. Biraz sonra konuşacağız. Cumhurbaşkanını Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgi vermeye tekrar tekrar davet ediyorum. Sayın Cumhurbaşkanı bizzat gelip bizleri bilgilendirmelidir. Nokta. (CHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Grup Başkan Vekillerinin izniyle...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hayır, her şeye bir cevap ver! Ben de söz istiyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Son olarak şunu söylemek istiyorum Sayın Başkanım...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Böyle bir şey yok!

BAŞKAN – Sayın Grup Başkan Vekilleri...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bakın, şöyle bitiriyorum Sayın Başkanım... Kısaca bir açıklamada bulunmak istiyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Allah Allah ya!

BAŞKAN – Buyurunuz.

31.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Engin Altay ile Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelere ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bakınız, burada bir tartışma konusu olması açısından değil; bu konuyla ilgili Dışişleri Bakanlığımızın koordinasyonunda bütün meseleler anbean takip edilmektedir diyorum. Telefonla 15 binin üzerindeki vatandaşımıza ulaşılmıştır diyorum. Gerekli uyarılar, her türlü açıklamalar internet ortamında yapılmıştır diyorum ve 5 binin üzerinde vatandaşımız da Ukrayna'dan Türkiye'ye gelmiştir diyorum.

ÖMER FETHİ GÜNER (Niğde) – Vatandaş Büyükelçiliğe ulaşamıyormuş ya!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Ben şunu somut olarak ifade ederim mevkiidâşlarıma: Somut bir şekilde bizden istedikleri, Dışişleri Bakanlığımıza iletmek istedikleri mağduriyetlerle ilgili bilgileri kendileri de paylaşabilirler doğrudan Dışişleri Bakanlığımızla, bizimle de paylaşabilirler; biz de Dışişleri Bakanlığımıza iletebiliriz diyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.21

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.36

BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Şeyhmus DİNÇEL (Mardin), Necati TİĞLİ (Giresun)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 58'inci Birleşiminin İkinci Oturumu açıyorum.

Sayın Çıray, buyurunuz.

32.- İzmir Milletvekili Aytun Çıray'ın, Ukrayna-Rusya çatışması konusunda konuşurken “savaş” teriminin kullanılmasının doğru olmadığına ilişkin açıklaması

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bazı konuşmacıların bugün Ukrayna-Rusya çatışması konusunda konuşurken “savaş” deyimini kullandıklarına şahit oldum, teknik olarak doğru değildir. Bağımsız ve egemen devletin işgali söz konusudur. Dolayısıyla, Rusya'nın kendisinin de altına imza attığı Helsinki ve Paris Şartlarına uyması gerekmektedir ve Türkiye'nin çıkarları açısından da Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü savunuyoruz, sadece bunu söylemek istiyorum. Savaş ilan edilmiş değil, teknik bir problem, eğer bunu yetkili ağızlardan kullanırsak Montrö konusunda da bazı sıkıntılarımız çıkabilir.

Teşekkür ederim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İşgale karşı bir savaş var, onu kastediyoruz.

BAŞKAN – Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

V.- ÖNERİLER

A) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 292 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin bu kısmın 1'inci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine ilişkin önerisi

No: 73

24/2/2022

Danışma Kurulu Önerisi

Danışma Kurulunun 24/2/2022 Perşembe günü (bugün) yaptığı toplantıda aşağıdaki önerinin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Mustafa Şentop
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Mustafa Elitaş
Adalet ve Kalkınma Partisi
Grubu Başkan Vekili
Meral Danış Beştaş
Halkların Demokratik Partisi
Grubu Başkan Vekili

Engin Altay
Cumhuriyet Halk Partisi
Grubu Başkan Vekili
Erkan Akçay
Milliyetçi Hareket Partisi
Grubu Başkan Vekili

Dursun Müsavat Dervişoğlu

İYİ Parti

Grubu Başkan Vekili

Öneri:

Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 292 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin bu kısmın 1'inci sırasına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi önerilmiştir.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Grup Başkan Vekillerimizin, sanıyorum, söz talepleri yok.

Alınan karar gereğince, denetim konularını görüşmüyoruz ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1'inci sıraya alınan Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İş Birliği Protokolü'nün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

VI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İş Birliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2756) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 292) ^(x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 292 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen, İYİ Parti Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Ahmet Kamil Erozan.

Buyurun Sayın Erozan. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii ki karmaşık bir ortamdayız. Biraz evvel yapılan konuşmaların bazılarını katılıyorum, bazılarını katılmıyorum ama Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekilinin “Keşke bir kapalı oturum yapılsaydı.” fikrine yüz defa katılıyorum. Niye bunu söylüyorum? Ben şimdi dilimi kontrol etmek durumundayım, her şeyi konuşamayacağım burada çünkü her şeyi konuşursak bambaşka bir yere gideriz ve bunun yarattığı sıkıntıyla konuşacağım, onu da söyleyeyim.

Şimdi, izin vererseniz, bugünlere nasıl ve niye geldikle başlamak lazım. Bugüne niye ve nasıl geldiğinin analizini yapmadan bugünü anlamak mümkün değil. Niye bunu söylüyorum? Biliyorsunuz, 1991 senesinde Sovyetler Birliği dağıldı. Bu dağılışı o coğrafya için büyük bir travma yarattı. O travmanın sonucu ne oldu? Daha evvelden Marksist-Leninist, ateist bir sistem vardı; onun yerine yeni cumhuriyetler, yeni kimlikler çıktı; yeni kimlikler derken yeni milliyetler çıktı hatta. Bu milliyetlere baktığınızda -bu yeni doğan, Sovyet coğrafyasında doğan 15 cumhuriyet- bunlardan 2 tanesi ismi ile cismi birbiriyle uyumlu olmayan 2 devlettir; o tarih itibarıyla söylüyorum, ismi ile cismi birbirine uymayan. Bunlardan bir tanesi Kazakistan. Ne demek istediğimi de açacağım birazdan. Yani Ermenistan'da Ermeniler vardı, Kırgızistan'da Kırgızlar vardı, Azerbaycan'da Azeriler vardı, Kazakistan'da Ruslar vardı çoğunlukta ancak yeni yeni Kazakistan'ın ismiyle cismi bir hâle geldi çünkü Kazaklar çoğunluğa geçtiler. Ama Ukrayna daha değişik bir ülke ve bu değişikliğinin sebebi de ülkenin isminden kaynaklanıyor yani Ukrayna bir kimlik değil, Ukrayna “eşikteki ülke” demek “uzaktaki ülke” demek, bir ulus kimliği değil. Bence Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından bu yana geçen süreç içinde o kimlik arayışında olan bir ülkenin dramasını yaşıyoruz biz bugün. Şimdi, buraya baktığımızda, ne diyor Ruslar? “Bu taraf bizim.” Yani bugün “Donbas” dediğimiz kriz coğrafyasında, Rusların da oturduğu... Mesele sadece Ruslar da değil, o coğrafya Ortodoks'tur. Batıya doğru gittiğinizde Rusluk azalır, Ortodokslik da azalır, Katoliklik başlar. Dolayısıyla böyle karmaşık bir sosyokültürel yapının içinde ve bunun sancılılarıyla biz bugünlere geldik. Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra o travma, biraz evvel sözünü ettiğim travma çerçevesinde Sovyet ekonomisinden yadigar ne kaldıysa bütün ülkeler çöktüler aslında ekonomik anlamda. Bu çöküşten tabii ki Rusya Federasyonu da payını aldı ve Putin devreye girinceye kadar yani Gorbaçov, Yeltsin dönemleri geçip de Putin devreye girinceye kadar Rusya Federasyonu o çöküntünün çözümünü arayışı içinde, bir çaba içinde oldu ve o biraz evvel sözünü ettiğim Rus milliyetçiliği de o kimlik arayışının, yeni kimlik arayışının tezahürü olarak güçlendi. O yakın çevre politikası bunun üstüne bir kat geldi. Onun ötesinde, bu Bağımsız Devletler Topluluğu adı altında, ismi Sovyetler Birliği olmasa dahi onu anımsatan bir ilişkiler manzumesi oluştu ve âdeta Putin, Sovyetler Birliği'ni canlandırmak peşinde olmasa dahi Çarlık Rusyasını canlandırmak arayışına girdi ve bana sorarsanız, bunda da on sene evveline bakarsanız Rusya on sene evveline nazaran daha da güçlü; ekonomik alanda da güçlü, askerî alanda da güçlü, yetenekleri daha yüksek bir seviyede ve kurduğu ilişkilerle de bunu pekiştirmiş vaziyette.

Şimdi, bu ayrılan... Varşova Paketi da dağıldı tabii, onu hiç söylemeye gerek yok. Ama bu Varşova Paketi ülkeleri, o Rusya Federasyonu'nun Sovyetler Birliği'nden yadigar travması içinde bence akıllıca bir şey yaptılar ve o çaba içinde bir yandan NATO'ya, diğer yandan Avrupa Birliği'ne üye oldular. Yani 6 ülke ama bunlardan bazıları -üzülerek söylemem lazım, yine dilimi kontrol ederek- bazı rövanşist arayışlara girdiler. Yani, ne demek istiyorum? Sovyetler Birliği döneminde çektiklerinin acısını Rusya Federasyonu'na fatura etmeye. Bunda başarılı oldular mı? Bence büyük bir soru işaretidir. Bu bitmedi, yani Varşova Paketi, NATO ve Avrupa Birliği ülkesi oldu, arkasından Sovyetler Birliği coğrafyasındaki 3 ülke, Baltıklar, onlar da yine NATO ve Avrupa Birliği üyesi oldular ve bu tabii ister istemez Rusya'da bir çevrenleme kaygısı yarattı. Ha, şimdi, bu çevrenleme kaygısının daha sonraki adımlarında Gürcistan'ın başına neler geldiğini ve bugün Ukrayna'nın neler yaşadığını hep birlikte görüyoruz. Yani, Rus'un maalesef şöyle bir yöntemi vardır; lafını dinlerseniz ne âlâ, dinlemezseniz sopayı eline alıyor. Bu da tamamen güç dengesiyle ilgili yani Rusya'yla ilgili olarak o bölgede onunla baş edecek bir gücün olduğunu da söylemek çok güçtür. Ne oldu? Osetya ve Abhazy gitti, arkasından Kırım gitti, şimdi Donbas gidiyor. Bütün bunları niye söylüyorum? Bence, önümüzdeki döneme baktığımızda, bu kriz geçtikten sonra, bu yaşadığımız sancılı bir şekilde mutlaka analizi gerekecektir ancak bunu başarabildiğimiz ölçüde biz ileriye daha sağlıklı bakabiliriz.

Bir hususa değinmek isterim. Biraz evvel Sayın Dervişoğlu konuşmasını yaparken -arkasından da Sayın Aytun Çıray- “savaş” kelimesi üzerinden dikkatinize bir hususu getirmek istedi. Şimdi burada ben kulak verdim, herkes cömertçe “savaş” kelimesini kullandı.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Herkes kullanmadı ya, ben kullanmadım mesela.

AHMET KAMİL EROZAN (Devamla) - Şimdi bunu niye söylüyorum? İlerisi için söylüyorum, dikkat edelim diye söylüyorum.

Şimdi -işte, bu biraz uluslararası hukukla ilgili bir konu ama- savaş esirlerine uygulanacak kuralları vardır. Savaş esirlerine bir kuralın uygulanabilmesi için savaşın ilan edilmiş olması gerekir. Savaşın ilan edilmemiş olmasının sonucu o esirler infaz edilebilir ama savaş ilan edilmişse esirler infaz edilmez. Dolayısıyla, ülkeler savaşa girdiklerinde kendi vatandaşlarını, kendi evlatlarını, kendi eratını korumak için savaşı ilan etmeyi tercih ederler ki hukuk devreye girsin diye. Ha, şimdi, ister istemez yine bir “Montrö” lafı duydum tüylerim diken diken oldu. Tüylerim diken diken oldu, sebebi de şu: “Savaş” diyorsanız, ben şimdi size soruyorum: Montrö'nün 19'uncu maddesi yürürlükte mi? Buyurun cenaze namazına derim. Geçmişteki bir konuşmamda söyledim, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir tapusu Lozan Anlaşması ise ikinci tapusu Montrö Anlaşması'dır. İnce elenmiş, sık dokunmuş bir anlaşmadır; her kelimesinin, her virgölünün anlamı vardır. 19'uncu maddede çeşitli hâller var, “savaş hâlinde” diyor. Biz savaş hâlinde miyiz şimdi? Biraz evvel Aytun Çıray söyledi, savaş hâlinde değiliz. İyi ki değiliz, savaş hâlinde olsaydık başımıza neler geleceğini siz tahayyül edin, tahayyül etmek için de okuyun. Dolayısıyla böyle bazı kelimeleri ucuza kullanmaktan imtina edelim ve ileriye yönelik olarak da dikkatli olalım demek durumundayım.

Şu anda çatışma devam ederken bizim oraya bir çözüm üretme yeteneğimiz yok. Cumhurbaşkanı bunu başka şekilde denedi, bir yere varılamayacağı anlaşıldı. Şimdi dolayısıyla biz, ülkemiz için, millî çıkarlarımız açısından önemli olan, bu çatışmayı durdurmak konusunda tabii ki siyasi birtakım yaklaşımlar veya arayışlar veya çağrılarda bulunabiliriz. Birleşmiş Milletleri filan

^(x) 292 S. Sayılı Basmayazı tutanağına eklidir.

unutun, Birleşmiş Milletlerden bir çözüm çıkmaz çünkü Birleşmiş Milletlerden bir çözüm çıkması için Rusya'nın "Evet." demesi lazım, orada bir veto var dolayısıyla Birleşmiş Milletler havanda su döver bu ara. Ama bizim kendi çıkarlarımızı düşünerek başka bir yaklaşım benimsememiz lazım yani sorunun özüyle değil sonuçlarıyla ilgilenmemiz lazım, bu sonuçlardan ülkemizin minimum zararla çıkabilmesini sağlamamız lazım. Zararsız çıkmamız mümkün değil. Sabah dolar kaçtı, şu anda kaç? Benim, gıda sektöründe çalışan bir arkadaşım var, toptancılardan sabahleyin geçilen mesaj şu: "Ayçiçeği yağını ve unu saat on ikiye kadar alıyorsanız alın, on ikiden sonra yüzde 50 zamlı." Gidin süpermarkete bakalım, sabahki fiyatla şimdiki fiyatı buluyor musunuz? Akşam benzin almayı unutmayın giderken. Yarın da motorin almayı unutmayın giderken. Doğal gazın fiyatının kaç olacağını düşünün. Niye bunu söylüyorum? Bugün Avrupa'da spot piyasada bin metreküp doğal gazın fiyatı 1.200 dolar, 1.200 dolar. Biz kaçta alıyoruz? Bunun dörtte 1'ine alıyoruz. Petrol sabahleyin 102 dolardı, şimdi kaç dolar olduğunu bilmiyorum. Altın kaçtı? Kaç olduğunu bilmiyorum. Emtia fiyatları kaçtı? Kaç olduğunu bilmiyorum. Buğday fiyatı kaçtı? Kaç olduğunu bilmiyorum. Bunların pek çoğunda dışa bağımlıyız, hem de kime bağımlıyız? 2 tane çatışan ülkeye. Ha, bunun sonucunda ortaya çıkacak rakamların -artık siz aile bütçeniz üzerinde mi, devletin bütçesi üzerinde mi- ne gibi yansımaları olacağını da bence düşünmekte fayda var.

Ha, şimdi, biz "Donbas" diye yatıp kalkıyoruz da "Donbas" dediğimiz yerde 2 tane devletçik türedi. Bir tanesi Lugansk, diğeri Donetsk. Ben "Lugansk" diyorum, bazılarınız "Luhansk" diyorsunuz, onun da "g" ile olması gerektiğini bu vesileyle hatırlatmış olayım. Niye onu söylüyorum? O coğrafyada -bunu ancak Ünal Çeviköz bilir- "Hitler" diye bir adam yoktur, "Gitle" diye bir adam vardır, "Hamburger" yoktur "Gamburgen" diye bir şey vardır, "Luhansk" yoktur "Lugansk" diye bir şey vardır; bu da kayıtlarda dursun, bol bol kullanırsınız ileride.

Ha, şimdi, bu Donbas bölgesindeki o 2 devletçik açısından biliyorsunuz bu çatışma ortamında o coğrafyanın hemen hemen ortasından -ki yatay olarak- geçen bir çatışma hattı vardı. Şimdi bu çatışma hattı yedi sekiz senedir orada duruyor. Çözüm var mı? Yok. Normandiya formatı işlemiyor, Minsk Anlaşmaları işlemiyor. Ama bu arada, bana sorarsanız, bazı ülkelerin -Batılı ülkelerden bahsediyorum- NATO üyeliği perspektifinde Ukrayna'yı biraz yeterinden fazla heveslendirmeleri bu tırmanmanın bence sebeplerinden bir tanesidir. Ama maalesef işler umulduğu gibi gitmedi. Niye umulduğu gibi gitmedi diyorum? Hatta -şu anda Zelenski'nin durumuna hiç kimse düşmesin- bundan on gün evvel Zelenski Batı'ya dönerek "Savaş çığırtkanlığını bırakın, yaptırım yaparsanız ben işgale uğramadan yapın." diye haykırdı; duyan olmadı. Şimdi, yaptırım yapanlar kimler? Bugüne kadar duyduklarımız Amerika Birleşik Devletleri var, İngiltere var, Almanya var, başka yok. NATO'ya da bu konu gelmeyecek bana sorarsanız çünkü NATO'ya bu konu gelirse bu yaptırımlar konusunda herkesin aynı sesle konuşamayacağı maalesef ortada. Şimdi, bu bir zafiyet yarattı. Bu işgali yöneten bu zafiyeti görmedi mi? Gördü. Yani bu kriz ortamında Batı'nın biraz da öz eleştirisi yapması lazım. Ama adam kılıfına uydurdu; adam derken Putin'den bahsediyorum. Nasıl kılıfına uydurdu? Bu coğrafyadaki hâkimiyetini pekiştirmek için hukuki bir zemin yaratmaya çalıştı. Nedir o hukuki zemin? Zaten kendilerini defakto devletçik ilan etmiş olan bu Lugansk ve Donetsk birimlerini tanıdı pazartesi akşamı. O gün o tanıma esnasında masaya uluslararası anlaşmalar geldi, uluslararası anlaşmalar. Niye uluslararası diyorum? Çünkü imzalayanlar artık devlet oldular. O uluslararası anlaşmaların ben metnini görmedim ama kendim kadar eminim ki o metinlerin içinde bu ülkelere yönelik -yani bu ikisinden bahsediyorum- herhangi bir tehdit olması hâlinde Rusya'nın müdahale hakkının olduğu mutlaka orada yazıyor. "Kılıf" dediğim bu, uluslararası anlamdaki kılıf bu. Bu kılıf yaratıldı ve dün akşam da bu müdahale gerçekleşti.

Dün neydi biliyor musunuz? Rusya'da Ordu Günü'ydü. Tesadüf değildir, Ruslar hiçbir şeyi tesadüfen yapmazlar. Ruslar ne zaman işgal ettiler Afganistan'ı? Tesadüfen işgal etmediler, 24 Aralıkta işgal ettiler. Ne demek 24 Aralık? Bütün Batı uykudayken işgal ettiler. Şimdi, olan oldu, maalesef oldu. Şimdi, Ukrayna'nın içine düştüğü bu açmazdan çıkması büyük ihtimalle zaman alacaktır. Çünkü -yine bu coğrafi konuya döneceğim, Donbas'a- o çatışma hattının kuzeyinde Ukrayna birlikleri vardı. Ama bölgenin idari tanımına bakarsanız, o Donetsk ve Lugansk daha da kuzeye doğru gidiyor, coğrafi olarak kuzeye gidiyor. Geçenlerde Putin'e "Sizin bu tanıma durumunuz sadece sizin ayrılıkçı kankalarınızın bulunduğu coğrafyayı mı kapsıyor yoksa idari coğrafyayı mı kapsıyor?" diye sordular, "İdari coğrafyayı." dedi yani "Bizimkilerin kontrol ettiklerini değil, onun tamamını." dedi. Orada havai fişekler atılmaya başlamıştı zaten, ayrılıkçıların havai fişekleri atılmaya başlamıştı. Ne demek? "Bulunduğum yerin kuzeyine gideceğim." diyor adam ve gitti. Orada da durmadı dün akşam, şu anda Ukrayna'nın toprak bütünlüğü sadece Donbas bölgesinde değil, bütünlüğüyle ihlal edilmiş vaziyettedir. Ukrayna'nın havaalanı kalmamıştır şu anda. Yani biraz evvel "Uçaklarla vatandaşlarımızı getirelim." dediniz ya, hadi bir bulalım havaalanı! Uçak bulursunuz da havaalanı bulamazsınız, feribot dahi zor bulursunuz. Yani dolayısıyla Cumhuriyet Halk Partisinden Grup Başkan Vekilinin biraz evvel söylediğine katılıyorum, öngörebilmiş olmak lazımdı bunları.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Eskiden yapılacaktı.

AHMET KAMİL EROZAN (Devamla) - Olduktan sonra ooo! Yapabilmiş olmanız gerekenin ancak çok azını yapabilirsiniz.

Ha, şimdi buradan çıkarılacak dersler var mıdır? Çok vardır ama bu kriz ortamında bunların üzerine eğilmek mümkün değildir. Biraz evvel Sayın Dervişoğlu, bizim bugün yaptığımız açıklamadan size cümleler, satırlar aktardı. Sayın Cumhurbaşkan... Yine "Cumhurbaşkanı" dedim. Sayın Başbakan, o da değil, Sayın Genel Başkanımız. Sayın Genel Başkanımız bundan bir müddet evvel bir "memleket masası" lafı etti. Bugün tam bir memleket masası ortamındayız biz. Niye bunu söylüyorum? Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgilendirilmesi gerekir mi? Gerekir. Ama biz kendi aramızda konuşuyoruz yani Komisyon burada... Bakan? Allah selamet versin, ikinci defa corona olmuş. Kendisine burada sağlık dileklerini de iletirim. "Bir an evvel gelsin bize bu konuda bilgi versin." diye bunu söylüyorum. Sadece bizim değil, siyasi parti liderlerinin de bilgilendirilmesi lazım. Sadece bilgilendirmek de yetmez, ortak akıl gereği müşterek politikaları birlikte oluşturmamız lazım. Bunu yapması gereken iktidar tabii ki. Biz çağırıyor. Çünkü biraz evvel yine Sayın Dervişoğlu söyledi, bizim açıklamamızda o var, bugünkü mesele iktidarın meselesi değildir, ülkenin meselesidir. Bu ülkenin meselesinin çözümünün de müştereken düşünülerek gerçekleştirilmesi lazım. Çıkarılacak çok ders vardır, çok ders vardır; ümit ediyoruz ki her beladan -bir belayla karşı karşıyayız- bir fayda üretmenin yolunu bulmalıyız.

Ben hepinizi saygıyla selamlar, bu gibi durumların bir daha tekrerrr etmemesi dileğiyle hepinizi kucaklarım.

Saygılar. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA KÜLTÜREL İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜNÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 13 Şubat 2020 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İş Birliği Protokolü'nün onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – 1'inci madde üzerinde söz isteyen, İYİ Parti Grubu adına Erzurum Milletvekili Sayın Muhammet Naci Cinisli.

Buyurunuz Sayın Cinisli. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)
İYİ PARTİ GRUBU ADINA MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aziz milletimizi ve Genel Kurulumuzu saygıyla selamlarım.

3 defa Rus işgaline uğramış, işgalden sonra da Ermeni milislerin mezalimini yaşamış, Rus işgalinin ne demek olduğunu yakından bilen bir şehrin, Erzurum'un Milletvekili olarak söz almış bulunuyorum.

Bütün ülkeler açısından olduğu gibi ülkemizin de dış politikasının önceliği bölgemizdeki ülkelerle barış, istikrar ve iş birliği coğrafyasının oluşturulması olmalı. İYİ Parti olarak ülkelerin toprak bütünlüklerine ve egemenliklerine saygı duyulması gerektiğine inanıyoruz. Sınırların silah yoluyla değiştirilmesine karşı olduğumuzu ifade ediyoruz. Rusya "özel askerî harekât" adı altında Ukrayna'nın Donbas bölgesinde bir saldırı yürütüyor. Mevcut durum, Rusya'nın başlattığı askerî harekâtın yalnızca Donbas bölgesiyle sınırlı kalmayacağını da ortaya koyuyor. Rusya, Belarus sınırından Kiev'e, güneyden de Ukrayna'nın Karadeniz'e çıkışını kesecek biçimde Odessa'ya yönelik bir çerçeveleme harekâtı gerçekleştirebilir. Rusya'nın Ukrayna'ya karşı başlattığı askerî harekât çerçevesinde kullanılan terimler de uluslararası ilişkiler ve sözleşmeler temelinde dikkate alınmalı. Özellikle, biraz önce Sayın Grup Başkan Vekilimiz Aytun Çıray Beyefendi ve Ahmet Erozan Beyefendi'nin de ifade ettikleri gibi "savaş" sözcüğü -azami özen göstererek- telaffuz edilmemeli. İstanbul ve Çanakkale Boğazlarından geçişi düzenleyen Montrö Sözleşmesi'ne göre savaş zamanlarında Türkiye'ye, askerî gemi geçişi uygulamalarında kısıtlama hakkı tanınıyor. Türkiye savaşta değilse askerî gemiler barış dönemindeki şartlarla boğazları geçebiliyorlar. Türkiye savaştaysa ya da savaş tehdidi hissediyorsa savaş gemisi ve askerî yardım gemilerinin geçişini engelleme hakkına sahip. Yine, Montrö Sözleşmesi'ne göre, Karadeniz'e kıyısı olmayan ülkelerin sözleşmeye uygun şartları taşıyan askerî gemileri on beş gün önceden Türkiye'ye haber vererek boğazları geçebiliyor ve en fazla yirmi bir gün Karadeniz'de kalabiliyorlar.

Sayın milletvekilleri, Rusya'nın "özel askerî harekât" adı altında Ukrayna'nın Donbas bölgesinde yürüttüğü "Ukrayna'nın silahsızlandırılması" adı altında ülkenin diğer bölgelerine de yaymış olduğu bu saldırının hem Ukrayna vatandaşları hem de Ukrayna'nın altyapısı ve ekonomisi açısından yıkıcı sonuçlarının olması kaçınılmaz görünmektedir. Ukrayna ve Rusya arasındaki uzlaşmazlığın bağimsız ve egemen bir devletin toprak bütünlüğünün ne ad altında olursa olsun ihlal edildiği bir aşamaya gelmiş olması uluslararası hukukun ve kurallarının ihlali niteliğindedir. Rusya'nın Ukrayna'ya karşı başlattığı harekât, Minsk Mutabakatlarını ortadan kaldırmanın ötesinde uluslararası hukukun ağır bir ihlalidir, bölgemizin ve dünyanın güvenliğine ciddi bir tehdit teşkil etmektedir. Ayrıca, Avrupa'nın güvenlik mimarisinin temel belgesi olan Helsinki Nihai Senedi ve o zamandan bu yana varılmış olan diğer mutabakatların da yok sayılması demektir. Rusya Federasyonu tarafından yürütülen bu haksız ve hukuksuz eylemin bir an önce durdurulması için çağrıda bulunuyoruz. Bu çerçevede, saldırıya uğrayan devlet olan Ukrayna'nın uluslararası hukuktan ve Birleşmiş Milletler Şartı'nın 51'inci maddesinden doğan meşru müdafaa hakkını tanıyoruz.

Günümüzdeki durum yalnızca iktidarın değil, ülkemizin sorunudur. Bu sorunun aşılması ise ulusal çıkarlarımızın gereği atılması gereken adımların istişare ve ortak akıl çerçevesinde belirlenmesiyle mümkün olabilecektir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulumuzda bu konunun gündeme alınmış olmasını memnuniyetle karşılıyor ve kriz yatışına kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi ve tüm siyasi parti liderleri düzenli bir şekilde bilgilendirilmeli ve gerekiyorsa bir araya getirilmeli çağrısında bulunuyoruz.

Bu krizden hem ülkemiz hem de bölgemiz için çıkarılacak çok ders var. Ülkemizin dış politika öncelikleri ve hedefleri belirlenirken güvenlik ve istikrar konuları üzerinde ciddiyetle durulmalı, devlet ciddiyetiyle değerlendirilmeli. Başarılı bir dış politika için komşularımızın, ülkemize müzahir olan veya olmayan bölgemizdeki diğer ülkelerin önceliklerinin ne olduğu bilinip amaçları anlaşılmalı. Bunların analizini zamanı geldiğinde yapmak ve bu tür durumların tekrarını önlemek üzere yapılabilecekleri belirlemek de bir ulusal öncelik olmak durumundadır. İktidarın bu kaygı verici durumun özü konusunda mevcut askerî çatışma ortamında siyasi çağrılarının ötesinde yapabileceği pek bir şey bulunmadığından, ekonomimizin mevcut kırılganlığı da dikkate alınarak, öncelik krizin ülkemize olabilecek yansımalarının asgari düzeyde tutulmasına, diğer ifadeyle, krizin ülkemiz açısından gündeme getireceği sıkıntıların yönetilmesine verilmelidir. Tarihe nasıl geçireceği böyle zamanlarda belli olur yine.

Korkarım ki bölgemizde büyüyen ateş cumhuriyet tarihimizin ekonomik olarak en kötü zamanına ve en zayıf yönetici kadrosuna denk gelerek en büyük zararı bize verme ihtimalini barındırıyor. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Ülkemizin tarımda ve gıda güvenliğinde Rusya ve Ukrayna'ya en bağımlı bırakıldığı dönemdeyiz. Turizm gelirlerimizde de en büyük payı yine Rusya ve Ukrayna oluşturuyor. Enerjide Rusya'ya bağımlıyız yine. Savunma sanayisinde Ukrayna'yla yapılan önemli iş birlikleri temelinde en büyük zararı yine ülkemiz görebilir. Bu konjonktürel durumdan kaynaklı olarak Türk liramızın değer kaybı yaşamasının önüne muhakkak geçilmelidir. Dövizin yükselmesiyle birlikte iç piyasada ham madde sıkıntısı yaşanabilir. Vatandaşlarımız yeni bir zam dalgasıyla da karşı karşıya kalabilirler. Bu nedenle, böyle bir durumda Türk ekonomisine, tarımına, turizmine ve diğer etkilene ihtimali olan sektörlerle devlet ciddiyetiyle yaklaşılmalı, yetmişmiş, doğru kadrolarla akıllar başlara devşirilmelidir. AK PARTİ seçimlere kadar hiç olmazsa bu sorumluluğunu devlet ciddiyetiyle taşımalı, etrafını değil, ülkesini ön plana alarak görev üstlenmelidir.

Değerli milletvekilleri, Rusya'nın yaptığı hamlelere ortak bir tavırla, akliselimle yanıt verilmeli. Şimdiye kadar Amerika ve Avrupa Birliğinin, Batı Bloku'nu oluşturan ülkelerin tek seslilikle bir tavır gösterdiğine, maalesef, şahit olmadık. Almanya'nın, İngiltere'nin, Amerika'nın Rusya'ya karşı yaptırım kararları ne kadar gerçekçi göreceğiz. Avrupa, kullandığı doğal gazın neredeyse yarısını Rusya'dan temin ediyor ancak Rusya bu konuyla ilgili bir yaptırıma maruz kalırsa ne yapacağını biliyordu. Bu nedenle Almanya'nın Kuzey Akım 2 Boru Hattı'nı şimdilik askıya alması Rusya tarafından öngörülmüş ve önlemi alınmıştı. Rusya Devlet Başkanı Putin, Pekin Kış Olimpiyat Oyunları vesilesiyle Çin'i ziyaret etmiş ve geçtiğimiz haftalarda petrol, doğal gaz satış anlaşması imzalamıştı. Çin ile Rusya arasında kurulmakta olan petrol, doğal gaz boru hatlarından Çin'e çok ciddi miktarlarda satış yapılması öngörülmüyor. Rusya ekonomisi için çok önemli olan doğal gaz satışında, Avrupa'dan çok daha iyi bir alternatif oluşturduğu kanaatlerine hâkimler. Bu vesileyle bu kriz ortamında, Ukrayna-Rusya arasındaki kriz ortamında ve ülkemizin maalesef içinde bulunduğu tarihin en büyük kriz ortamında ülkemizin, devletimizin zeval görmemesini Allah'tan niyaz eder, Genel Kurulumuzu saygıyla selamlarım. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Kütahya Milletvekili Sayın Ahmet Erbaş.

Buyurunuz Sayın Erbaş. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA AHMET ERBAŞ (Kütahya) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İş Birliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisi ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, hiç kuşkusuz ki yüz yılı aşkın süredir Kıbrıs'taki kardeşlerimiz bir varlık mücadelesi sürdürmektedir. 1878 yılında adanın İngilizlerin hâkimiyetine geçmesiyle orada yaşayan soydaşlarımız büyük baskılara karşı mücadele etmek zorunda kalmıştır. 1931 Rum isyanı bahane edilerek soydaşlarımıza İngiliz sömürgesi zulmü yaşatılmıştır. İstiklal Marşı'nı ve ana vatani, Türkiye Cumhuriyeti'ni hatırlatacak her şey yasaklansa da Kıbrıs Türk milleti direnerek diline, dinine,

kültürüne ve her şeyin ötesinde Türkiye'ye olan bağlılığına sahip çıkmıştır. 1955 yılında Rumların adayı Yunanistan'a bağlamak için kurdukları EOKA terör örgütünün saldırılarına göğüs gerilmiş, 1960 yılında uluslararası anlaşmalarla kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nde 2 eşit halktan biri olarak yer almasına rağmen Rumların Kıbrıs Türk halkını yok etmeye yönelik planıyla şehitler vermiş, toprak kaybetmiş, dışlanmış ama Türkiye'ye bağlılığından asla ödün vermemiştir. On bir yıl boyunca süren eziyetlere dayanarak, her türlü mücadele altında Türk varlığından ödün vermeden ayakta duran Kıbrıs Türk milleti 1974 Barış Harekâtı'yla huzura kavuşmuş, 1983 yılında da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni kurmuştur. Soydaşlarımız, maalesef, Birleşmiş Milletlerin aldığı kararlarla dünyadan izole edilerek ambargolar altında ezilmeye devam etmektedir. Kurulan devletimizin, soydaşlarımızın nefes borusu Türkiye Cumhuriyeti'dir.

Gelinen son noktada, yaşadığım ve vatandaşları da olduğum Kuzey Kıbrıs'ta altyapı sorunları bulunmaktadır. İnternet altyapımız çok zayıftır, fiber optik ağı mutlaka gelmelidir çünkü şu anda 3G bile sağlıklı çekmemektedir. Enerji ve elektrik sıkıntısı had safhadadır. Türkiye'de elektrik fiyatları konuşulurken Kıbrıs'taki faturaları görseniz inanamazsınız, acilen güneş enerjisi santrallerine yönelmek lazım. Beşparmak Dağları komple güneş panelleriyle kapatılabilir. Uzmanlar çözüm bulmalı, Kıbrıs'a elektrik ve internet ağı örülmelidir. Anamur suyunu Kıbrıs'a götürerek çok büyük bir iş başardık. Ada için suyun ne kadar önemli olduğunu bu yaz arızadan dolayı kaynaklanan kesintiler yaşanınca daha iyi anladık. Şimdi de gelen suyu tarımda da kullanmaya başlıyor adamız. Aynı, suyun geldiği gibi fiber optik kablolarla elektrik de getirebiliriz. 500 yataklı devlet hastanesinin temelini bu yıl içinde atılıp çok kısa sürede hizmete geçeceğinden şüphemiz yoktur. Kıbrıs turizmi hem Kıbrıs için hem de Türkiye için olmazsa olmaz bir gelir kaynağıdır ama uçak seferleri artırılmalıdır. Bu sezon turizm patlaması olacağı belli olmuştur.

Değerli milletvekilleri, Covid başlamadan önce, 2019 yılında Ercan Havalimanı'na yaklaşık 4 milyon yolcu gelmiştir; 2 milyon kişi giriş, 2 milyon kişi çıkış yapmıştır. Bu yolcularımızın büyük bir kısmı, yaklaşık yüzde 83'ü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıdır fakat uçak fiyatları inanılmaz yüksektir. Size İstanbul'dan bir örnek verebilirim, geçen hafta İstanbul'dan Ercan Havalimanı'na bir saat on dakikalık bir yolculuk -ekonomik bilet- 3 bin liraydı, buna nasıl dayanılacak? Bu şekilde Kıbrıs'ın turizmini nasıl artıracamız? Sıkıntımız yalnızca uçak fiyatlarımız yüksek olması değil, ayrıca çok az ilimizden uçak kaldırıyoruz. Mutlaka lokasyonları artırmamız lazım; özellikle Türkiye Cumhuriyeti'mizde turizmin göz bebeği olan Bodrum'dan, Dalaman'dan, Gazipaşa'dan, Antep'ten, Trabzon'dan mutlaka seferler koymalıyız.

AHMET KAYA (Trabzon) – Trabzon'dan da istiyoruz, evet. Kıbrıs'a şart.

AHMET ERBAŞ (Devamla) – AnadoluJet ve Türk Hava Yolları belki bu seferlerden dolayı zarar edebilir ama Kıbrıs için bu zarara değer. Ayrıca acil şekilde Ercan Havalimanı'nı uluslararası seferlere açma mücadelesini yapmaya devam etmeliyiz. Şu anda yalnızca Taşucu'ndan yapılan deniz seferlerini de İskenderun, Alanya ve Karataş'tan da çeşitlendirmeliyiz; bu iş yalnızca Taşucu'nun sırtında kalmamalıdır.

Tabii, "Kıbrıs" deyince üniversiteler... Değerli milletvekilleri, şu anda Kıbrıs'ta 19 üniversitede 103 ülkeden yaklaşık 100 bine yakın öğrencimiz eğitim görmektedir. Bu öğrencilerimiz, aynı zamanda, mezun olup gittiklerinde, gittikleri ülkede de Kıbrıs'ın gönüllü tanıtım elçileridir. Hem Türkiye'den giden öğrencilerimizin hem de yurt dışından Kıbrıs'a gelen öğrencilerimizin sayısını artırmak için mutlaka teşvik programları yapmalıyız ve bu öğrencileri teşvik etmeliyiz. Öğrencilerin kalacak yurt ve barınma problemini ve ulaşım problemlerini de mutlaka çözmemiz gerekiyor.

Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasındaki ithalat ve ihracat mutlaka Türk lirası üzerinden yapılmalıdır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki kardeşlerimizin de sterlin sevdasından mutlaka vazgeçmesi gerekmektedir.

Ülkemizin koylarında yapılan açık deniz balıkçılığı, teşvikler verilerek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne kaydırılabilir çünkü şu anda bizim koylarımızda bu açık denizcilik iyice dolmuş vaziyette, bir yandan turizm bir yandan açık denizcilik koylarımızda inanılmaz derecede kirliliğe sebep olmaktadır. Kıbrıs'ta fazla koy yok değerli arkadaşlarım, bu yüzden, açık deniz balıkçılığını Kıbrıs'a çok rahatlıkla teşvik edebilir, açık deniz balıkçılığında da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bu bölgenin bir üssü hâline gelebilir; bu, rahatlıkla yapılabilir. Tabii, bunu yaparken de bir ada devleti olan Kıbrıs'ta mutlaka deniz ticaret odasını da kurmamız lazım.

Değerli milletvekilleri, Kıbrıs'la ilgili politikamızı Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk 17 Ocak 1921 tarihinde verdiği bir mülakatta belirlemiştir: "Efendiler, Kıbrıs düşman elinde bulunduğu sürece bölgenin ikmal yolları tıkanmıştır. Kıbrıs'a dikkat ediniz, bu ada bizim için mühimdir." demek suretiyle Kıbrıs'ın Türkiye için taşıdığı stratejik önemi ortaya koymuştur. Merhum Başbuğ'umuz Alparslan Türkeş Bey'in de dünyaya geldiği bu ada, yaklaşık altmış yıldır dünya gündeminin ağırlık merkezindedir. Doğu Akdeniz'de uluslararası anlaşmalardan doğan egemenlik ve doğal gaz hakları bir oldubittiye getirilerek Rumlar tarafından gasbedilmek istenmektedir. Buna asla müsaade etmeyeceğiz. Kıbrıs politikası gerek Türkiye gerekse Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin iç siyasetinden bağımsız bir şekilde, tamamen millî politikalarla oluşturulmalı ve devlet aklıyla sürdürülmelidir ve sürdürülmektedir. Kıbrıs Türklüğü kendi kaderini kendi tayin etmeye, kendi göbek bağına kendi kesmeye hazırdır, buna da kararlıdır. Birleşmiş Milletler himayesinde on yıllardır süregelen Kıbrıs görüşmeleri hiçbir işe yaramamıştır, deyim yerindeyse maalesef bir arpa boyu yol alamadık. Bu kapsamda federasyonu esas alan görüşme trafiğinin hiçbir anlamının kalmadığı, iki devletli çözümden başka bir seçeneğin bulunmadığı anlaşılmıştır. Kıbrıs'ta iki ayrı devlet varlığı artık herkes tarafından kabul edilmelidir.

Kırk altı yıl kapalı hâlde tutulan Maraş'ın mülkiyet haklarına riayet edilerek açılması ve bu açılışın kapalı Maraş'ın yüzde 3,5'una intikal eden pilot bir bölgede başlayacak olması pek çok çevreyi maalesef rahatsız etmiştir. Egemenliğimizin ve mülkiyet haklarımızın üzerinde hiçbir ülke, hiçbir kuruluş yoktur. Kıbrıs Türklüğü de iradesine sahip çıkmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin gücü de çok şükür ki bütün imkânlarıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yanındadır ama her şeyden önce kalpler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için atmaktadır. Gazi Meclisimizin, Kıbrıs meselesini partilerüstü gördüğünü, tüm milletvekillerimizin de buna inandığını düşünüyorum. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Kıbrıs Türklüğünün eşit egemenliğe dayanan, uluslararası statüde tescil edilecek, tarihî ve stratejik kararını sonuna kadar desteklemekteyiz. Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'nin ifade ettiği gibi "Ankara ile Kıbrıs'ın kaderi birdir, Anadolu coğrafyası nasıl vatanımızsa Kıbrıs da vatanımızdır."

Kıbrıs davasının yol başları merhum Doktor Fazıl Küçük'ü, merhum Rauf Denktaş'ı, Beşparmak Dağları'na kanlarını döken aziz şehitlerimizi, ebediyete intikal eden mücahitlerimizi ve otuz yıl önce bugün Azerbaycan Hocalı'da Ermeni zulmüne ve katliamına uğrayan soydaşlarımızı rahmet ve minnetle anıyorum.

Bu duygu ve düşüncelerimle sözlerime son verirken Gazi Meclisi ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Sayın Tulay Hatimoğulları Oruç.

Buyurunuz Sayın Hatimoğulları Oruç. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; her ne kadar şu an görüştüğümüz anlaşma Kıbrıs'la kültürel iş birliği anlaşması olsa da bugün bütün dünyanın gündeminde olan ve konuşulan Ukrayna kriziyle ilgili ve şimdi Rusya'nın Ukrayna'ya başlatmış olduğu askerî müdahaleyi bugün konuşacağımız daha çok. 21

Şubat'ta Putin'in ulusa seslenişini hatırlayacaksınız ve ulusa seslenişte Donetsk ve Luhansk'ı tanıdığını ifade etmişti. Zaten bu açıklama ve bu konuşmayla aslında Ukrayna'ya dün gerçekleşen askerî müdahalenin haberi verilmiş idi.

Kırım ve Donbas bölgesindeki gerilimler zaten geçmişten beri biliniyordu ama bu aşamaya ne olursa olsun gelinmemeliydi. Bir savaş hâli var şu an ortada ve bu savaş hâli asla olmamalıydı.

Şu an Kafkasya'da yaşananların -daha önceki, yine, bu kürsüdeki konuşmamızda ifade etmiştik- Suriye'de, Afganistan'da, Libya'da yaşananlardan hiçbir farkı yok. Bakın, uluslararası emperyalist güçlerin paylaşım savaşının bölgede zuhur etme biçimidir şu an Ukrayna'da yaşananların tamamı.

Bir Arap Baharı yaşadık yakın zamanda ve bu Arap Baharı'nda özellikle, gerçekten, oradaki halkların otoriter rejimlere karşı yürütmüş oldukları, vermiş oldukları mücadeleden, yine, emperyalist güçler bir şekilde onların devrimlerini, o halkların somut taleplerini ellerinden çaldılar. Şimdi Ukrayna'da yaşanan tam olarak bunun benzeridir.

Evet, Donbas bölgesinde yaşayan halkların taleplerine dönülüp bakılmalı dedik. Hiçbir ülkenin öteki ülkenin toprak bütünlüğüne müdahale etme hakkı yoktur ama o ülkede yaşayan ve bağımsızlık yanlısı olan ya da kendi kültürel taleplerini yükseltmiş olan kesimler de demokrasi gereği dinlenmelidir. Dolayısıyla şu anda yaşanan süreci çok iyi değerlendirmek ve bu sürece dair, gerçekten, gücümüz yetebiliyorsa çözüm önerileri sunmak zorundayız.

Bugün Ukrayna'da yaşananları, az önce de ifade ettiğim gibi, emperyalist güçlerin paylaşım savaşı olarak görmemiz gerekiyor. NATO uzunca bir süredir esasen bölgede kaybettığı, belki, aslında ABD üzerinden bunu ifade etmek lazım, daha doğru olacak, dünya ölçeğinde kaybettiği gücünü yeniden toparlamak üzere şu anda NATO'ya ağırlık vermiş ve bunun üzerinden bir genişleme hedefi güdüyor.

Yine, bu kürsüden daha önce de belirttiğimiz gibi, Çin liderliğinde devam eden Kuşak-Yol Projesi de bunun tam tersi yani -dünyada artan- tek kutuplu bir dünyadan çok kutuplu bir dünyaya geçiş sürecinin yaşanmasına baktığımızda burada aslında soğuk savaştan sonra ortaya çıkan yeni dünya düzeninden, daha da yeni, yepyeni bir dünya düzeni inşa ediliyor. Belki de ileride bu daha farklı kavramlaştırılacak bizler tarafından fazlaca incelenecek, okunacak bir şeye dönüşecek ve biz bunları yaşayacağız. Şimdi, bu süreç içerisinde, hatırlayacaksınız, 4 Şubat 2022, bu tarihin altını özellikle çizmek istiyorum çünkü önümüzdeki süreçte yaşanacak bütün uluslararası gelişmelerde biz bu tarihe dönüp bakmak zorunda kalacağız. Nedir bu? Rusya-Çin ortaklığı. Burada tabii ki birkaç maddeyi yeniden hatırlatmak istiyorum. Büyük bir Avrasya ortaklığı hedefleniyor, dünya ölçeğinde bu Kuşak-Yol Projesi'yle yeniden bir modern İpek Yolu hedefleniyor ve -burada çok açık- bu imzalanan bildiride şunlara yer verilmişti: "NATO'nun genişlemesine itiraz." Bunu şu anda Ukrayna'da yaşanan süreçle ilgili değerlendirip bu maddeyi buraya yorumlarsak "NATO'nun genişlemesine müsaade etmeyeceğiz. Ukrayna ile ABD arasındaki ilişkilere izin vermeyeceğiz." demiş oldu Rusya ile Çin ve bu müdahalenin bir sebebinin de bu bildiride ortaklaşılması olan bu maddeden okumamız mümkün.

Bir diğeri, ABD'nin füze planına itiraz ve yaptırımlara karşı mücadele. Yaptırımlara karşı mücadelede ne kastediliyordu bu bildiride? Özellikle Rusya'nın bu askerî müdahalesi zaten planlanmış bir müdahaledir ve Rusya'ya karşı olası bir yaptırımda Çin'in ve bu blokun Rusya'nın yanında olacağına dair aslında NATO güçlerine verilen bir mesajdır bu ve gelişmeler böyle seyredecek.

Peki, bizler burada ne yapacağız? Montrö Boğazlar Sözleşmesi çok önem arz ediyor. Bakın 1936'da imzalanmış olan bu sözleşmede İstanbul ve Çanakkale Boğazları üzerindeki kontrol tamamen Türkiye'de olarak kabul edilmiştir ve şüphesiz ki yine oradaki 19'uncu maddeyi hatırlayacak olursak "savaş hâli" diye bir ibare geçiyor ama şu an bir savaş hâli var fiilî olarak. Şu anda Rusya Donbas bölgesini ve Ukrayna'yı vuruyor. Az önce de bir hatip söyledi "Havaalanı bile yok, insanlar nasıl getirilecek oradan?" demişti Türkiye yurttaşları için; doğru bir yaklaşımdır.

Şimdi burada 2 şeye dikkat etmek zorundayız: Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nde hiçbir şekilde fiilî olarak da esneme sağlanmamalıdır. Bakın, daha önce yine altını ısrarla çizdiğimiz, Kanal İstanbul Projesi'nin en temel amaçlarından biri Montrö Sözleşmesi'ni delemek olan bir projeydi; o, salt bir Kanal İstanbul Projesi değildi, bunun bir siyasal anlamı vardı ve Karadeniz havzası Montrö Sözleşmesi'nden dolayı oraya giremeyenler için açılacaktı yani NATO güçlerine açılacaktı. O yüzden de fiilen kesinlikle açılmaması konusunda kararlı durulmak zorundadır. Şimdi, Türkiye'nin kararlı durmasını, ne yazık ki -daha önce de çok konuştuk bu kürsüden- AKP iktidarının uyguladığı olduğu dış politika bu konuda çok zayıflatmış durumdadır. Bugün, Türkiye'de, özellikle Ortadoğu'daki gelişmelerde başta Suriye meselesi olmak üzere, Türkiye Rusya'ya karşı peş peşe tavizler verdi ve doğrudan bağımlılık ilişkileri gelişti. S-400'ün alınması en önemli bağımlılık ilişkilerinden biriydi -kullanılmayacağı hâlde alınmış olması- yine, tarım politikalarını bitirmiş olan, tarım üretimini bitirmiş olan AKP iktidarının başta buğday olmak üzere, Rusya'ya tarımsal olarak bağımlı hâle gelmesi bunların bir örneği; zaten enerjide bağımlı bir hâldedir ve bu örnekler uzar gider. Şimdi, Türkiye'nin bu manada, burada sıkışacağı, sadece bu başlıklarda değil, Suriye'deki, Libya'daki siyasi gelişmeler konusunda da Türkiye'nin sıkışacağı apaçık ortadadır ama bütün bu sıkışmışlığa rağmen, Türkiye'nin yine de yapması gereken asla dar manada çıkarlar, asla dar manada bu sıkışmışlığın içinde kalmak değil, tam tersi, çağrılarını, barış çağrılarını devam ettirmeli. Yani bundan dolayı yarın sıkıştırılız da "Montrö Sözleşmesi'ni delmek zorunda kaldık." gibi bir yaklaşımın kabul edilmemesi gerektiğinin özellikle altını çizmek istiyorum.

Şu çağrılar biz yapmak zorundayız: Minsk Protokolü'ne sadık kalınmalıdır, uygulanmalıdır ve NATO'nun sınır genişletme taleplerine karşı çıkılmalıdır -Ukrayna şu an bunun kurbanı olmaktadır- bunun önüne net bir şekilde geçilebilir. Birleşmiş Milletler çok acil toplanmalı ve özellikle bu savaşın derinleşmesinin ve daha da yaygınlaşmasının önüne geçecek çalışmaları yoğun bir şekilde gerçekleştirmeli, Donbas'a barış gücünün çok acil gönderilmesinin alt zeminin hazırlanabilmesi için gerekir.

Şimdi, tabii, Türkiye'de siyasal çözümlere dair daha önceki konuşmalarımızda bunları sunmuştuk. Bu sıcak savaş hâlinin sonlandırılmasından sonra elbette siyaseten bu bölgede ve Ukrayna krizinde neler yapılabileceği ayrıca konuşulabilir. Bunun için de özellikle Donbas'ta yaşayan halkların kendi kaderlerini tayin etme hakkı önemlidir, onlara sorulmalıdır, referanduma gidilmelidir ama şu an bunun uzağındayız çünkü ortada sıcak bir savaş neredeyse başlamış durumdadır. Doğrudan müdahaleler ve füze kullanımı söz konusu.

Şimdi, burada, Türkiye'nin tutumuna baktığımızda, daha doğrusu mevcut olan iktidarın tutumuna baktığımızda, Cumhurbaşkanı, Putin'in açıklamalarını yaptığı sırada -belliydi bu sürecin böyle gelişeceği- Senegal'deydi. Dışişleri Bakanı, Türkiye'de yok. Meclisin bilgilendirilmediğini özellikle muhalefet partilerinin Grup Başkan Vekilleri açıklıkla ifade ettiler. Ben, onların taleplerini ve altını çizdikleri konuları tekrar işaret etmek istiyorum ama Türkiye, yaşadığı bu sıkışmışlıkla, bu öngörüsüz dış siyasetle, bu barış merkezli olmayan dış siyasetinin ürünü olarak elini zayıflattığı için şu an mevcut olan iktidar bu süreçte ölü taklidi yapıyor. "Tarafsız" adı altında aslında ölü taklidi yapıyor. Oysaki Türkiye'nin içinde bulunduğu jeostratejik konumu, onu bu konuda çok daha kararlı bir tutum sergileyecek ve bu süreçte belirleyici bir güç olabilecek bir pozisyona getirebilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Devamla) – Ve ben, buradan son olarak şunu söylemek istiyorum: Muhalefetin bazı

önerileri oldu, muhalefet partilerinin Grup Başkan Vekillerinin önerileri oldu ama anlamsız bir şekilde cevaplarla karşılaşıldı. Bugün, Ukrayna'da yaşayan yurttaşlarımızın haklarının korunmasından, can güvenliklerinin korunmasından kesinlikle bu Hükümet, iktidar sorumludur. Bakın, coronada yurtdışından insanların getirilmesiyle ilgili çok büyük sıkıntılar yaşandı. Aslında, şimdi, çok acil bir şekilde Dışişleri Komisyonu yine toplanmalı ve oradaki yurttaşlarımızın da aynı zamanda mağduriyetlerinin giderilmesi için bir planı açığa çıkarmalıdır. Biz bunu, bu deneyimleri coronadan elde etmiştik ve yeterince başarılı bir pratik sergilememiştik, yurt dışından yurttaşlarımızı buraya getirememiştik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Devamla) – Bununla ilgili de acilen bir çalışma planının çıkarılması gerekiyor. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Ahmet Ünal Çeviköz.

Buyurunuz Sayın Çeviköz. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle kültürel iş birliği konusunda imzalanan bir anlaşmayla ilgili olarak konuşuyoruz. Ancak hepimizin gündeminde önemli olan mesele, şu sırada elbette Karadeniz'in kuzeyinde Ukrayna ile Rusya arasında baş gösteren çatışma.

Anlaşmayla ilgili olarak herhangi bir engelimizin olmadığını ve bu anlaşmayı onaylayacağımızı başından belirtmek isterim.

Ancak Ukrayna'ya geldiğimiz zaman söylenmesi gereken çok şey var. Biraz evvel söz alan hatipler bu noktaya nasıl gelindiğiyle ilgili görüşlerini açıkladılar. Bu noktaya aslında, Varşova Pakti'nin dağılmasından ve onun arkasından Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Avrupa güvenlik mimarisinde ve Euro-Atlantik güvenlik yapılanmasında bazı dengelerin değişmesi sonucu geldik. 1997 yılı neden Rusya tarafından sürekli dile getiriliyor? Bu önemli, bunu şu şekilde hatırlatmak isterim. Hatırlayacağınız 27 Mayıs 1997 tarihinde Paris'te NATO ile Rusya arasında NATO-Rusya Kurucu Senedi imzalanmıştı. NATO-Rusya Kurucu Senedi'nin imzalanması aslında Rusya ile NATO arasında Avrupa güvenliğinde bir denge oluşmasını amaçlıyordu. Ancak Rusya, o günkü koşulları ve o günkü kuvvet yerleşimini o anlaşmayla birlikte bir milat olarak kabul edip bugün de NATO'nun o tarihten sonra yeni üyeler kazanmasıyla ilgili olarak gelişen coğrafyayı, değişti ve o dengeler bizim aleyhimize bir pozisyon aldı şeklinde yorumlamaya başladı. İşte NATO'nun 1997'deki kuvvet dengelerine dönmesi talebi ve Rusya'nın 1997'deki durumu bu şekilde sürekli dile getirmesi bundan kaynaklanmaktadır. 1997'den sonra 1999 ve 2004 tarihlerinde 2 defa NATO genişlemesi oldu ve Rusya'nın, Sovyetler Birliği'nin müttefiki olan bazı eski Varşova Pakti üyeleri tek tek NATO'ya üye oldular. Böylece NATO'nun üye sayısının artması bir yana NATO'nun coğrafi olarak konumu da sürekli doğuya doğru yayılmaya ve genişlemeye başladı; işte Rusya açısından da bu bir tehdit olarak algılandı. Ancak tabii sadece Batı'nın hatalarının olduğunu söylemek doğru değil çünkü Rusya'nın da bazı hataları var. 1999 yılına kadar devam eden Avrupa'da Karşılıklı Kuvvet İndirimi Antlaşması'yla ilgili müzakereleri aslında orta menzilli nükleer füzelerin durumuyla ilgili görüşmelerden çekilen Rusya bozmuştur. Rusya'nın AKKA'yla ilgili gelişmeleri, Avrupa'da Karşılıklı Kuvvet İndirimi Antlaşması'nı bu şekilde bozması da Batı tarafından aslında bir zafiyet olarak görülmüş ve bu dengenin yeniden sağlanması için Rusya'ya hep çağrıda bulunulmuştur. Ama bunun arkasından yine, o küresel dengeleri ve Avrupa güvenliğini sağlayan başka anlaşmalar da birbiri ardına -örneğin Açık Semalar Anlaşması gibi- karşılıklı olarak Rusya'nın ve Amerika'nın o anlaşmalardan çekilmeleriyle ortadan kalkmıştır. Yani Avrupa güvenliği 1997'den itibaren hem NATO'nun genişlemesi hem de Avrupa'daki büyük dengeliyi sağlayan bazı anlaşmaların bozulması nedeniyle çok ciddi bir şekilde değişime uğramıştır. 2007 yılında, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Münih Güvenlik Konferansı'nda önemli bir konuşması vardır ve orada Batı'yı, NATO'yu, kendi topraklarına ve eski Sovyetler Birliği topraklarına doğru ilerlemekle suçlamış ve bunun kendileri için önemli bir güvenlik tehdidi oluşturduğunu belirtmiştir. Ancak Batı tarafından Rusya'nın bu duyarlılığı dikkate alınmamış; bunun hemen ertesi yıl 2008 yılında da Bükreş'te yapılan NATO Zirvesi'nde, NATO ülkeleri, Ukrayna'nın ve Gürcistan'ın NATO üyesi olmasını kabul etmişlerdir. İşte, o 2008 Bükreş Zirvesi, Rusya ile Gürcistan arasında 2008 yılı Ağustos ayındaki savaşa neden olmuş, bunun sonucunda önce Abhazya ve Güney Osetya Gürcistan topraklarından ayrılışı ve bağımsızlıklarını ilan etmiş, bir yıl sonra bu 2 bağımsız, ayrılıkçı bölgeyi Rusya tanımış ve bugün Gürcistan'ın toprak bütünlüğü bozulmuştur. İşte, son günlerde yaşadığımız olay aslında tam bir şablon şeklinde Ukrayna'da aynen uygulanmaktadır. Ukrayna'daki gelişmeler 2014 yılında başlamış ve 2014 yılında Kırım'ın Rusya tarafından ilhakıyla, ardından da bugün Donetsk ve Lugansk olarak bildiğimiz bölgelerin de ayrılıkçı bir davranış içine girmesiyle tetiklenmiştir. Aradan geçen sekiz yılda, bugün 2022 yılının başlarında geldiğimiz nokta Lugansk'ın ve Donetsk'in bağımsızlıklarını ilan etmeleri ve bunu Rusya'nın tanımalarını talep etmeleri, bunun sonucunda da Rusya'nın bu iki bağımsız ayrılıkçı bölgeyi birer bağımsız devlet olarak tanıması sonucunu doğurmuştur. Tanıma Rusya'ya o bölgede yaşayan Rusya kökenli, Rusça konuşan insanları veya Rusya tarafından vatandaşlık verilmiş olan -aşağı yukarı- 700 bin civarında Ukrayna vatandaşını koruma kisvesi altında bir askerî harekâttir. Evet, bu hareketin ileride Lugansk ve Donetsk'in ötesindeki Ukrayna topraklarına varıp varmayacağını şu anda kestirmek mümkün değil, hepimizin endişesi işin bu raddeye varmadan engellenmesidir.

Biraz evvel, değerli meslektaşım ve Milletvekili Ahmet Erozan "Lugansk" kelimesi üzerinde durdu ve benim de adımlı andı. Biz, ikimiz de Dışişleri Bakanlığının 1979 ve 1980 yılında diplomalı, Rusça öğrenen ilk diplomatlarıyız; onun için Rusça bilgisine değindi Sayın Erozan. "Lugansk" doğru bir ifadedir ama Rusçasıdır, Ukrayna dilinde "Luhansk" denir, aradaki fark da bundan kaynaklanmaktadır; onu da Sayın Erozan'ın burada gıyabında, kendisinin Rusça bilgisine hürmeten hatırlatmak istedim.

Şimdi yapılması gereken nedir? Değerli milletvekilleri, aslında, Türkiye hakikaten çok zor bir durumda. Şu açıdan zor bir durumda: Bir, biz bir Karadeniz ülkesiyiz ve Karadeniz'de hem Ukrayna'yla hem de Rusya'yla çok önemli ilişkilerimiz var, çok yoğun ilişkilerimiz var. Bunlar çeşitli vesilelerle dile getirildi. Ukrayna ve Rusya'dan buğday ithal ediyoruz. Rusya'ya karşı enerji bağımlılığı içindeyiz. Her 2 ülke de bizim için önemli birer turist kaynağıdır dolayısıyla Türkiye'nin turizm gelirlerinde Rusya 1'inci sıradadır ama Ukrayna da önemli, önde gelen ilk 5 ülke arasında yer almaktadır. Dolayısıyla bu 2 ülke arasındaki bir çatışma ve bunun giderek büyüyerek Karadeniz güvenliğini etkileyecek bir hâl alması Türkiye'yi çok yakından ilgilendirir.

Öte yandan Türkiye bir NATO üyesidir. Dolayısıyla küresel açıdan bakıldığında dengeler Rusya ile Batı, Rusya ile NATO arasında yeniden o 1997'den beri tartışılan Avrupa güvenlik yapılanması ve Avrupa güvenlik mimarisine ilgili bir tartışmaya doğru evrilmektedir. İşte burada Türkiye'nin aslında NATO içinde NATO'yu ve NATO'nun diğer ülkelerini Rusya'ya yeniden böyle bir ortak güvenlik arayışına davet etme yükümlülüğü bence çok önemlidir. Elbette NATO'yla ilgili değişik görüşleri olan değerli milletvekillerimiz, siyasi partiler vardır ancak Türkiye'nin yetmiş yılı tamamlamış olan NATO üyeliğinin bütün bu yaşadığımız olaylar çerçevesinde Türkiye açısından, ulusal güvenliği açısından ne kadar önemli olduğu bir kere daha belli olmuştur. Onun için Türkiye'nin NATO'yla ilgili bu yükümlülüğünü de önümüzdeki dönemde NATO toplantılarında üstleneceğini ve hakkıyla yerine getireceğini düşünüyorum. Esasen zaten Türkiye kararlara katılmadıkça NATO'nun, konsensüsle karar aldığı için, herhangi bir şekilde Türkiye'ye rağmen Rusya'yla ciddi bir şekilde gerginlik yaratacak bir karar alması da mümkün değildir.

Üçüncü olarak değinmek istediğim de -biraz evvel dile getirildi- Montrö Sözleşmesi. Değerli milletvekilleri, Montrö

Sözleşmesi'ni tartışmaya bile gerek yoktur. Şu sırada, çeşitli çevrelerden Montrö'yle ilgili olarak birtakım yorumlar yapıyor; işte, boğazların açılması, kapatılması gibi tartışmalar. Montrö'nün bütün hükümleri, aynen, hiçbir şekilde sözleşmenin lafzına ve ruhuna zarar vermeyecek bir şekilde uygulanmalıdır. Montrö'nün anahtarı Türkiye'nin elindedir ve Türkiye, Montrö'yü en iyi şekilde yorumlama imkânına sahip olan ev sahibi ülkedir. Dolayısıyla, Türkiye'nin bu sözleşmeyle ilgili olarak dışarıdan yapılacak olan telkinlere veya Montrö Sözleşmesi'nin lafzına, ruhuna uymayacak bir davranışa sevk edilmek için yapılan birtakım çağrılara asla kulak asması gerekir. Türkiye'nin Montrö'yle ilgili kararları hangi koşullarda, hangi durumda ve hangi ülkelere karşı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (Devamla) – Kıyıdaş ülkeler, kıyıdaş olmayan ülkeler ayrımı vardır, ticari gemilere zaten kapatmak mümkün değildir ama savaş gemileriyle ilgili olarak Montrö hükümlerinde yine çok açık bir şekilde durum belirtilmiştir. Türkiye'nin savaşın içinde bir taraf olması veya Türkiye'nin kendisine yönelik bir savaş tehdidi algısı içinde bulunması hâlinde, Türkiye, Montrö Sözleşmesi'nin gereğini yapar.

Bugün, burada, bütün siyasi parti temsilcileri konuştular. Zannediyorum, ülkemizin güvenliği açısından, Karadeniz'in güvenliği açısından, NATO üyeliğimiz açısından, Ukrayna ve Rusya'yla dostluğumuz açısından ve Ukrayna'yla, Rusya'yla ticari, ekonomik, sosyal ilişkilerimiz bakımından en dengeli sonucu çıkaracak şekilde bir ortak yaklaşıma ulaşacağımızı umuyorum. Herhangi bir görüş ayrılığımız olduğunu zannetmiyorum çünkü mesele, Karadeniz'in güvenliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenliği, ulusal güvenliği ve bekasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (Devamla) – Onun için, Karadeniz'deki bu olumsuz gelişmelere karşı en dengeli şekilde davranması gereken ve en dikkatli davranıp taraflara suhulet ve çözümün barışçı yollardan aranması çağrısında bulunması yükümlülüğü olan ülke Türkiye Cumhuriyeti'dir.

Hepinize teşekkür eder, saygılarımı sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kocaeli Milletvekili Sayın Fikri Işık.

Buyurun Sayın Bakan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA FİKRİ IŞIK (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çok önemli, çok sıkıntılı ama inşallah sonu hayırla bitmesini temenni ettiğimiz bir süreci yaşıyoruz. 2 deniz komşumuz, 2 önemli ticaret partnerimiz, 2 önemli stratejik ilişkide bulunduğumuz ülkenin arasında aylardır her gün artan gerilim, sonunda, dün gece itibarıyla sıcak çatışmaya dönüştü, topyekûn bir savaşa dönüşmemesi de en büyük dileğimiz ve temennimiz.

Öncelikle, Türkiye Cumhuriyeti olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün kurumları olarak, burada, şu anda, adına söz aldığım AK PARTİ Grubu olarak Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü, egemenlik haklarını ve siyasi birliğini sonuna kadar destekliyoruz, egemenlik haklarına yönelik hiçbir saldırıyı kabul etmiyoruz. Kırım'ın işgaliyle başlayan süreçte, bugün geldiğimiz noktada Rusya'nın başlattığı bu operasyonu bir an önce durdurmasını bekliyoruz, istiyoruz, talep ediyoruz. Bu noktada, özellikle, Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Hükûmetimizin bugüne kadar yaptığı ve bugün de büyük bir gayretle sürdürdüğü tüm çalışmaları AK PARTİ Grubu olarak da destekliyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın, bu milletin seçtiği Cumhurbaşkanı olarak bu konuda alacağı ve aldığı her türlü inisiyatifin de arkasındayız. Bu, haddizatında bir siyasi mesele değildir -biraz önce arkadaşlarım da ifade ettiler- bu bir millî meseledir. Türkiye'nin dışkarıları yakından ilgilendiren, hatta ve hatta orta ve uzun vadede Türkiye'nin güvenliğini de ilgilendiren, bir durumdur. Dolayısıyla bu konuda, en kısa sürede uluslararası hukuka uygun, Ukrayna'nın egemenlik haklarını teminat altına alan, toprak bütünlüğünü ve siyasi bütünlüğünü teminat altına alan bir çözümün bulunması elzemdir ve kaçınılmazdır.

Değerli arkadaşlarım, bugüne nasıl gelindi, bu noktada daha önce söz alan arkadaşlarımız belli konulara değindiler. Evet, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan yeni dünya dengesinde özellikle Sovyetlerin gittikçe güçlenmesi, hele hele Stalin gibi yayılmacı ve öngörülemeyen bir politikacının Sovyetler Birliği'nin başında olması, NATO ve Batı'yı bir askerî ittifak noktasında birleştirdi. Bu noktada, NATO'nun kuruluşu ve Türkiye'nin NATO'ya girişi çok önemlidir. Bakın, bu noktada, özellikle şunu vurgulamak isterim: Siyasi olarak değerlendirebiliriz ama özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra Stalin'in Boğazlarda üs istemesi; Artvin'in, Ardahan'ın ve Kars'ın Rusya'ya verilmesi taleplerini dile getirmesi ve Türkiye'ye yönelik mütecaviz ifadeler kullanması Türkiye'yi Batı İttifakı'yla bir askerî ittifaka yöneltmiştir. Bu noktada, İsmet İnönü'yü saygıyla ve rahmetle anıyorum çünkü özellikle 12 Temmuz Bildirisi'yle Cumhuriyet Halk Partisi içindeki aşırılıkçıları, sertlik yanlılarını bertaraf edip Türkiye'nin çok partili hayata geçişinin önünü açan ve Türkiye'nin NATO üyeliğinin altyapısını oluşturan İsmet Paşa'dır. Bu noktada, kendisini saygıyla ve rahmetle anıyorum. Aynı şekilde, 1952 yılında Türkiye'nin NATO'ya girişini sağlayan da rahmetli Menderes ve arkadaşlarıdır, onları da saygıyla ve rahmetle anıyorum. Bu, Türkiye için tarihî bir olaydır. O süreçte Türkiye'nin NATO'ya girmesi Türkiye'ye bir savunma ve güvenlik şemsiyesi sağlamıştır. Sadece Türkiye değil, gittikçe büyüyen bir NATO gördük ilerleyen yıllarda; 1949, 53, 54 daha sonra, özellikle Varşova Paktı'nın dağılmasıyla, Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla oluşan boşlukta ülkelerin teker teker Varşova Paktı aidiyetinden ayrılıp NATO'ya doğru yönelmesi ve Avrupa Birliği'ne yönelmesi boşuna değildir. 1999'da Polonya'nın ve daha sonra Çekya'nın -tabii o zaman Çekoslovakya'ydı- daha sonra 2004'te Bulgaristan'ın, Romanya'nın, Baltık ülkelerinin, eski Yugoslav cumhuriyetlerinden bazılarının NATO'yu tercih etmesi aslında boşuna değildir. Bugün, aslında, Sayın Putin'in başını iki elinin arasına alıp şunu düşünmesi lazım: Neden acaba bu insanlar NATO'yu tercih ediyor da Avrupa Birliği'ni tercih ediyor da Rusya'yla eski Sovyet topraklarında bir birliği arzu etmiyor? Bu, sorulması gereken bir durumdur.

Ukrayna meselesinde de belki ayırt etmemiz gereken iki konu var. Bir tanesi, Avrupa Birliği ve Batı'nın tavrı, diğeri NATO'nun tavrı. Evet, bu son süreçte, özellikle Amerika'nın tavrı anlaşılammıştır. Bir sıcak çatışmayı engellemek için mi bu kadar yüksek perdeden "Bugün müdahale olacak." "Yarın müdahale olacak." "Öbür gün müdahale olacak." demiştir; yoksa acaba Rusya'nın bu noktadaki girişimlerinde bilmeyerek de olsa tahrik noktasında bir rol mü almıştır; bu, şu anda şahsen benim çok net olarak izah edebildiğim bir durum değil ama şunu da bilmemiz lazım: Evet, bu süreçte Avrupa Birliği de kesinlikle sınıfta kalmıştır. Avrupa Birliği, evet, ekonomik bir devdir, siyasi bir güçtür ama siz de biliyorsunuz, askerî bir cücedir. Avrupa Birliği, kendi kısa vadeli menfaatlerinin uğruna bölgenin uzun vadede almak durumunda kaldığı riskleri büyük çoğunlukla ihmal etmiştir ve etmeye de devam ediyor.

Son süreçte, NATO'yla ilgili... Evet, Türkiye NATO'nun bir üyesidir. "NATO eşittir Amerika" denklemi doğru bir denklem değildir. NATO, 30 ülkenin ittifakla karar aldığı bir organizasyondur ve NATO'nun temel politikalarından biri açık kapı politikasıdır - "Open door policy"- açık kapı politikası. Bu açık kapı politikasında, bir ülke kendi iç değerlendirmeleri sonunda NATO'ya üye olmak isterse NATO "Hayır, ben seni almam." demiyor, ona NATO'ya üye olmak için gerekli şartları sunuyor "Bu şartlara uyarsan seni NATO'ya alırız." diyor. Bu şartlara uyulduktan ve o şartların yerine getirildiği kanaati oluştuktan sonra da 30 üyenin mutabakatı olursa bir ülke NATO'ya üye olabilir. Ukrayna bu süreci başlatmıştır ama süreç içerisinde, maalesef ölçsüz, dengesiz,

Ukrayna'yı çok ümitlendiren NATO üyesi bazı ülkelerin girişimlerinin farkındayız ama bunu, NATO'nun bir kurumsal kimliği olarak, bir tavır olarak değerlendiremeyiz, çünkü biz de NATO'nun bir üyesiyiz ve 30 ülkenin ortak kararı olmadan NATO'da herhangi bir taslak yürürlüğe giremez. Bu açıdan da özellikle son dönemde Ukrayna'ya yönelik ölçsüz ve Ukrayna'yı cesaretlendiren adımların maalesef bugün geldiğimiz noktada payı olduğunu söylememiz lazım ama bizde güzel bir fıkra vardır biliyorsunuz, Nasrettin Hoca'nın evin hırsız girmiş, hırsız yakalamışlar, kadıya şikâyet etmiş. Kadı Hoca'ya niye camını kapatmadın, niye şunu yapmadın, niye bunu yapmadın diye sormuş, Hoca da dönmüş "Ya, bu hırsızın hiç mi suçu yok?" demiş. Şimdi, bu işgal girişiminde bulunan, bu operasyonu başlatan Rusya'nın hiç mi suçu yok? Elbette Rusya'nın yaptığı kabul edilemez. Egemen bir ülkenin topraklarına –hangi gerekçeyle olursa olsun- uluslararası hukuka aykırı bir operasyon kabul edilemez. Bunu, hepimizin altını kalın çizgilerle çizmek durumunda olduğumuz bir gerçek olarak ifade ediyorum. Elbette, bunun Türkiye'ye etkilere olacaktır, olmaya da başlamıştır. Zira, 2 komşunuzda aynı anda yangın çıkarsa bu yangının dumanının sizin evinize gelmemesi mümkün değildir ama Hükümetimiz gereken tüm tedbirleri almıştır, almaktadır ve almaya da devam edecektir. Bu noktada da her tedbir alındıkça, zamanında, zemininde kamuoyuyla paylaşılacaktır. Bu noktada, felaket tellallığının özellikle şu süreçte, Türkiye'ye fayda vermeyeceğini, efendim, şu fiyat şu kadar yükselecek, bu fiyat bu kadar yükselecek gibi yaklaşımların Türkiye'ye de ülke insanına da fayda vermeyeceğini özellikle ifade etmek isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Sayın Başkanım, toparlamak için...

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Hele hele böyle dönemlerde bizim daha dirayetli... Çünkü belli ki bu kriz geldi, buna yönelik bizim adımlarımızın daha vakur, daha dirayetli olması lazım.

Değerli arkadaşlar, son söz olarak şunu söyleyeyim: Maalesef, filler tepişirken çimenler ezilirmiş, Rusya-Ukrayna geriliminde en fazla kaybeden hem Rus halkı olacak hem Ukrayna halkı olacak hem de bölge halkı olacak. Ben, bundan dolayı bu etkileşimin, bu negatif etkilenmenin en az olmasını temenni ediyorum. Başta Rusya'nın bu konudaki durumunu tekrar ve behemhâl gözden geçirmesi ve bölgede Minsk Grubunun toplantıları çerçevesinde adil, kalıcı bir çözüm bulunması için diplomasinin bütün kurullarıyla, kurumlarıyla, işlevleriyle devrede olması gerektiğini ifade ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – 2'nci madde üzerinde söz isteyen Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Erol Katırcıoğlu.

Buyurunuz Sayın Katırcıoğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli vekiller, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Fikri Bey sağ olsun, öyle bir konuşma yaptı ki sonuçta, mesela benim gibi Hükümet politikalarına itirazı olan bir insanın söyleyeceklerinin de önünü kesmiş gibi oldu ama ben yine söyleyeceğimi söyleyeceğim tabii.

Değerli arkadaşlar, bir kere -yani ben ekonomiyle ilgili konuşacağım ama- genel olarak birkaç cümleyle karşılaştığımız sorun, esasında iki kutuplu dünyanın veya iki kutuplu herhangi bir şeyin çatışmacı bir özellik taşıdığı gerçeğini yansıtıyor. Bugün itibarıyla karşılaştığımız sorun gerçekten, iki blokun yeniden, uzun yıllar, soğuk savaş dönemlerinde yeşermiş olan, yapılanmış olan ama daha sonra... En azından Varşova Paktının kendini lağvetmesine rağmen NATO'nun varlığını devam ettirmesi ve üstüne üstlük genişleme politikası -benim anladığım kadarıyla- asıl problem de temelinin teşkil ediyor. Dolayısıyla da şimdi biz öyle bir durumdayız ki... Ekonomik olarak demiyorum ama esasında, genel olarak, siyasi olarak -zaten bugün yapılan açıklamalar da Hükümet tarafından yapılan açıklamalar da bunu gösteriyor- bakın, eğer bu iki dünyanın içinde ikisiyle birlikte yürümeye kalktığınız zaman, başınıza işte Türkiye'nin başına gelenler veya gelecek olanlar gelir. Şunu demek istiyorum: S-400'leri Rusya'dan alıyorsunuz ama siz bir NATO ülkesisiniz ve yeteri kadar da ikna etmemişsiniz kendi dâhil olduğunuz birliği veya organizasyonu. Dolayısıyla da öyle bir durum ortaya çıkıyor ki şimdi, bugün, Hükümetin açıklaması ortada, Rusya'nın karşısında bir pozisyon almak zorunda kaldınız.

Şimdi, haklı-haksız meseleleri veya detayına indiğimizde aramızda büyükelçiler ve konunun uzmanları var ve birçok şeyi söylediler, biz de öğrendik, fakat ben asıl buradan şöyle bir şeye getirmek istiyorum: Bu iki kutuplu oluşumların kendi içinde çatışmacı olmasının en önemli özelliklerinden bir tanesi esasında Türkiye. Yani Türkiye toplumu, Türkiye'deki siyaset yapma tarzı Türkiye'yi de aslında iki kutuplu hâle getirmiş durumda. İki tane ittifak var ve iki ittifak birinin söylediğini diğeri eleştirerek siyaset yapmaya çalışıyor. Biz, bu iki ittifaklı ya da iki kutuplu Türkiye'ye de itiraz ediyoruz. Bizim itirazımız şu: Bu ülke çok farklı çıkarları, farklı kesimleri olan bir ülke ve dolayısıyla da bütün bu farklılıkları kapsayacak bir yerden bir demokrasi kurmamız lazım, yoksa kutuplaşarak değil. Kutuplaşma, zaten, geçen yüzyılın meselesiydi, bugüne sarktı, sarkmış olduğunu en azından bugünkü Ukrayna'ya yapılan müdahaleden anlıyoruz ama şu gerçeği değiştirmiyor değerli arkadaşlar: İkili dünyalar hep çatışmacıdır ve üretken değildir. Dolayısıyla da biz kendimizi, kendi siyasi bakış açımızı "üçüncü yol" diye tanımlarken esasında, topluma bunu söylemeye çalışıyoruz yani bu iki kutuplu siyasetin de Türkiye'nin sorunlarını giderebilecek potansiyeli veya etkinliği olamaz gibi diye düşünüyoruz. Her neyse, bunları göreceğiz konuşacağız.

Şimdi, tabii ki hemen hemen herkes biliyor ve üzerinde çok konuştular, Türkiye ekonomisini birkaç yoldan etkileyecek bu hadise. Bunlardan bir tanesi, tabii ki enerji çünkü yüzde yüz enerjiye bağımlıyız, doğal gaz ve petrol bağlamında söylüyorum. İkincisi, tarım ürünleri ki bizim tarım ürünlerimizle ilgili olarak Rusya'yla bir bağlantımız var, bir de turizm.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, bu üç konuda, esasında, CHP'nin Sayın Grup Başkan Vekili Cumhurbaşkanının buraya gelip de bir brifing vermesini önermişti, ben de mesela, şöyle bir brifing verilmesi gerektiğini düşünüyorum: İçine girmekte olduğumuz ekonomik koşullar Sayın Fikri Işık'ın söylediği kadar basit ve kolay atlatılabilecek sorunlar değil. Dolayısıyla da ekonomiden sorumlu Bakanın buraya gelip bize brifing vermesi lazım. Son rakamlar nedir, neyi gösteriyor bunları konuşmamız lazım. Değerli arkadaşlar, çok açık, yeni ekonomik model... Esas itibarıyla, hatırlarsınız, o zaman, Adalet ve Kalkınma Partisinin yetkilileri, Sayın Bakan da bunu ifade etti "Bir risk alıyoruz." dedi. Değerli arkadaşlar, risk alarak ülke ekonomisi yönetilemez. Eğer riski azaltmaya yönelik tedbirler almak üzere bir anlayışla ekonomiyi yönetmeye kalkarsanız başarılı olma şansınız vardır. Aldınız bir risk, şimdi, risk nereye geldi? CDS primlerine bakın, en az 20 puan yükseldi bugün yani dolar cinsinden ödeyeceğimiz faizler borçlanma söz konusu olduğuna göre daha yüksek olacak.

Şimdi, görebildiğimiz kadarıyla -tekrar doğal gazdan başlayayım- doğal gazın aşağı yukarı yüzde 30-35'ini biz Rusya'dan karşılıyoruz ve bir kısmını İran'dan karşılıyoruz. Rusya, İran'la ilişkili, yarın öbür gün hadiseler öyle gelişebilir ki, öyle bir durum olabilir ki Rusya'nın baskısıyla İran -ki bildiğim kadarıyla İran'la sözleşmemiz bitti ve yeni bir sözleşme yapmamız gereken

bir dönemdeyiz- bize doğal gaz da vermeyebilir veya çok yüksek fiyatlarla vermek durumunda kalabilir. Dolayısıyla da bir kere, enerjiden enflasyona yönelik olmak üzere, iç piyasa fiyatlarımızla ilgili olmak üzere büyük bir baskı olacağı çok açık.

Tarım ürünleri... Değerli arkadaşlar, biz buğday ve arpanın aşağı yukarı yüzde 85'ini ithal ediyoruz ve Rusya'dan ithal ediyoruz. Dolayısıyla da ben size söyleyeyim, yarın öbür gün ekmek fiyatı herhâlde 5-6 lirayı bulacak, yani gözükür o.

Turizmle ilgili olarak konuşacak olursak değerli arkadaşlar, gelmezler; yani geçen sene, yanılmıyorsam, 5 milyon civarında Rus turist gelmişti ve Türkiye bayağı ciddi bir gelir elde etti. E, bunu sağlayamazsınız. Peki, bunlar nereye dökülüyor? Aslında döküldüğü yer, yeni ekonomik modelin tam da özüne değişiyor çünkü yeni ekonomik model hatırlayacaksınız, enflasyonla mücadelede faiz artırarak üretimi kısmak, talebi kısmak vs. gibi Ortodoks politikalar yerine -Sayın Nebati "heterodoks" demişti ama ben heterodoks olduğuna da katılmıyorum- ithal ikameci yeni bir modele doğru evrildiler. Peki ama bunun özeti şu: Cari fazla vererek veya cari açığı kapatma süreciyle enflasyona yani fiyat artışlarına ket vurmak imkânını böyle bir model çerçevesinde gördüklerini söylediler. Fakat arkadaşlar, görebildiğim kadariyle bu söylemeye çalıştığım yani cari açığın... Mesela, bakın, hatırladığım kadariyle ocak ayında ihracatımız yüzde 17 arttı, ithalatımız yüzde 55 arttı. Yani cari açığı kapatmak veya cari fazla vermek yoluyla enflasyonu önlemek gibi ifade edilen yeni ekonomik model, gerçekten bir çıkmaza doğru gidiyor. Dolayısıyla, bu, önümüzdeki dönemin, enflasyon başta olmak üzere oranlarını ciddi bir şekilde fırlatacaktır ve gerçekten de kontrol edilemez bir noktaya doğru evrilmek ihtimalimiz vardı.

Kurlarla ilgili olarak da söyleyebiliriz... İşte, dünden itibaren ya da sabahtan itibaren baktığımızda kurlar, kur korumalı mevduat sistemine rağmen artmaya başladı ve daha da artacak. Dolayısıyla da bunun anlamı da şu: Kur korumalı mevduat hesabı cinsinden baktığımızda -bu aradaki farkı ödeyecektik ya, hazine ödeyecekti; dolar değeri ile faiz haddi, politika faizi arasındaki farkı- bu artacak değerli arkadaşlar yani bunun maliyeti artacak. Nasıl artacak? Hazineye gelecek bu yük. Peki, bu yük hazineye geldiği zaman ne olacak? Değerli arkadaşlar, hazinenin vergi toplaması lazım, vergilerle bunu karşılaması lazım. O zaman yeniden yeni vergiler ihdas etmek zorunda kalacaksınız ki Türkiye halkı, zaten enflasyonla çok zor günler yaşıyor, böyle bir destek vermesi ihtimali de bana göre neredeyse sıfır. Dolayısıyla da çok ciddi bir tarihî "moment"teyiz değerli arkadaşlar. Yani bunu belki başka ülkeler için söylemek bu kadar önemli olmayabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

EROL KATIRCIOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim.

Ama Türkiye gibi 2 kutbun içinde ya da 2 kutbun arasında siyaset yapmayı anlamlı bulan bir anlayışla yönetildi ve bunun sonucunda gerek ekonomik olarak gerek siyasi olarak bir çıkmazın içine sürüklendik. Şimdi, bunun konuşulması lazım, bunun Mecliste konuşulması lazım, bu konunun uzmanlarının ve yetkililerinin gelip bize brifing vermeleri lazım ve Türkiye'nin gerçekten nereye doğru gittiğiyle ilgili olarak sahip olduğumuz kuşukları, mesela, benim şu anda ifade etmeye çalıştığım yüksek enflasyon gibi ve ondan sonrasında büyük bir iktisadi çöküşe doğru gitme ihtimali konusunda aydınlatılsınlar, öğrenelim ve gerekli tedbirleri hep birlikte almaya çalışalım.

Hepinize saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Engin Altay...

Buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan, sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bir memnuniyetimi belirtmeden edemeyeceğim. Sayın Işık, Sayın Erozan, Sayın Çeviköz, Sayın Erbaş, Sayın Katircioğlu, Sayın Hatımoğulları... Bugün hep güzel konuşmalar oldu, yapıcı olumlu konuşmalar oldu. Sayın Işık'a ayrıca teşekkür ederiz. Uzun bir aradan sonra bir AK PARTİ'nin İsmet İnönü'ye teşekkür etmesi bizim için, demokrasimiz için sevindirici bir gelişme. Çok teşekkür ederiz. (CHP sıralarından alkışlar)

NAZİM MAVİŞ (Sinop) – Alkışlamanızı beklerdik.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Tabii şunu söyleyeyim peşinen, önemli bir konuyu görüşüyoruz, kıymetli görüşler de ifade ediliyor. Ancak ben Sayın Işık'ın, bir sataşma değil, burada hepimiz yapıcı ve samimiyiz, şu görüşünü doğru bulmam: "Sayın Cumhurbaşkanının aldığı, alacağı her türlü karar ve tavır arkasındayız." Parti aidiyeti olarak amenna, eyvallah, biz de Sayın Genel Başkanımızın alacağı her türlü kararın arkasında oluruz şüphesiz ama şunu vurgulamamız lazım: Orta yerde bir Anayasa var -getirmedim buraya yani milletvekillerine Anayasa göstermek hadsizlik olur diye- 87'nci maddesi çok açık, Türkiye Büyük Millet Meclisine verilen görev ve yetkiler çok açık. Sabah Sayın Genel Başkanımızla yaptığım görüşmede de yani bu meseleyle ilgili... Önemli bir sorunla karşı karşıyayız, kabul etmemiz lazım. Sayın Cumhurbaşkanı yurt dışı programını yarıda kesti, Sayın Genel Başkanımız Denizli programını yarıda kesti, diğer siyasi parti genel başkanlarının hakeza kurmaylarıyla toplantıları var bildiğim kadariyle. Şimdi burada işin sahibi, değerli arkadaşlar, Meclistir. Bu krize yönelik atılacak adımlar noktasında, evet, millet yürütme organına bir "Devletin iş ve işlemlerini gör." diye bir yetki verdi ama sahip Meclis. Mesela ne yapıyoruz? Üç gündür biz uluslararası anlaşmaları uygun bulduğumuzu onaylıyoruz, kanun görüşüyoruz. Yürütme organı gidiyor Ruanda'yla bir ticaret anlaşması, iş birliği anlaşması yapıyor, Meclise getiriyor, biz onaylarsak hayata geçiyor. Böyle bakıldığı zaman, yürütme organının yani Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın bu noktada Türkiye Büyük Millet Meclisinin tam desteğini, sadece AK PARTİ Grubunun değil, sadece Cumhuriyet Halk Partisi'yle birlikte değil, Türkiye Büyük Millet Meclisini oluşturan bütün siyasi parti gruplarının tam desteğini, dolayısıyla milletin tam desteğini arkasında hissetmesinin faydası olacağı kanaatindeyiz. Yanlışsam "Yanlış." deyin. Zira önemli bir mesele var, sürecin nereye evrileceğini hiçbirimiz bilmiyoruz; böyle bakabilmemiz lazım.

Ne dedim sabah ben yerimden konuşurken? Sistem değişti, tek adam yönetimi var diyoruz. Sayın Cumhurbaşkanı bu Meclise gelmelidir arkadaşlar, buraya şöyle ellerini koymalıdır ve teker teker bütün grupların isimlerini zikrederek kapalı bir oturumda düşüncesini, kafasındaki formülasyonu, modeli, alacağı kararları; etkinlik, eylem, her neyse bizimle paylaşmalıdır. Bizim onayımızı alırsa Putin'in karşısında da Biden'in karşısında da Zelenski'nin karşısında da Birleşmiş Milletlerde de daha güçlü olur. Yanlış mı söylüyorum? Konuya böyle bakabilmeliyiz, bir boyut bu. (CHP sıralarından alkışlar)

İkinci boyut şudur: Değerli arkadaşlar, biz siyaset yapıyoruz. Sabah da gene bir tartışma oldu. Şimdi, Sayın Erozan'ın kimi uyarıları oldu, benim de altına imza atacağım uyarılar fakat iktidar partisine mensup Sayın Milletvekilimiz Işık dedi ki... Uyarı ve endişeleri, alınması gereken önlem önerilerimizi bir felaket tellallığı olarak görmemek lazım. Yani "Bu krizden sebep, Türk lirası dolar karşısında eriyor, tedbir alalım." demek "Bu krizden sebep, turizm gelirlerimizde olası büyük bir düşüşü şimdiden öngörüp tedbir alalım." demek "Bu krizden sebep, bir doğal gaz sıkıntısı yaşayabileceğiz; bunu görelim, hep birlikte tedbir alalım." demek, bu krizden dolayı... Bildiğimiz gibi, çok yüklü buğday alıyoruz. Evet, o buğdayı almazsak aç kalmayız, onu hepimiz biliyoruz. Yani bunu makarna yapıyoruz, un yapıyoruz satıyoruz ama "Ekonomimiz kayba uğrayacak." demek Sayın Işık, felaket tellallığı değildir. Bu şu mantıktır: Efendim, muhalefet konuşmasın ya, muhalefet bizi ya alkışlasın ya sussun demektir. Bu da siyaseten doğru bir iklim ve yaklaşım değil diye düşünüyorum. Şunu anlamış değilim: Şimdi burada keşke bu oturumu kapalı yapabilsaydık. Böyle konularda bende münakaşayı doğru bulmuyorum. Politik olarak "İşte, sen onu yaptın da ben bunu yaptım."ı doğru bulmuyorum.

İşte, Hükûmetin bilgilendireceği kapalı bir oturuma henüz olumlu, olumsuz bir cevap vermediniz.

Bakın, şimdi Dışişleri Bakanlığımızın bugün tarihli -24 Şubat 2022 tarihli- açıklaması var. Altına tereddütsüz imza atarız, bugün yaptığı bir açıklama, eyvallah. Fakat aynı bugünkü gazetede Sayın Cumhurbaşkanının dün yaptığı bir açıklama var - gazetenin ismini şöyle saklayalım, reklam olmasın- "İkisinden de vazgeçemeyiz." Şimdi dün Cumhurbaşkanımız bunu söylüyor, bugünkü gazetelere bu çıkıyor; bugün Dışişleri Bakanlığımız "Evet, ikisi de komşumuz." falan diyor; biz de diyoruz, Sayın Çeviköz ve Erozan da dedi ama bugün "Rusya Federasyonu'nu da bu haksız ve hukuksuz eylemi bir an önce durdurmaya çağırıyoruz." bu güzel. Sen şimdi "İkisinden vazgeçemeyiz." diye peşin söylersen Ukrayna'ya şu anda askerî bir müdahalede bulunan Rusya'yı cüretlendirmiş olursun çünkü bu krizin en aktör ülkelerinden biri ister istemez Türkiye'dir Karadeniz paydaşlığı bakımından yani Amerika değildir bu krizin aktör ülkesi. Çözümü noktasında da Türkiye olmalıdır, olabilmelidir ama kafadan "İkisinden de vazgeçemeyiz." olmaz arkadaşlar. Biri haklı, biri haksızsa tarafsız olmak haksızdan yana olmaktır. Bunu da bilginize sunmak istiyorum.

Şimdi, gene şunu söyleyeyim: Bakın, bu da bir buradan bir nemalanma değil. Dışişleri Bakanlığımız... Dışişleri Bakanı Kazakistan'da, niye demiyorum, önceden planlanmış bir gezi, gidecek, bölgeyle ilgilidir; geçmiş olsun, Covid olmuş. Ya, not alma hemen Akbaşıoğlu, eleştirmiyorum, bir mahzuru yok diyorum zaten. Şimdi ama orada 20 bin, çoğunluğu öğrenci evladımız var, vatandaşlarımız var; ben Hükûmetin yürütme organının bu konuda daha profesyonel, daha proaktif, daha erken ön alma noktasında bir zafiyetini görüyorum. Zafiyet şuradan anlaşılıyor: 12 Şubatta Dışişleri Bakanlığımız "Ukrayna'nın doğu sınırındaki bölgelerine mecbur kalmadıkça gitmeyin." diyor. Ukrayna'daki vatandaşlarımıza diyor ki, belge burada: "Ukrayna'nın doğusuna gitmeyin." Olabilir, hadi diyelim -çünkü 12 Şubat- ama Dışişleri Bakanlığı bunu söylediğinde dünyada birçok ülke vatandaşlarına "Ukrayna'dan ayrılın." diyor.

Dışişleri Bakanlığımızın bugünkü açıklaması daha farklı; bugünküne itirazım şunun için olamaz: Hava sahası kapalı, yollar kapalı. Bugün de diyor ki bizim Dışişleri Bakanlığımız: "Ukrayna hava sahası hâlen kapalıdır. Mevcut aşamada evlerinizden dışarı çıkmayın." Yani şimdiye kadar neredeydin? 20 bin insanımız günlerdir sizi aradı, bizi aradı; bu konuda şimdi arkadaşlar, Dışişleri Bakanlığının daha basiretli, daha öngörülü olmasının, olabilmemesinin orada yaşayan... Biraz önce Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'ya benim arkamda otururken telefon geldi. Sayın Akbaşıoğlu diyor ki: "5 bin kişi geldi." E, Allah razı olsun, 15 bin ne olacak, 15 bin ne olacak? Yani burada bir öngörüsüzlüğe, bir basiretsizliğe işaret etmek durumundayız ister istemez.

Şimdi -işin uzmanı arkadaşlarımız konuştu, daha da konuşacaklar- şunun tekrar altını çizmek istiyorum, ben buradan - kızsın, kızmasın- Sayın Erdoğan'a seslenmek istiyorum: Mühim bir süreç, dikkatli götürülmesi gereken bir süreç, hata yapılmaması gereken bir süreç, Türkiye'yi ekonomik ve siyasal olarak çok etkileyecek bir süreç yürüyor ve burada "Türkiye Cumhurbaşkanı" sıfatıyla elbette görüşmeleri, temasları kendisi yapacak, hiçbir itirazımız yok, tekrar diyorum ki, ama unutma, işin sahibi sen değilsin, işin sahibi Türkiye Büyük Millet Meclisi. (CHP sıralarından alkışlar) Bu bakımdan, sen işin yüklenicisisin ya da işin emanetçisisin ya da iş sana verilmiş, "Bu işi yürüt." denmiş; bu işi sen millet adına, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına yapacak isen diyorum ki: Aldığın, alacağın kararlarla, yapacağın görüşmelerle, Türkiye'nin takınacağı tutumla ilgili olarak 5 siyasi parti grubunun öncelikle liderleriyle ayrı ayrı mı görüşürsün, Meclise lütfedip -şereflendirip- Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir kapalı oturumda yol haritanı bize anlatır mısın bilmem ama tekrar söylüyorum, millî davalarda sen, ben olmaz, millî davalarda parti meselesi olmaz. Evet, şimdilik bizim dışımızda cereyan eden bir hadise ama benden önceki hatiplerin söylediği gibi Türkiye'ye, bize yönelik olası ekonomik ve siyasal etkilerinin çok olacağı net.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Bu bakımından, samimi bir çağrı yapıyorum: Sayın Recep Tayyip Erdoğan, işin sahibi Türkiye Büyük Millet Meclisidir; ister bu gece ister yarın, ne zaman vaktin müsaitse ama bir an önce Türkiye Büyük Millet Meclisine gel, Meclise bilgi ver, Mecliste istişare et, yol haritanı ona göre belirle; Türkiye'nin başına bir kaza gelmesin.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum efendim. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

FİKRİ IŞIK (Kocaeli) – Sayın Başkan...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bir şey yok bunda, ne var ya?

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Bakan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Kocaeli Milletvekili Fikri Işık'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın 292 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

FİKRİ IŞIK (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle bir polemik oluşturma gayesinde değilim. Elbette iktidar olarak bizler yaptıklarımızı söyleyeceğiz, muhalefet olarak sizler de bizim eksiklerimizi söyleyeceksiniz; bük bundan ders alacağız, sizler de yapılan güzel işleri en azından bizi cesaretlendirecek tarzda ifade edeceksiniz ve bundan ülkemiz kazançlı çıkacak, bize umut bağlayan 84 milyon hatta etki coğrafyamızda bulunan yüz milyonlarca insan kazançlı çıkacak.

Bu noktada, benim ifadelerimi belki biraz daha açıklığa kavuşturmam gerekir, Engin Bey'e bir sataşmadan, sözden daha ziyade. Ben burada AK PARTİ Grubu adına konuştum, Sayın Cumhurbaşkanımız da AK PARTİ'nin Genel Başkanı aynı zamanda. Dolayısıyla, Sayın Cumhurbaşkanımıza güvenimizi ifade etmemizin ne Anayasa'yla ne diğer kanunlarımızla çelişir bir yanı yok. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hocam, ben de ettim, Genel Başkanımıza güveniyorum.

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Elbette ki Sayın Cumhurbaşkanımızı da bağlayan bir Anayasa'mız var. Elbette ki bu Anayasa yürürlükte olduğu sürece Sayın Cumhurbaşkanımız da bu Anayasa'ya uygun davranmaktadır ve davranacaktır. Bunları biz zaten ön kabul olarak gördüğümüz için bunu ifade etme gereği duymuyoruz sadece onun bu noktada, evet, işin sahibi, yüklenicisi... Arkadaşlar, kuvvetler ayrılığını en çok vurgulayan sizlersiniz. Doğru; yasama, yürütme ve yargı kuvvetler ayrılığı prensibine göre çalışır. Sayın Cumhurbaşkanımıza Anayasa'nın tanıdığı yetkileri kullanması, Sayın Cumhurbaşkanımızın "Bu işin sahibisin veya yüklenicisisin." anlamında bir ayrımı doğrusu bana göre çok gereksiz kılıyor. Anayasa Sayın Cumhurbaşkanımızın görevlerini belirlemiş, buna göre Sayın Cumhurbaşkanımız görevini ifa ediyor, Meclis de Anayasa'nın kendine verdiği hakları ve görevleri kullanıyor. Bugün de aslında burada, bu düzeyli, bu seviyeli tartışmayı yapıyor olmamız bunun bir göstergesi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Sayın Başkanım, müsaade ederseniz toparlayayım.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, sataşmada ek süre vermiyoruz ama.

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Sayın Başkanım, bir dakika, bir iki konu daha var çünkü.

BAŞKAN – Selam verin, bitirelim.

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Bir iki konuyu bir dakikada şey yapayım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, ben Sayın Erozan'ı takdir ederim, iyi yetişmiş bir diplomatımızdır. Bu noktada konuşmaya başladığı zaman, istifade etmeyi de arzu ettiğim için dinlemeye çalışırım ama yani "Öğlene kadar şu kadar zam gelecek." "Bugün gidin depoyu doldurun." gibi ifadelerin bugün için -yani bugün için- Meclis kürsüsünden ifade edilmesini çok doğru bulmadığımı ve bunu da Sayın Erozan'ın ismini ifade etmeden söyledim. Yani mümkün olduğu kadar nezaket içerisinde, günün bugün olmadığını...

Bir başka konu "Muhalefet konuşmasın." demiyoruz, aksine muhalefetin konuşması aslında iktidar için bir nimettir, bu noktada hiçbir tereddüt taşımıyoruz. Ama değerli arkadaşlar, şunu da bilin, ya, mesela buğday konusunda şunu net söyleyeyim: Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin kendine yeten buğdayı var ama Türkiye'de buğdayda kalite sorunu olduğu için ithal ediyoruz, ihraç ediyoruz. Türkiye, bugün bir buğday kriziyle yakın zamanda karşı karşıya gelmeyecek, bu net ama biraz ekmek kalitemiz düşebilir, bu noktada...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu yıl düşük Sayın Bakan. 17 milyon ton üretimimiz var, 21 milyon ton yerine.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bakan.

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Sayın Başkan, son bir defa insafınıza ve bu noktadaki şeyinize sığınarak...

BAŞKAN – Estağfurullah. Ben...

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Son bir...

BAŞKAN – Buyurun, buyurun efendim.

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın Türkiye'nin -evet, bazen kurak geçer; 1 milyon, 2 milyon ton açığımız olabilir ama- genelde yıllık 21 milyon ton buğday üretimi vardır ve 21 milyon ton da ihtiyacı vardır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu yıl 17 milyon 700 bin, Bakanlık açıklaması.

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Bu noktada, bizim kalite sorunumuz olduğu için kaliteli buğdayı alırsız, paçal yaparsız. Dünyanın en büyük un ihracatçılarından biridir Türkiye, bunu görmezden gelmemek lazım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İthal ettiği için...

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Evet, ikisinden de vazgeçmeyiz, doğru; son derece güzel bir ifade. Neden? Çünkü hem Rusya bizim çok önemli bir ortağımız, ticaret ortağımız hem komşumuz hem de Ukrayna çok önemli bir ortağımız ve komşumuz zaten bunun için Türkiye'nin rolü çok önemli ve çok kritik yani Amerika'dan daha önemli Türkiye'nin rolü, niye? Amerika 5 bin, 10 bin kilometre ötede. Onun için ikisinden de vazgeçmeyeceğiz, ikisinin arasını bulmak için elimizden gelen tüm gayreti göstereceğiz. Bu sorunun barışçıl yollardan çözülmesi için "İkisinden de vazgeçmeyeceğiz." ifadesi bana göre doğru ve yerinde bir ifadedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Teşekkür ederim Sayın Başkanım, anlayışınız için de ayrıca teşekkür ederim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Beştaş bir tur sabretti ama ikinci tura sabrı var mı bilmiyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sataşmadan söz talebim baki kalmak kaydıyla buyurun efendim.

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

33.- Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Gülistan Doku'nun ailesinin Adalet Bakanıyla görüşmesinin sağlanması ve fiilî gözaltının bitirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Doğrusu bugün savaş dışında hiçbir şey konuşmadık, direndim şu ana kadar fakat dün burada çokça tartıştığımız Gülistan Doku meselesinde yine bir gelişme var. Umarım, Sayın Akbaşıoğlu, çok uzatmadan ikimiz bu meseleyi çözeriz.

Dünkü tartışmalardan sonra İçişleri Bakanı asla kabul edemeyeceğimiz bir dilde cevap verdi, onu buraya bırakıyorum. Yine, başka başka açıklamalar yapıldı, sanki gözaltı yokmuş da biz burada söylemişiz gibi. Biz sabah da görüştük telefonda onu açmayacağım. Şu anda Gülistan Doku'nun anne ve babası Atatürk Bulvarı'nda etrafı Çevik Kuvvet tarafından sarılmış, Aygül Doku da hastaneye kaldırılmış. Sebep şu: Sabah beni aradılar, dediler ki: "Biz Adalet Bakanıyla görüşüp gitmek istiyoruz, Ankara'ya gelmemizin temel amaçlarından biri -amacı zaten- adil bir yargı istiyoruz ve kızımızı ölü ya da diri -yani bunu söylerken gerçekten her seferinde canım yanıyor- bulmak istiyoruz."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ortada Gülistan yok, ortada cenaze yok, ortada bir tutuklu yok, ortada adil bir yargılama yok ve arama çalışmaları bitmiş. İçişleri Bakanı uzun uzun ne kadar iş yaptıklarını anlatmış. Ya, biz onlara "İş yapmadınız." da demiyoruz "Niye bulmadınız, niye bulamadınız?" diyoruz, bunun yanıtı yok. "Gözaltı var." dedik, "Yok." dediler; hadi, onu buraya bırakayım. Sabah Aygül Doku'yla konuştum, hastaneden çıktıktan sonra polisler demiş ki: "Aslında biz sizi gözaltına almadık, sizi koruduk." Artık gözaltının izahı da korumak oldu. Şimdi bir demokratik hak... Bir anne baba, gözü yaşlı bir anne baba Bakanlığın önüne gitmek istiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sabah sekizde görüştüm kızıyla -telefon kayıtlarım da var, sekiz-dokuz arasındı- otelden çıkmalarına izin verilmemiş; bu saate kadar, bir saat öncesine kadar. "Eğer başka yere gidiyorsanız gidin ama Adalet Bakanlığının oraya size izin vermeyiz." E, zaten fiilî bir gözaltı var; e, şimdi de anne baba kuşatılmış. Biz vekillerimizi belki birazdan göndereceğiz, buna gerek kalmadan... Diyorlar ki: "İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanıyla görüşmüşler." Onlar Adalet Bakanıyla görüşmek istiyorlar; daha önce Cumhurbaşkanıyla, İçişleri Bakanıyla görüşmüşler, bunu da sordum çünkü dün burada izah edildi ama "Adalet Bakanıyla görüşemedik." dediler. Bu meseleyi tartışmadan olayı anlatıyorum, lütfen bu görüşme ya yapılsın ya bu fiilî gözaltı bitirilsin ve gazetecilerin bile oraya yaklaşmasına izin verilmiyor. Yani böyle bir meselenin bu kadar vahamet durumuna gelmesini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – ...artık kamuoyunun takdirine bırakıyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Altay...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Biraz önce konuşan Sayın Işık, kendisinden önce yaptığım konuşmada Anayasa'nın 87'nci maddesiyle ilgili yaptığım değerlendirmeyi farklı bir şekilde Genel Kurula atfetmek suretiyle 69'a göre söz hakkı doğurmuştur

efendim.

BAŞKAN – Bir yorumdu o ama buyurunuz efendim.
ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ama farklı atfetti efendim.
BAŞKAN – Buyurunuz efendim. (CHP sıralarından alkışlar)
VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Kocaeli Milletvekili Fikri Işık'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Tabii, Anayasa ve hukuk yoruma açıktır. Anayasa 87'nci madde Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevlerini tanımlamıştır, ben buna dikkat çektim. Sayın Işık "Egemenlik kayıtsız şartsız Erdoğan'ındır." diyorsa ben onu bilmem ama ben egemenliği kayıtsız şartsız milletin ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin elinde biliyorum.

Bir de şunu söyleyeceğim: Cumhuriyet Halk Partisinin 2019'da bir yayını var, bu kitapçık olarak dağıtıldı, Suriye Krizinin Gölgesinde Türkiye-Rusya İlişkileri. Bunu hakikaten bütün AK PARTİ yönetiminin, en azından sarayın kurmaylarının... 2019'da Cumhuriyet Halk Partisinin Türkiye-Rusya ilişkilerinde Türkiye'ye yönelik olası ekonomik, kültürel, siyasi bütün riskleri ortaya çok net bir dille koyduğu çok başarılı bir değerlendirmedir. Hükümet, devleti sevk ve idare edenler ve Dışişleri Bakanlığı bürokratları zaman zaman muhalefetin ne söylediğine biraz kulak verseler bugün bu krizle ilgili Türkiye'nin belki elinin daha rahat, kozlarının daha güçlü olacağı kanaatimi de bu vesileyle paylaşmak istiyorum. Gene de ben, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Merkezinin bu Türkiye-Rusya ilişkileriyle ilgili 2019 yayınına hepinize şiddetle ve kuvvetle tavsiye ediyorum.

Çok teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

FİKRİ IŞIK (Kocaeli) – Sayın Başkan, bir dakika, sadece kayıtlara geçmesi için söylüyorum: Gerek Fikri Işık olarak gerek bir AK PARTİ Milletvekili olarak "Hâkimiyet kayıtsız şartsız millettir." düsturuna yürekten inanıyoruz. Kayıtlara geçmesini istirham ediyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok güzel, çok teşekkürler.

BAŞKAN – Tamamdır.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, hem Sayın Altay hem Sayın Beştaş bizzat isimle hitap ederek bana bazı sataşmalarda bulundu.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sataşmadım ya.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ben sataşmadım. Umarım bu tartışmayı uzatmayız dedim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hem "Polemik yapmayalım." diyorsun hem polemik yapıyorsun ya hem "Millî dava var burada." diyorsun ya!

NİHAT YEŞİL (Ankara) – Adamin işi savaşmak.

3.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın 292 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması, Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

Öncelikli olarak belirtmek isterim ki -dün de burada konuştuk- üniversite öğrencisi Gülistan Doku'nun anne-baba ve kardeşinin gözaltına alındığı iddiası tamamen gerçek dışıdır ve uydurmadır.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Niye hastaneye götürmüşler?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Şu anda da zaten yapılan ifadeler gözaltında olmadığının da bir delilidir. Bu konu polemik konusu olmamalıdır. Sonuç itibarıyla devletimiz bu konuyla ilgili idari, adli her türlü konuyu hassasiyetle başından beri takip etmektedir. Bunu farklı noktalara çekmek olayı başka amaçlara alet etmek olarak neticelendirir; bunu açık yüreklilikle ifade ediyorum.

İkinci olarak, Sayın Cumhurbaşkanımızın Ukrayna ve Rusya'yla ilgili açıklamalarında -başından bugüne kadar- en ufak bir çelişkili açıklama yoktur; hep birbirini bütünleyen, açılımlayan, destekleyen açıklamalar söz konusudur, bu konuda itidalli davranma çağrısı söz konusudur, arabuluculuk göreviyle bu komşularımızın arasını düzeltmeye dönük barışçıl, "proaktif" bir yaklaşım söz konusudur. Bu manada, farklı değerlendirmelere katılma imkânımız mümkün değildir.

Aynı zamanda Anayasa yasama, yürütme ve yargı organlarıyla ilgili net, sarıh bir düzenlemeyi havidir. Yasama, kendi görev alanında görevlerini ifa edecektir; o da yasama faaliyeti ve denetleme faaliyetidir. Doğrudan millet tarafından seçilen yürütme organı olarak Cumhurbaşkanı da milletin verdiği görevi hakkıyla ifa edecektir ve zaten de ifa etmektedir. Bunu bilgilerinizi sunuyor; hepinizi hürmetle, muhabbetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ağzına sağlık.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, beni olayı farklı noktalara çekmekle, suistimal etmekle suçladı; öyle bir şey demedim.

BAŞKAN – Buyurunuz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bak, cevap bile vermiyorum, görüyorsun, polemik yapmıyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Çünkü ben sadece Anayasa'yı söyledim, sataşma yapmadım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben de Anayasa'yı söyledim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ben hiç sataşmamıştım; bir de umarım uzamaz dedim, siz sataştınız.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sizin niyetiniz uzatmak.

4.- Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

(Hatibin cep telefonundan bir görüntü kaydı gösterilmesi)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Yani siz kendiniz ifade ederseniz ne söyleyeceğinizi... Böyle bir usul yok

yani siz kendiniz ifade edin, anlaşılmıyor zaten şu anda.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Şu anda bir görüntü var; Aygül Doku, etrafında polis çemberi ve bu olaydan sonra bayılmış. Siz, ısrarla ve inatla -tıpkı Soylu gibi- bizim suistimal ettiğimizi, hatta dün hatibiniz istismar ettiğimizi söylediniz. Burada istismar eden de suistimal eden de olayı çözemeyen de çözmeyen de sizsiniz. Biz iktidar olsak bunları bize söylemeniz sorumluluğumuzu kabul ederdik. Biz size diyoruz ki -tekrar söylemeyeceğim demin kürsüden söylediklerimizi- şu anda fiili olarak anne-baba ablukada, lütfen onları çıkarın, gitmek istedikleri yere gitsinler, özgürlüklerini kısıtlamayın. “Gözaltı” demek illa “Emniyete götürmek” demek değildir, sağlık kontrolüne götürmek de fiilî bir gözaltının başlangıcıdır. Durup dururken Adalet Bakanlığı önündeki insanlar neden ambulansla Sağlık Bakanlığı Sincan Fatih Hastanesine götürülür? Unutmadım.

Onu da geçtim, dün geçti, bugün için bu sorunun çözümünü istiyoruz ve siz istediğiniz kadar “Gereğini yaptık.” deyin hiçbir netice yok. Gülistan Doku hâlâ yok, hâlâ anne-babası ağlıyor, hâlâ cenazesi yok ve dün Süleyman Soylu yaptığı açıklamada “İşlerine gelen ölüm.” demişler. İçişleri Bakanına soruyorum: Öldüğünü nereden biliyor? Nereden biliyor da açıklamıyor?

BAŞKAN – Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.29

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.45

BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ
KÂTİP ÜYELER: Rümeyza KADAK (İstanbul), Necati TİĞLİ (Giresun)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 58’inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

VI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İş Birliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2756) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 292) (Devam)

BAŞKAN – 292 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Şanlıurfa Milletvekili Sayın Mehmet Kasım Gülpınar.

Buyurun Sayın Gülpınar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET KASIM GÜLPINAR (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; tahminim odur ki herhâlde dünya tarihi açısından ve bizleri de çok yakından ilgilendiren çok önemli bir sürecin başlangıcındayız. Umarım ki çok fazla, tarihe çok derin etkiler bırakabilecek bir süreçten geçmeyiz ve bu kriz bir an evvel neticelenir.

Aslında bakarsanız, Şubat 2014’de, Yanukoviç’in iktidardan devrilmesinden sonra bölgede Kırım’ın ilhakı ve arkasından da Donetsk ve Lugansk bölgelerinin bağımsız cumhuriyet olarak ilan edilip Rusya tarafından barış gücü altında Rusya’nın oraya girmesinden sonra bugün yepyeni bir evreye geçilmiş oldu. Tabii, o süreçte hepimiz çok yakından takip ettik, yaklaşık sekiz senedir askıda olan bir süreçten bahsediyoruz, Tabii, bugün geldiğimiz noktada uluslararası toplumun bütün tepkilerine rağmen, bütün itirazlarına, bütün uyarılarına ve ikazlarına rağmen maalesef dünyanın da çok çeşitli sınamalardan geçtiği bir dönemde, çok çeşitli sıkıntılarla, risklerle karşı karşıya kaldığımız, özellikle Covid-19 sürecinden sonra çok farklı bir dönemle karşı karşıya kaldığımız bir süreçte, ekonomik açıdan, siyasi açıdan bütün bu sıkıntıların yaşandığı bir dönemde yeni bir olumsuz katkı yapması çok muhtemel olan bir vakayla karşı karşıya olmamız da aslında bizi ciddi manada endişelendiriyor. Özellikle Türkiye olarak bizi çok yakından ilgilendirdiği için -ilaveten tabii ki bizi yakından endişelendiriyor ama- bu konuyu da bence özellikle vurgulamak lazım. Tabii, ayrılıkçıların aslında bir bağımsızlık peşinde olmadığını, bunu, biraz önce bazı konuşmacı arkadaşlarımız, belki onlar da kendilerince bir çözüm üretme açısından vurgulamış olabilirler ama onların, ayrılıkçıların bir bağımsızlık peşinde olmadığını çok net bir şekilde bu süreçte gördük; onların derdi tamamen ve... Demografik açıdan baktığınızda, orada, hakikaten, ciddi manada bir referandum yapılsa hiçbir şekilde referandumla... Çünkü azınlık olarak zaten orada Rus vatandaşları var, bir azınlığın orada referandumda başarılı olup bağımsızlık peşinde koşması ve bunu elde etmesi mümkün değil, zaten mantık olarak da mümkün değil. Onların temel derdi, Rusya’nın da zaten orada bu işi domine etmesiyle diyelim, bağımsız 2 tane sözde cumhuriyet oluşturup aslında onların direkt Rusya’ya dâhil olması projesinden ibaret bütün mesele.

Tabii, olayın sadece Donbas ve Kırım’la sınırlı kalmayacağını, bunun aksi yönünde bütün açıklamalara rağmen, işte, “İşgal etmeyeceğiz. Biz Ukrayna’nın bütününü ilgilenmiyoruz, sadece bunlarla... Buraları tanıyoruz.” gibi bir açıklamanın vaki olmasına rağmen bugün işte çok net bir şekilde gördük ki bütün Ukrayna’yı kapsayacak şekilde, maalesef, işgal olarak nitelendirilebilecek bir durumla karşı karşıyayız.

Tabii, bunun, savaşın sebeplerinden biri olarak gösterilen Ukrayna’nın potansiyel NATO üyeliği -biraz önce Değerli Milletvekilimiz, Bakanımız Sayın Fikri Işık’ın da ifade ettiği gibi ve burada diğer konuşmacıların da söylediği gibi- aslında meselenin sadece çok önemsiz bir kısmı bence yani. Burada çok cüzi bir önem arz ediyor NATO üyeliği konusu. Esasında, hepimizin malumu, tabii, Rusya’nın Ukrayna’yı kendi yörüngesi altında tutma isteği veya en azından, Ukrayna’nın tarafsız olarak kalması dâhilinde herhangi bir ittifaka katılmayacağını garanti edilmesi talebi ağır basmakta. Tabii, geçmişte de Rusya’nın bu tür hareketleri oldu, bunu bu coğrafyada yaşayan insanlar olarak, değerli milletvekilleri olarak sizler de mutlaka çok yakından takip etmişsinizdir. En basiti, mesela, Azerbaycan meselesinde, geçmişte Karabağ’ın işgali konusunda Rusya’nın buna sessiz kalması ve âdeta teşvik edercesine Ermenistan’ın yanında yer alması, arkasından Gürcistan’ın Güney Osetya Bölgesi’nin Rusya tarafından yine işgal edilmesi. Tabii, burada, hedef devlet başkanları nezdinde de bunu değerlendirmek lazım. Orada daha çok Rusya yanlısı olmayan, Batı’ya müzahir devlet başkanlarının hedef alındığı yönünde de çok ciddi argümanlar var ki bunlar su götürmez gerçekler.

Tabii, onun akabinde Moldova konusu var. Biliyorsunuz, Moldova’nın Transnistria Bölgesi... Avrupa Birliğine Moldova üye olmasın, NATO’ya üye olmasın diye oradaki ayrılıkçıları da el altından yine Rusya’nın destekleyip Transnistria Bölgesi’nde hâkimiyet kurma çabaları, aslında Rusya’nın burada, Ukrayna’da yapmak istediğinin ayak sesleriydi. Çünkü Ukrayna’da da biliyorsunuz Batı yanlısı iktidarlar, daha çok Rusya’dan uzaklaşmaya çalışan ve NATO’nun da desteğiyle, Avrupa Birliği’nin de desteğiyle Avrupa Birliğine üye olmak isteyen veya daha çok NATO’ya üye olmak isteyen bir Ukrayna, tabii ki Rusya’nın burada ciddi bir rahatsızlığına sebep oldu.

Şimdi, geçmişte de dediğim gibi Rusya’nın bu tip eylemleri olduğu için aslında Rusya’nın tekrar -biraz önce Sayın Çeviköz bahsetti veya Sayın Erozan bahsetti galiba- burada bir Çarlık Rusyası canlandırma meselesinden bahsedildi ama tabii,

Çarlık Rusyası veya Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin tekrar canlandırılıyor olması gibi komplo teorilerine bugün âdeta yağ sürüldüğüne Rusya maalesef böyle bir eylemde bulundu.

Tabii, bunun başka parametreleri de var, bunu da aslında vurgulamak lazım. Yani mesele sadece NATO üyeliği veya Avrupa Birliği üyeliği... Avrupa'ya müzahir, Batı'ya müzahir bir Ukrayna üzerinden meseleye bakmamak lazım. Tabii, ulusal kimlik tartışmalarını da burada göz ardı etmemek lazım. Bu Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, tabii, soğuk savaş sonrası düzenin Rusya'nın aleyhine işlediğini ve Rusya'nın aleyhine bir sistem kurulduğunu düşünen bir iktidar anlayışının, bir yönetim anlayışının da burada, Ukrayna meselesinde çok ciddi bir payı olduğunu mutlaka değerlendirmek lazım.

Burada, tabii, din faktörü var, biraz önce konuşmacılardan birisi bundan da bahsetti yanlış hatırlıyorsam. Tabii, Ukrayna Ortodoks Kilisesi, biliyorsunuz, Fener Rum Patrikhanesi'nden bağımsız bir statü olarak aslında Ortodoks âleminde son yıllarda yaşanan en önemli bölünmelerden birine imza attı.

Tabii, Rusya, Ukrayna ve Belarus... Aslında, biraz önce "2'si de bize çok yakın, 2'sinden de vazgeçemeyiz." gibi tabirler kullanıldı ama parantez içinde aslında Belarus'u da değerlendirmek lazım, aslında 3'ü de bize çok yakın. Belki de hem Belarus hem Rusya hem de Ukrayna'yla ilişkileri sağlam tutan, 3'üne de çok yakın olan yegâne ülkelerden biri Türkiye'dir.

Tabii, Rusya, Ukrayna ve Belarus'un tek millet olduğu inancı hâkim. Bakın, bu çok önemli bir parametre. Putin'in 2021 yılında yazdığı bir makaleyi göz önüne alırsak, "Rusların ve Ukraynalıların Tarihî Birliği" başlıklı bir makale bu ve burada "büyük Ruslar, küçük Ruslar ve Beyaz Ruslar" diye bir kavram var, bizzat Sayın Putin'in ağzından ifade edilmiş. Tabii, burada küçük Ruslar kim? Küçük Ruslar Ukraynalılar. Ukraynalılar kesinlikle bir kere "küçük Ruslar" kavramını kabul etmiyorlar ve Rusya'nın jeopolitik bir felaket sonucu üç parçaya bölünmüş bir ulus olduğuna inanan bir yönetim anlayışı var. Bu da aslında Ukrayna'nın bugün karşı karşıya olduğu durumla ilgili, çok yakından bağlantılı bir konu. Tabii, Ukrayna'nın Rusya'nın yörüngesinden çıkmasına bu şartlarda müsaade etmesi bu parametrelerden dolayı çok mümkün görünmüyor.

Tabii, ilk Rus devletinin ve Rus-Ortodoks kimliğinin çıkış noktasının Kiev olarak görülmesi de çok önemli bir konu. Biraz önce dil konusunda iki değerli diplomatımız hem Sayın Çeviköz hem Sayın Erozan "Lugansk" mı, "Luhansk" mı... Bu konuda aslında bir bilgilenmiş olduk biz de Genel Kurul olarak; teşekkür ediyorum ben çünkü bu telaffuz konularına önem veren bir milletvekili olarak. Evet, anladık ki "Lugansk" bu işin Rusçası, "Luhansk" Ukraynacası.

Bakın, bu tartışma olunca aklıma geldi, Kiev konusu da aynı. Şimdi, aslında, bizim yaygın olarak Türkiye'de kullandığımız "Kiev" meselesi... "Kiev" Rusça ama "Kiyiv" aslında Ukraynaca. Mademki Kiev'i biz Ukraynaca kullanmıyoruz, Rusça kullanıyoruz; "Luhansk"ı da bence denge olsun diye o şekilde kullanalım diyorum.

Tabii, işte, bu Kiev'in, o bahsettiğim Kiev'in Ortodoksluğun ve Rus-Ortodoks kimliğinin çıkış noktası olarak görülmesi işi daha da çıkmaza sokuyor. Tabii, Türkiye açısından çok önem arz ediyor. Biraz önce bahsedildi. Biz bu endişelerin hepsinin farkındayız; ekonomik anlamda, işte enerji bağımlılığı olsun, bizim Rus turist açısından ekonomik anlamda... İşte, buğday ithalatından bahsedildi. Sadece bir konuda -Sayın Katircioğlu Hocam, ben yanlış mı anladım bilmiyorum- "Buğdayın yüzde 85'i Rusya'dan ithal ediliyor." gibi bir şey mi yoksa ithal edilen buğdayın yüzde 85'i mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Öyle, öyle.

MEHMET KASIM GÜLPINAR (Devamla) – Öyle mi kastettik ama orada da bir tashih lazım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ukrayna'yla beraber.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MEHMET KASIM GÜLPINAR (Devamla) – Fethi Bey müdahale ediyor, kendisi bu konuyla ilgili.

Evet, doğrudur, geçen sene 17 milyon 700 bin ton üretimimiz var. Aslında bize lazım olan 18 ile 20 milyon ton arası bir üretim ve bunun yüzde 66'sı geçen sene -7,5 milyon ton, ithalatımızın yüzde 66'sı- Rusya'dan, yüzde 18'i Ukrayna'dan ama geçen senenin tabii ki ekstrem bir durumu var biliyorsunuz, Türkiye'de yaşanan çok ciddi bir kuraklık söz konusuydu ama inşallah bu sene o durumla karşı karşıya kalmayız.

Ve enerji konusu... Bakın, bu, bizi ilgilendirdiği kadar Batı'yı da ilgilendiriyor. Dün Medvedev'in bir açıklaması vardı, belki yakından takip etmişsinizdir: "Avrupalı artık aylık 2 bin euro doğal gaz faturasına hazır olsun." diyor. Bakın, üstü kapalı bir tehdit aslında bu, çok ciddi bir açıklama yani Avrupa'yı da kıskırtacak, oradaki sosyal dinamikleri, oradaki dengeyi de bozabilecek bir durum söz konusu aslında. Bir Avrupalı bugün -hepimiz biliyoruz, tanıdıklarımız var- aylık 2 bin euro bir enerji faturası öderse bu hakikaten Avrupa için de kaldırılamayacak bir durum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET KASIM GÜLPINAR (Devamla) – Yani bu endişeleri bizim taşıdığımız kadar eminim Avrupa da Batı da taşıyordur; bu konuda gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Bana ayrılan sürenin sonuna geldim. Beni sabırla dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Gülpınar.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – 3'üncü madde üzerinde söz isteyen Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Yunus Emre.

Buyurunuz Sayın Emre. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA YUNUS EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tabii, tarihî bir dönemden geçiyoruz, hem bölgemiz için hem dünya için çok önemli gelişmelerin yaşandığı bir evredeyiz ve gerçekten çok endişeliyiz değerli arkadaşlarım; ülkemiz için endişeliyiz, dünya için endişeliyiz ama ülkemiz için bizi endişeli kılan özel bir durum var, bunun altını çizmek istiyorum çünkü Türkiye'de çok kötü bir yönetim var, Türkiye'nin dış politikası öteden beri büyük bir savrulmanın içerisinde. Böylesine kötü bir yönetim Türkiye'de varken, dış politikada kurumsal işleyiş tamamen çöktürülmüşken ülkemizin böyle bir kriz ortamının içinde bulunuyor olması bizi topyekûn çok büyük bir endişeye sevk ediyor.

Niye "Türkiye'de çok kötü bir yönetim var." diyorum; böylesine büyük bir kriz ortamı için, Türkiye için daha fazla niye endişe duyuyorum, birkaç gerekçeyle açıklamak istiyorum: Bakın, biz bugün Ukrayna krizini konuşuyoruz, Ukrayna savaşını konuşuyoruz. Değerli arkadaşlarım, nasıl konuşuyoruz? Ya, şu ekranda "KKTC ile İmzalanan Kültürel İş Birliği Anlaşması" yazıyor değerli arkadaşlar. Mecliste, burada, lütfedip, iktidar partisi buraya Cumhurbaşkanını ya da ilgili bakanları getirip bir genel görüşme açmıyor. Meclisten her türlü bilgi saklanıyor, Meclise hiçbir bilgi verilmiyor. Benden önce konuşan değerli AK PARTİ'li arkadaşım da Ukrayna üzerine konuştu. Nasıl bir madde üzerine konuştu? KKTC'yle ilgili anlaşmanın 2'nci maddesi üzerine

konuştu; böyle bir ortamdayız, Türkiye'deki demokrasinin düzeyi budur. (CHP sıralarından alkışlar) Milletvekilleri Türkiye'nin meseleleri hakkında konuşamamaktadır, ilk olarak bunu belirtmek istiyorum.

İkincisi: Değerli arkadaşlarım, vatandaşlarımızın güvenliği bakımından, 20 binden fazla vatandaşımızın güvenliği bakımından çok sorunlu bir durum var; tedbir alınması gerekiyor. Türkiye'de demokratik bir yönetim olsa, Türkiye'de güçlü bir devlet olsa bu tedbirler alınırdı. Bu tedbirleri burada söyleyenler iktidar tarafından hedef hâline getiriliyor. Sorunlar hedefte değil, söyleyenler hedef hâlinde; böyle bir iktidar manzarası var.

Diplomatlarımızın güvenliği çok önemli bir mesele. Ne tedbir aldınız Allah aşkına? Ya, şu Meclise getirin ilgili görevliyi; Dışişleri Bakanı mı olacak, Millî Savunma Bakanı mı olacak... Diplomatlarımızın can güvenliği, orada bulunan devlet görevlilerimizin güvenliği hakkında ne yaptınız? Ya, ben ABD'nin, ABD devletinin kendi diplomatlarıyla ilgili ne yaptığını biliyorum, vatandaş olduğum Türkiye Cumhuriyeti'nin ne yaptığını bilmiyorum. Ya, yazıklar olsun ya! Şu Meclise bunun bilgisini niye vermiyorsunuz kardeşim? (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, Karadeniz'in güvenliği ne olacak? Bakın, biz NATO üyesi olarak, bu bölgede bulunan, en önemli askerî güce sahip ülke konumundayız; NATO'nun 2'nci gücüyüz. Karadeniz, bugün, bütün dünyanın dikkat kesildiği bir alan. Karadeniz'de deniz savaşları olabilir, Karadeniz'de çok kapsamlı çarpışmalar olabilir; bu konularda, Türkiye'yi savaştan korumak için hangi adımları atıyorsunuz? Türkiye'nin barışını, güvenliğini sağlamak için ne yapıyorsunuz? Bunu kimse bilmiyor arkadaşlar ve bana sorarsanız, acı tarafı, şunu da söyleyeyim, siz de bilmiyorsunuz, siz de bilmiyorsunuz.

Değerli arkadaşlarım, sadece Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu güvenlik sorunu Karadeniz'le mi sınırlı Allah aşkına? Ya, Suriye'de bizim komşumuz oluverdi Rusya. 2012 yılında son Rus askeri Azerbaycan'dan ayrılmıştı, şimdi karşı karşıya olduğumuz durumda tekrar Rusya, Azerbaycan'da askerî varlık içerisinde ve bunun yanında Ermenistan'daki askerî konumunu da daha da tahkim etmiş vaziyette. Allah aşkına bir düşünün ya, 2008'de Gürcistan, arkasından Kırım, arkasından Suriye, arkasından Azerbaycan'da daha geçtiğimiz yıl yaşanan hadiseler. Bu hangi ülkenin etrafında oluyor arkadaşlar? En son Ukrayna'nın üç cepheden birden, hem denizden hem doğudan hem kuzeyden saldırı altında olduğu ortamda, bu bahsettiğim gelişmeler Allah aşkına hangi ülkenin etrafında oluyor? Ve siz bununla ilgili şu Meclise bilgi vermek yerine bize deneyimli diplomatların dil konusundaki hassasiyetlerinin ne kadar mühim olduğunu anlatıyorsunuz. Ya, gerçekten ben bunu anlayamıyorum.

Değerli arkadaşlarım, bir önemli bahis de yaptırımlar konusu. Yaptırımlar ne ölçüde Rusya'yı durdurabilecek, bu ayrı bir konu ama bu yaptırımlar karşısında sizin tutumunuz ne olacak, ya ne olacak? Bunu biz bilmiyoruz ve tekrar ifade etmek istiyorum, siz de bilmiyorsunuz.

Değerli arkadaşlarım, tekrar ifade ediyorum, Türkiye'de gerçekten demokratik, hesap veren bir devlet anlayışı olsa, güçlü bir yönetim olsa işler böyle olmaz. Örneğin, Türkiye'nin enerji bağımlılığı... Benden önce Sayın Engin Altay da ifade etti. Bakın, bizim 2019'da "Türkiye-Rusya ilişkileri" başlıklı partimizin önemli bir raporu var. Biz burada da ortaya koyduk, başka yayınlarda da ortaya koyduk. "Türkiye, Rusya'yla enerji bağımlılığı bakımından çok sorunlu bir durumdadır." dedik. Sizin kimi sözcüleriniz de bunu kabul ettiler ayrıca, dediler ki: "Bunu değiştirmek adına yenilenebilir enerji yatırımları yapıyoruz, Türkiye'nin Rusya'ya bağımlılığını azaltmaya çalışıyoruz." Ya, Allah akıl fikir versin! Bunu yapıyorsanız nükleer santral anlaşmasını niye Rusya'yla yapıyorsunuz kardeşim? Yani mesele Türkiye'nin enerji bağımlılığını Rusya'ya karşı azaltmaksa eğer, bunun yolu Rusya'ya Türkiye'de bir enerji santrali, nükleer enerji santrali yaptırmak mıdır? Yani, tekrar ifade ediyorum, bakın, Türkiye'de gerçekten demokratik, hesap veren bir yönetim olsa, güçlü bir devlet anlayışı olsa -ne yazık ki çok tahrip ettiniz- bunlar olmaz arkadaşlar.

Değerli arkadaşlarım, sayın milletvekilleri; turizm konusu... Ya, son kur krizini Sayın Cumhurbaşkanının ekonomisi ilmine önemli katkıları sonucu ülkemiz çok ağır biçimde yaşadı ve Türkiye'nin önüne koyabildiğiniz yegâne ümit, yaz aylarında gelecek turistlerin, efendim, dövizleriyle Türkiye'deki bu kur krizi ortamının hafifleyeceğiydi. Şimdi, ben çok merak ediyorum: Turizm gelirlerinin azalması ihtimali karşısında -ki Türkiye için çok önemli 2 ülke Rusya ve Ukrayna- hangi tedbiri aldınız ya, çok merak ediyorum; Allah aşkına, biriniz çıkın, şurada bir anlatın bakalım.

Sayın milletvekilleri, bakın, Türkiye'nin şu dönemde en büyük sorunu hayat pahalılığı, değil mi? Türkiye'deki hayat pahalılığının en önemli kaynakları nedir? Nedir en önemli kaynakları Türkiye'deki hayat pahalılığının? Enerji konusunda Türkiye'nin dışarıya bağlı olmasıdır; artan döviz kurları nedeniyle enerji fiyatlarının artması, faturaların artmasıdır. Türkiye'deki hayat pahalılığının en önemli kaynaklarından biri budur. İkincisi de tarımdaki fiyatların, gıda fiyatlarının artmasıdır ki benden önce birçok hatip de söyledi, Ukrayna ve Rusya'yla ilgili durum gıda fiyatlarıyla doğrudan ilgili. Ya, bu kadar açık bir durum varken, Türkiye'de hayat pahalılığının en önemli sebepleri enerji ve gıdalla ilgiliyken ve yine, bu kriz ortamında Türkiye bundan en fazla etkilenen ülke, ya Allah aşkına, hangi hazırlığı yaptınız, hangi önlemi aldınız; bir çıkın, anlatın bakalım bize burada.

Sayın milletvekilleri, değerli arkadaşlarım; ayrıca hatırlatmam gerekiyor, Ukrayna'yla savunma sanayisi alanında çok ciddi yeni iş birlikleri gündemdedi, değil mi? Türkiye açısından da biz, Türkiye'nin savunma sanayisinde gelişme göstermesinden memnun olan insanlar olarak, bir partinin üyeleri olarak bunu destekliyoruz ama şimdi, Ukrayna'daki yeni durum karşısında Türkiye'nin savunma sanayisi hangi zorluklarla karşı karşıya kalacak? Bununla ilgili ne önlem aldınız, Allah aşkına ya, biriniz çıkın, şurada anlatın; bize hatıralarınızı anlatmayın, geleceğini anlatın Türkiye'nin. Savunma sanayisi alanında Ukrayna'yla çok ciddi iş birlikleri gündemdedi. Bunlar ne olacak? Bunlarla ilgili hangi tedbirleri aldınız? Başınızı öne eğmeyin, bu sorulara yanıt verin arkadaşlar; çıkın şu kürsüye, bu sorulara yanıt verin.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ne münasebet! Başımızı niye öne eğelim? Sanki savaşı biz çıkarmışız!

YUNUS EMRE (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, ayrıca bu çatışmanın en önemli riski de çatışmanın tırmanma potansiyeli; dikkatinizi çekmek istiyorum. Bakın, başladığı noktada değiliz, 21'i gecesini Putin'in açıklamalarının olduğu noktada değiliz, gerilim tırmanıyor, daha farklı aşamalara da geçebilir. Bu Meclise anlatmanız gerekmez mi bu tırmanma ihtimali karşısında hangi önlemleri aldığınızı? Niye bunları bize anlatıyorsunuz arkadaşlar? Biz niye sizin masallarınızı burada dinlemek durumundayız?

Değerli arkadaşlarım, son olarak bir konuyu daha dikkatinize sunmak istiyorum. Türkiye geçmişte de çok ağır bunalımların, krizlerin ortasında kalmıştır, İkinci Dünya Savaşı'nın en büyük çatışmaları Türkiye'nin etrafında gerçekleşmiştir; 20'nci asrın en uzun savaşı, İran-Irak Savaşı Türkiye'nin 2 komşusu arasında olmuştur ve Türkiye o yıllarda öylesine başarılı bir denge politikası izlemiştir ki; bakın, bunun altını çizmek istiyorum, öylesine başarılı bir denge politikası izlemiştir ki 1980'li yıllarda Türkiye, İran-Irak Savaşı karşısında, Bağdat'ta, Irak'ın başkentinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YUNUS EMRE (Devamla) – Sayın Başkanım, tamamlıyorum.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

YUNUS EMRE (Devamla) – ...İran'ın menfaatlerini Türk Büyükelçiliği savunur konumdaydı; tam tersi şekilde de İran'da, İran'ın başkenti Tahran'da Irak'ın menfaatlerini Türk Büyükelçisi savunur konumdaydı.

Türkiye, geçmişte bölgesine, komşularına güven veren; barışın, huzurun teminatı konumunda olan; saygın, köklü bir devlet geleneğine sahip ülke konumundaydı. Sizin döneminizde büyük bir savrulmayla karşı karşıyayız. İşte, başlangıçta söyledim değerli arkadaşlarım; çok büyük bir krizle karşı karşıyayız ve çok endişeliyim bir baba olarak, bir yurttaş olarak, bir milletvekili olarak çok endişeliyim; endişemin de sebebi Türkiye'nin, tarihinde olmadığı kadar kötü bir yönetimin pençesinde bulunuyor olmasıdır ama ilk seçimlerde bunun sonunun geleceğini de biliyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Sayın Rıdvan Turan.

Buyurunuz Sayın Turan. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA RIDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Başkan, değerli vekiller; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hep derler ya “Savaşları zenginler çıkarır, fakaralar ölür.” diye, şimdi böyle bir savaşla yine karşı karşıyayız. Esasen, savaşları çıkaran ve bundan iktisadi ve siyasi sonuç almaya çalışanlar bir tarafta, diğer taraftaysa yarınısızlaşmış, yarın ne yapacağı, hayatta kalıp kalmayacağı belli olmayan milyonlar var.

Tabii, dünya çok savaş gördü ve bu savaşlar eninde sonunda bitiyor ama en azından 45'ten sonra dünyayı şekillendiren temel şey, İkinci Dünya Savaşı'nın dünyada yaratmış olduğu insani dramdı, iktisadi yıkımdı, sosyal açmazlardı. Şimdi, nereye varacağımızı bilmediğimiz bir çatışma süreciyle yine karşı karşıyayız.

Konuşmacıların pek çoğu şu anki meseleyi bir tarihsel projeksiyonla ele alarak Çarlık'tan Sovyetler Birliği'ne, Sovyetler Birliği'nden de “Putinizm”e bir gönderme yaptılar. Bunun kökten yanlış olduğunu ifade etmek istiyorum. Sovyetler Birliği'nin milletler meselesine bakışıyla ne Çarlık'ın bakışının arasında bir ortak nokta vardır ne de “Putinizm”in arasında bir ortak nokta vardır. Sovyetler Birliği, esasen, kurulduğu dönemde, ulusların kendi kaderini tayin hakkı temelinde ve Birliğe katılan bütün ülkelerin özgür iradesiyle bir araya gelmeleriyle oluşmuş bir birliktir. Ne var ki 1924 Lenin'in ölüm yılıdır. 1924'te Lenin'in ölümüyle birlikte adım adım bürokratik bir savruluş, ekonomist ve bürokratik bir savruluş yaşamıştır Sovyetler Birliği. Özellikle Kruşçev ve sonrasında bu bürokratik ve ekonomist yapı giderek aslında bir, ne diyelim, bir kapitalist ülkeden farklı olmayan bir biçimde, kapitalizmi yarışarak geçme amacıyla bütün sosyalizmin ideallerini terk etmiş bir biçimde, Batı'yla yarış hâlinde olmayı sosyalizmin ideallerine tercih etmiş bir biçimde 91'e geldiğinde artık Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Ve o zamandan sonra, yani “reel sosyalizm” dediğimiz sürecin tasfiyesinden sonra, “Putinizm”le beraber, evet, bir tür “Petroculuk”un yeniden başladığını söylemek, ifade etmek gerekir ve şu anda bunun siyasi sonuçlarından bir tanesini yaşıyoruz. Bakın -Putin- reel sosyalizmin dağılması yani 91'den sonraki dönemde, Rusya, hem ekonomik hem siyasi hem sosyal çok ciddi sorunlar yaşamış olmasına rağmen, şu anda “Çarizm” ya da “Petroculuk” -ne dersiniz adına- bununla birlikte başka bir düzeye ulaşmış durumda. Ben çok açık söyleyeyim, aslında bunların hepsi üç gün önce karar verilmiş şeyler falan değil, uzunca bir süredir kararı verilmiş. Bu konuda tahkimatın yapıldığı bir durumla karşı karşıyayız. Nereden biliyoruz? En azından tarımdan biliyoruz.

Bakın, arkadaşlar, 90'larda Rusya ithalatçı bir ülkediydi, her şeyi ithal eden bir ülkediydi. Değerli arkadaşlar, bu zaman dilimi içerisinde, özellikle son yedi sekiz yıllık zaman dilimi içerisinde inanılmaz bir tarım hamlesi yaptılar ve şu anda tarımda mutlak ihracatçı hâle gelen, askerî olarak kendisini tahkim eden ve yayılmacı, özellikle eski sınırlarına yani kendi hinterlandındaki ülkelere tekrar yayılma siyasetiyle nüfuz etmeye çalışan bir Rusya örneğiyle karşı karşıyayız ve Ukrayna'ya dönük olarak bu saldırgan tutumu, bu işgal politikasını asla ve asla kabul etmiyoruz. Evet, bunu ifade etmek lazım.

Nazım Hikmet'in “Memleketimden İnsan Manzaraları”nda bir şey geçiyor. Cezaevinde 2 kişi konuşuyor, biri diyor ki: “Diyorlar ki Savaş Hitler çıkarmış. Peki, Hitler'i kim çıkarmış?” Okumayan varsa okusun mutlaka, çok keyiflidir.

Eyvallah, Rusya'nın bu konudaki hatalarını, yanlışlarını ve attığı yanlış adımlardan geri çekilmesini talep ediyoruz; anladım da bu bir terör örgütü olan NATO'yu ve NATO'nun yayılmacı politikasını görmemizi engellememeli. Yani reel sosyalizmin çözülüşünden sonra şunlar yazılmadı mı arkadaşlar, Fukuyama çıkıp “Tarihin sonu gelmiştir. Artık ABD öncülüğündeki kapitalizmin bütün dünyayı domine edeceği, bizden başka şefin olmadığı bir dünya kurulacaktır.” demedi mi? Okumadınız mı onları? İşte, o zamandan bu zamana NATO, ABD'nin küresel çapta yeni sömürgeler, nüfuz alanı elde etmek için kullandığı bir mekanizmadır. Dolayısıyla, burada söylenmesi gereken esas şey şudur: Bu çatışmalı sürece son verilmelidir, bir an evvel son verilmelidir. Oradaki bütün askerî faaliyet sonlandırılmalıdır. Rusya bölgesinden çekilmelidir. İşgal ettiği yerler bir referandumla tabi tutulmalı, uluslararası ve bağımsız gözlemcilerin dahil ettiği bir referanduma tabi tutulmalı ve o insanlar kendi kaderini böyle çizmelidir.

Peki, 1997 yılında Rusya'yla yeni bir güvenlik mimarisi konusunda anlaşmış olan NATO ne yapmalıdır? Var mı buna da cevabınız? NATO da eski sınırlarına geri çekilmelidir, Ukrayna temelli yayılmacı siyasetine son vermelidir. Denilmesi gereken şey şu esasında: Yani şimdi diyelim ki bu Ukrayna meselesi çözüldü, ya üç gün sonra Putin'in çıkıp “Kardeşim, Romanya'dan çıkın, burası benim eskiden nüfuz alanımdı.” demeyeceğinin garantisi nedir? Ya da NATO'nun daha agresif bir tutum içerisinde tutum almayacağını garantisi nedir? Bunların garantisi yok. Dolayısıyla Türkiye'nin savunması gereken temel şey -bir NATO ülkesi olması hasebiyle de bunu söylüyorum- bir defa bu iki güç arasında kalıcı, siyasete dayalı, müzakereye dayalı bir antantın yeniden sağlanmasıdır, bunun için çaba sarf edilmelidir. Ve ne yapılmamalıdır, biliyor musunuz? İktidar dış politikada şimdiye kadar ne yaptıysa bu yapılmamalıdır. Yani mesela, Suriye'de nasıl davrandıysa böyle davranılmamalıdır. Mesela, Cezayir'deki tutum burada bu şekilde gösterilmemelidir. Mesela, Bayraktar İHA'larını satacağım diye bu çatışmalı ve riskli alana tepetaklak girilmemelidir. Bunlar, son derece önemli olan şeyler. Ve bir şey daha yapmamalıdır iktidar; hani herkes ne yapılması gerektiğinden bahsetti ya, bir şey daha yapmamalıdır. Bu destabilize durumu kendine bir gerekçe sağlayarak daha şahin, daha müdahaleci -özellikle Suriye'nin kuzeyi için söylüyorum- böyle bir siyasal yaklaşıma yönelmemelidir. Bu, hem ülkemizi ciddi manada sıkıntıya sokar hem de uluslararası düzeyde sıkıntıya sokar.

Süre kısa ama biraz da bu ilişkinin başka bir vechesine değinelim. Enerjide bağılıyız, tarımda inanılmaz derecede bağılıyız. Az önce bir hatibimiz bahsetti; öyle değil arkadaşlar, bizim 18 milyon tona ihtiyacımız var ama bu sene gerçekleşme ihtimali olan rekoltemiz 15-16 milyon tondur. Petro... “Petro” diyorum; dil sürçer, doğruyu söylemiş. Putin zaman içerisinde nasıl kendi tarım politikalarını tahkim ederek bir mutlak ihracatçı hâline geldi, bizde ise buğday ekim alanları giderek azalıyor. Dün hesaplamıştım, 50 milyar 600 milyon lira ithalata para verirken kendi çiftçimize 23 milyar teşviki ancak veriyoruz. Hazine eksi 60 milyarda, yedek akçeler dahi yenildi, bu kadar türbülansın yoğun olduğu bir yerde iktidar sözcüleri diyor ki: “Vallahi, merak etmeyin, her şey yolunda, her şey kontrolümüz altında.” Değil. Zaten değildi, savaşın yaratmış olduğu destabilize ortam ve türbülans bu hâli daha da fazla derinleştirdi, daha da fazla artırdı. Günlerden beri, oradaki insanlarımızı tahliye etmemek sıradan bir mevzu değil. Televizyonlarda çocuklar çıkıp... İşte, bu sabah bir tıp öğrencisi konuşuyordu, bu çocuklar kaderleriyle baş başa kaldıklarını söylüyorlar. Yapacak bir şey de yok, havaalanı kalmamış durumda. Yani herkes kendi vatandaşını oradan çekerken, diplomatlarını çekerken bizimkilerin orada kalıyor olması, çocukların orada kalıyor olması anlaşılabilir bir şey.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

RİDVAN TURAN (Devamlı) – Bir de çocuklardan bir tanesi dedi: “Biz Konsolosluğa da ulaşamıyoruz.” İnşallah,

diplomatlarda çekip gitmemiştir yani; bunu düşünmek istemiyorum.

Böyle bir durumda kurun artmasıyla ve kur korumalı mevduat hikâyesiyle birlikte hazineye daha fazla yükün geleceğini hepimiz biliyoruz. Yaptırımlar gerçekleştiğinde ne yapılacağına ilişkin ben kimsenin zerreyimiskal kadar bir fikrinin olduğunu düşünmüyorum; aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık hesabı.

Şimdi, yıllardan beri söylediğimiz iktisadi, siyasi ve toplumsal meseleler işte bu savaşın prizmasından kırılarak çok daha yakıcı bir biçimde ortaya düştü. Mümkünse, bundan en az biçimde, en az yarayla çıkmak gerekir kuşkusuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RİDVAN TURAN (Devamla) – Selamlayayım.

BAŞKAN - Selamlayalım.

RİDVAN TURAN (Devamla) - Türkiye'nin tarafsız pozisyonunda kalmasına, barış için çaba sarf etmesine, bunu yaparken de kendi yurttaşlarımıza, özellikle emekçilere, yoksullara bu savaşın faturasını aksettirmeyecek sosyal politikalara ihtiyacımız var. Yoksa emin olun ki Ukrayna ne kadar travmatize oluyorsa, en az onun kadar da bizim memleketimizde ciddi sorunlarla karşı karşıya kalırız.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekili Sayın İsmail Emrah Karayel.

Buyurunuz Sayın Karayel. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL EMRAH KARAYEL (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Benden önceki konuşmacılar gibi, ben de bugün Rusya ve Ukrayna arasındaki çatışmalardan bahsedeceğim. Tabii, bu konudan bahsediyor olmak son derece üzücü, özellikle bu çatışmaların hepsinin, dünyanın neresinde olursa olsun bir insani boyutu, insani kriz boyutu olması hasebiyle son derece üzücü. Belki yeni mülteci akınlarına sebebiyet verecek. Bunu önümüzdeki saatlerde belki bu gece, belki yarın net şekilde göreceğiz.

Rusya bu operasyonunu sadece Kırım ve Donbas bölgesiyle sınırlı mı tutacak yoksa İngiltere ve Amerika'nın aslında aldığı istihbarat raporlarını biraz da bir taktik icabı dünya basınından duyurması ve bunun üzerinden ilgililerine, Ukrayna'ya ve Rusya'ya mesaj vermesinde olduğu gibi aslında tamamen bütün Ukrayna'nın işgaline dönük bir adım mı atılacak, bunu göreceğiz. Tabii ki bizim istediğimiz, çatışmaların bir an önce sona ermesi, bir an önce Minsk Anlaşması bağlamında oradaki kurallara riayet edilmesi ve barışın sağlanmasıdır; oradaki insani krizin, sivil ölümlerinin de bir an önce sona ermesidir. Bu konuşmadan önce, haberlere baktığımda en son, hastanenin vurulduğu yönünde haberler vardı. Bunların hepsi son derece trajik hususlar.

Evet, Rusya'nın Ukrayna'ya gerçekleştirdiği bu operasyonun tabii ki temelinde aslında NATO ve Varşova Paktlarının ayrılması, Varşova Paktının dağılması, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasından sonraki süreçte dünyanın tek kutuplu hâle gelmesi, Rusya'nın zayıf olması zamanında NATO'nun ve tek kutup olarak ifade edilen Amerika Birleşik Devletleri'nin başta Polonya olmak üzere eski Rus, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ülkelerinin bir kısmını Avrupa'ya yaklaştırması, bir kısmını da NATO'ya alması var. Putin'in konuşmalarına baktığımızda, aslında Putin'in temel olarak buraya vurgu yaptığını ve kendi etki alanının, daha önce kendi etki alanında komünist Rusya'nın, komünist Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin parçası olan ülkelerin kapitalist NATO üyesi olmasına, kendi güvenliğini tehdit eder duruma gelmesine gösterdiği tepkiyi görüyoruz. Tabii, başlangıcı aslında 2013 yılı. Ukrayna ve Rusya arasındaki krizin... O dönemde Ukrayna'da Rusya yanlısı yönetimin Avrupa'yla olan anlaşmayı askıya alması, bunun üzerine, Batı ülkelerinin de çeşitli ülkelerin de desteğiyle birlikte Batı yanlılarının başlattığı gösteriler ve bu gösteriler neticesinde, Kiev'deki meydana hepimizin aslında televizyondan da canlı olarak seyrettiği gösteriler neticesinde oradaki istikrarın zarara uğraması, neticede Kırım'da ve Donbas bölgesinde ortaya çıkan fiilî durum. 2014 yılında Rusya tarafından Kırım'ın ilhakı ve Donbas bölgesindeki ayrılıkçılar, bunların Rusya yanlısı güçler olarak Rusya'nın da desteğiyle Ukrayna içerisinde... Aslında Rusya'nın bugün atacağı adımları -şimdi baktığımızda çok daha net görüyoruz- hazırlar şekilde tavırlarının olduğunu gözlemledik. 2014 sonrasında, Minsk'teki anlaşmalar çerçevesinde aslında biraz daha durağan bir döneme girildi ama bu süreç içerisinde de özellikle son dönemde takip ediyoruz ki aslında Rusya şu an hazırlamış olduğu operasyonun gerekliliklerini yerine getirmiş, birliklerini kaydırmış, donanmasını Kırım'a getirmiş, Kırım civarındaki askerî birliklerini tahkim etmiş, Ukrayna'nın etrafına ciddi bir askerî yığınak yapmış, Belarus'la atması gereken adımları atmış ve en son olarak da -hepimizin yakından takip ettiği gibi- askerî tatbikatlar bahanesiyle Belarus'la çok daha yakın ilişkiler içerisinde ve Ukrayna etrafında kendi askerini tahkim etmesi, hazır hâle getirmesi söz konusu.

Tabii, bu süreç içerisinde yapılan açıklamalar var, bu gerginlik döneminde yapılan açıklamalar var, onları ben ifade etmek istiyorum. Bu anlamda, Batı ülkelerinin, bazı NATO ülkeleri yetkililerinin, Avrupa Birliği yetkililerinin yaptığı açıklamalar ki bunların bir kısmının aslında çözüme hizmet etmediğini de buradan açıkça ifade etmek istiyorum. Belki de bu çatışmaları, bu uzlaşmaz tutumu, Ukrayna ve Rusya arasındaki bu kriz tutumunu derinleştiren açıklamalar bunlar. Bunlardan birkaçını ifade etmek istiyorum: Amerika Savunma Bakanı Austin, Ukraynalı mevkiidaşyla yaptığı görüşmede Rusya'nın saldırganlığına karşı Ukrayna'ya destek vermeye hazır olduklarını belirtmiş; İngiltere Başbakanı Boris Johnson Zelenski'yle yaptığı görüşmede ülkesinin Ukrayna'nın egemenliğine, toprak bütünlüğüne desteğini yinelemiş, gerekli desteği vereceğini ve tedbirler konusunda yardımcı olacağını belirtmiş; AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Borrell tereddütsüz desteklerini ifade etmiş, Rus birliklerinin Ukrayna sınırındaki hareketliliği nedeniyle de endişeli olduklarını ifade etmiş ama geldiğimiz noktada, bugün sabah ciddi şekilde başlayan operasyonlara karşı maalesef şimdiye kadar ciddi bir açıklama ne NATO'dan ne de Avrupa Birliğinden gelmedi. Evet, G7 toplantıya çağrıldı, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'nın yapacağı açıklama bekleniyor, onların yaptırımıyla ilgili neler söyleyecekleri bekleniyor ki bir önceki açıklama -uluslararası basındaki ifadesiyle söyleyelim- "Dağ fare doğurdu." cinsindendi. Dolayısıyla bugünkü toplantıların neticesinde ne çıkacak? Bu çıkan neticeler, yaptırımlar işe yarayacak mı? Ve bunların hepsi olsa bile neticede o zamana kadar Rusya, Ukrayna'da yapmak istediğini gerçekten hayata geçirmiş olacak ve duracak mı? Bunların hepsini ilerleyen süreçte hep birlikte göreceğiz.

Gene, Rusya'yla bu müzakere sürecinde Amerikan Başkanı, Rusya Başkanıyla bir araya geldi, görüşmeler gerçekleştirdi. Aslında bunların bir kısmının görüşmüş olmak için yapıldığını şimdi çok daha net anlıyoruz. Ama burada ifade edilen çeşitli hususlar var, bu süreçte çatışmaların veya gerginliğin azalması anlamında özellikle Rusya'nın ifade ettiği hususlar var. NATO'nun genişlemesinin durması, 1997 sonrası eski Doğu Bloku ülkelerine kuvvet konuşlandırılmasının geri çekilmesi; bunda mesela Polonya ve Romanya gibi ülkelerin NATO'ya girişi kast ediliyor. Gene önemli bir üçüncü husus var, bunu özellikle ifade etmek istiyorum: "Eski Sovyet coğrafyasında askerî faaliyetlerin yapılmaması..." Bu ifade aslında Orta Asya'daki devletleri; Azerbaycan'ı ve Orta Asya Türk Cumhuriyetlerini de kapsıyor. Bu anlamda aslında Kazakistan'da gördüğümüz sürecin devamının veya benzerlerinin ileride de yaşanabileceği anlamında, oradaki Amerikan etkisinin, NATO etkisinin, Batı etkisinin derecesine göre, Rusya'nın rahatsızlığına göre yaşanabileceği anlamında da yeni riskleri aslında ifade eden hususlar.

Tabii, Türkiye olarak biz Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü, siyasi bütünlüğünü sonuna kadar destekliyoruz ve Minsk Anlaşmaları çerçevesinde, uluslararası hukuk çerçevesinde uluslararası hukuka riayet edilerek bu çatışmaların, bu kriz ortamının

bir an önce bitirilmesini istiyoruz ve bu anlamda da yapılması gereken, atılması gereken adımların hepsini atıyoruz, bunu özellikle ifade etmek istiyorum. O anlamda Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliği ülkemiz için önemlidir ve ülkelerin, özellikle iki ülkenin liderleriyle yaptığı görüşmeler barışın sağlanması anlamında son derece kıymetlidir. İki ülkenin de aslında güvendiği ve görüşmeler anlamında da "güvenilen ülke" olarak ifade ettiği ülkedir Türkiye. Dolayısıyla bundan önce hep çözümün tarafı olarak nasıl yer aldıysa bundan sonra da çözümün bir parçası olarak yer alacak. Bu anlamda özellikle ifade etmek istiyorum: Bizim diplomatlarımızdan, büyükelçiliğimizden ve konsolosluklarımızdan bahsediliyor. Özellikle Kiev'deki büyükelçiliğimiz ve Odessa'daki başkonsolosluğumuz görevinin başında, Dışişleri Bakanlığımızdan bunun teyidini aldık.

AHMET KAYA (Trabzon) – Kimse ulaşamıyor ama.

İSMAİL EMRAH KARAYEL (Devamla) – Oradaki telefon numaraları da özellikle paylaşıyor televizyonlardan, biz de ulaşma konusunda herkese elimizden geldiğince yardımcı olabiliriz. Yine, oradaki vatandaşlarımızın tahliyesi anlamında da Dışişlerimizin yaptığı uyarılar oldu, ülkenin doğusundan ayrılmaları yönünde yapılan uyarılar oldu. Şimdiye kadar da ülkemize getirilen vatandaşlarımız var ciddi sayıda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

İSMAİL EMRAH KARAYEL (Devamla) – Teşekkürler Başkanım.

Gerekmesi hâlinde oradaki vatandaşlarımızın tahliyesi için nasıl dünyanın diğer ülkelerinde gerekli operasyonlar yapıldıysa -örneğin Afganistan'da, en son yaptığımız operasyonlardan biri- bir insanımızın hasta olsun veya durumu zor olsun getirilmesi için dünyanın dört bir tarafına nasıl bir kişi için bile devletimiz uçak gönderiyorsa, bu güce sahipse oradaki vatandaşlarımızın da tahliyesi için gereğini yapacağını buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum. Bu anlamda, inşallah, özellikle bu çatışmanın en kısa sürede son bulmasını niyaz ediyorum, bunun için dua ediyorum. Bölgemiz ve dünya için son derece riskli süreçlere yol açabilir, riskli neticelere yol açabilir. Bu anlamda bu çatışmaların bitmesiyle birlikte oradaki sivil ölümlerinin de bir an önce son bulmasını temenni ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gruplar adına konuşmalar tamamlanmıştır.

Birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma saati:18.32

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.33

BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Şeyhmus DİNÇEL (Mardin), Necati TİĞLİ (Giresun)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 58'inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

292 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

2'nci sırada yer alan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 178)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Bundan sonra da komisyonun bulunamayacağı anlaşıldığından, alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 1 Mart 2022 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.33